

2016

Звіт за результатами всеукраїнського опитування внутрішньо переміщених осіб та мешканців приймаючих громад

Дослідження виконане на замовлення Internews
Network за фінансової підтримки Уряду Канади

Canada

Government
of Canada

Gouvernement
du Canada

Global Affairs
Canada

Affaires mondiales
Canada

Звіт містить результати дослідження, проведеного у липні-серпні 2016 року Київським міжнародним інститутом соціології на замовлення Internews Network в рамках проекту, метою якого є покращити забезпечення інформаційних потреб внутрішньо переміщених осіб та приймаючих громад, підвищити професіоналізму українських медіа в контексті висвітлення конфлікту та вдосконалити комунікації міжнародних гуманітарних організацій зі спільнотами, ураженими конфліктом. Проект здійснюється за фінансової підтримки Уряду Канади через Міністерство міжнародних справ Канади.

ЗМІСТ

Про дослідження	3
Основні результати дослідження	5
Результати опитування внутрішньо переміщених осіб	7
Вразливі групи ВПО	7
Інтеграція ВПО у місцеву спільноту	8
Дискримінація та захист прав ВПО	10
Плани ВПО щодо повернення та переїзду	15
Джерела інформації, якими користуються ВПО	17
Оцінка висвітлення проблем ВПО та приймаючих громад у ЗМІ	21
Джерела допомоги ВПО	24
Результати опитування мешканців приймаючих громад	28
Присутність переселенців та наслідки їх появи в населеному пункті	28
Ставлення до переселенців	33
Джерела інформації та оцінка висвітлення проблем ВПО і приймаючих громад у ЗМІ	36
Оцінка дій місцевої влади	42
Додаток 1. Таблиці до розділу «Результати опитування ВПО»	45
Додаток 2. Таблиці до розділу «Результати опитування мешканців приймаючих громад»	57

ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ

У липні-серпні 2016 року Київський міжнародний інститут соціології на замовлення міжнародної громадської організації Internews Network здійснив соціологічне дослідження у рамках проекту «Покращення комунікації спільнот, що постраждали від військового конфлікту, та їхніх зв'язків із внутрішньо переміщеними особами (ВПО) в Україні». Завданнями проекту є краще забезпечення інформаційних потреб ВПО та приймаючих громад, підвищення професіоналізму українських медіа в контексті висвітлення конфлікту та вдосконалення комунікації міжнародних гуманітарних організацій зі спільнотами, ураженими конфліктом. Проект здійснюється за фінансової підтримки Уряду Канади через Міністерство міжнародних справ Канади.

В рамках інформаційного забезпечення проекту Київський міжнародний інститут соціології провів опитування серед внутрішньо переміщених осіб та мешканців приймаючих громад по всій Україні. Польовий етап тривав з 22 липня по 16 серпня 2016 року. Усього методом особистого інтерв'ю було опитано 1500 мешканців приймаючих громад та 1003 внутрішньо переміщених осіб. Обидва компоненти дослідження проходили у всіх областях України (окрім непідконтрольних українській владі територій) та включали населені пункти різного розміру: села та селища міського типу, міста з населенням до 50 тисяч, міста з населенням понад 50 тисяч та обласні центри.

Опитування внутрішньо переміщених осіб мало на меті:

- Оцінити, чи задоволені ВПО висвітленням їх проблем у ЗМІ та які саме недоліки вони у ньому вбачають;
- З'ясувати, якими джерелами користуються ВПО для отримання новин та інформації про державну й міжнародну допомогу, наскільки активно використовують Інтернет та соціальні мережі, зокрема, спеціалізовані групи для ВПО;
- З'ясувати, чи обізнані ВПО про недержавні організації, що надають фінансову, матеріальну та юридичну допомогу, та чи зверталися до них самі;
- Оцінити рівень задоволеності ВПО роботою державних установ та готовністю представників місцевої влади відгукуватися на їх прохання та скарги;
- Дізнатись, наскільки розповсюджена практика порушення прав ВПО у різних сферах;
- Описати соціальне самопочуття ВПО у приймаючих спільнотах та плани на подальшу міграцію, включно з поверненням додому.

Структура вибірки внутрішньо переміщених осіб була сформована на основі офіційної статистики з урахуванням даних Міністерства освіти по кількості зареєстрованих дітей ВПО у навчальних закладах. Це дозволило більш точно оцінити чисельність ВПО, що постійно проживають за місцем реєстрації. На першому етапі для побудови вибірки було виокремлено 18 страт: у кожному з 6 макрорегіонів (Захід, Північ, Центр, Південь, Схід та Донбас¹) кількість ВПО була обчислена для 3 типів населених пунктів (з населенням до 50 тисяч, з населенням понад 50 тисяч, обласні центри). Усередині макрорегіонів кількість інтерв'ю розподілялась між областями з урахуванням чисельності ВПО в кожній області. Слід зазначити, що кількість інтерв'ю була перерозподілена між Донбасом та іншими макрорегіонами на користь останніх, щоб уможливити достатнє для аналізу наповнення тих страт, де проживає порівняно мало переселенців. На другому етапі були відібрані всі обласні центри (у Донецькій області – Краматорськ, у Луганській – Северодонецьк), а відбір міст з населенням понад 50 тисяч та населених пунктів з населенням до 50 тисяч відбувався одночасно з побудовою вибірки для приймаючих громад (алгоритм описаний нижче), щоб зробити обидва опитування якомога більш порівнюваними. У разі неможливості встановити контакт з ВПО у населеному пункті на польовому етапі допускались заміни у рамках області та страти. На третьому етапі здійснювався пошук та рекрутинг респондентів-переселенців у відібраних населених пунктах через НГО, волонтерів, органи влади, місця компактного проживання, освітні заклади тощо.

Загалом, у Західному макрорегіоні було опитано 73 ВПО, на Півночі – 205 осіб, у Центрі – 72 особи, на Півдні – 80 осіб, на Сході – 220 осіб, на Донбасі – 353 особи. Серед респондентів проживають у селах

¹ Захід: Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька області; Північ: Житомирська, Сумська, Чернігівська, Київська області та м. Київ; Центр: Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Черкаська області; Південь: Миколаївська, Одеська, Херсонська області; Схід: Дніпропетровська, Запорізька, Харківська області; Донбас: Донецька, Луганська області.

або СМТ 180 осіб, у містах з населенням до 50 тисяч – 93 особи, у містах з населенням понад 50 тисяч – 290 осіб, в обласних центрах – 440 осіб.

Усього було опитано 312 чоловіків та 691 жінка-ВПО. Представлені всі вікові групи: серед опитаних 201 особа у віці 18-29 років, 373 особи у віці від 30 до 44 років, 248 осіб у віці 45-59 років та 181 особа старше 60 років. Серед них 17 переїхали з Криму, 671 – з Донецької області, 312 – з Луганської області. Найчисельніша група респондентів – та, що переїхала весною чи влітку 2014 року (486 осіб), також багато змінили місце проживання восени 2014 або взимку 2015 року (385 осіб). Весною чи влітку 2015 року вимушено переміщені були 95 осіб, пізніше – 36 осіб.

На етапі польового контролю 50% інтерв'ю було перевірено по телефону. Фінальний масив був зважений по макрорегіону та типу населеного пункту у відповідності до даних офіційної статистики Міністерства соціальної політики по числу зареєстрованих ВПО з поправкою на дані по переселенцях у навчальних закладах.

Опитування мешканців приймаючих громад мало наступні завдання:

- Описати ставлення постійного населення приймаючих громад до ВПО;
- З'ясувати, які наслідки мешканці приймаючих громад вбачають у появі ВПО в їх містах та селах;
- Оцінити, чи задоволені мешканці приймаючих громад висвітленням їх проблем та проблем ВПО у ЗМІ та на які недоліки у ньому вказують;
- З'ясувати, як мешканці приймаючих громад оцінюють зусилля місцевої влади по вирішенню проблем ВПО та місцевого населення.

Побудова вибірки населення приймаючих громад здійснювалась за наступним алгоритмом. Як і в опитуванні ВПО, було виокремлено 18 страт по макрорегіонах та типах населених пунктів. Кількість інтерв'ю, що припадала на страту та на кожну область, визначалась з урахуванням кількості зареєстрованих ВПО та кількості постійного населення, причому перший показник важив більше (80% ваги), а другий – менше (20% ваги). На другому етапі були відібрані всі обласні центри, а також випадковим чином із ймовірністю, пропорційною до кількості ВПО в населеному пункті/районі, усередині страт були обрані міста з населенням понад 50 тисяч та міста/сільські райони з населенням до 50 тисяч. Відбір районів зумовлений відсутністю доступної статистики по реєстрації ВПО в кожному населеному пункті включно з селами, що унеможливило відбір малих населених пунктів, оскільки невідомо, де саме проживають переселенці (які міста та села є приймаючими громадами). У відібраних районах було встановлено контакт з Управліннями праці та соціального захисту населення та отримано перелік сіл, СМТ та міст, де наявні ВПО, і з переліку обрано точки опитування. На третьому етапі у населених пунктах було випадковим чином відібрано виборчі дільниці та початкову адресу в рамках дільниці. Інтерв'юер починав маршрут з обраної адреси та звертався до кожного третього домогосподарства. На останньому етапі в домогосподарствах випадковим чином вибирався респондент за методом останнього дня народження.

Усього у Західному макрорегіоні було опитано 115 осіб, на Півночі – 150 осіб, у Центрі – 295 осіб, на Півдні – 110 осіб, на Сході – 300 осіб, на Донбасі – 530 осіб. Серед респондентів проживають у селах або СМТ 370 осіб, у містах з населенням до 50 тисяч – 280 осіб, у містах з населенням понад 50 тисяч – 325 осіб, в обласних центрах – 525 осіб.

Усього було опитано 502 чоловіка та 998 жінок. Розподіл по вікових групах наступний: серед опитаних 222 особи у віці 18-29 років, 411 осіб у віці від 30 до 44 років, 438 осіб у віці 45-59 років та 429 осіб старше 60 років.

На етапі польового контролю 18% інтерв'ю було перевірено по телефону та шляхом повторних візитів до домогосподарства. Фінальний масив був зважений по статі та віку в рамках макрорегіонів у відповідності до даних офіційної статистики.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

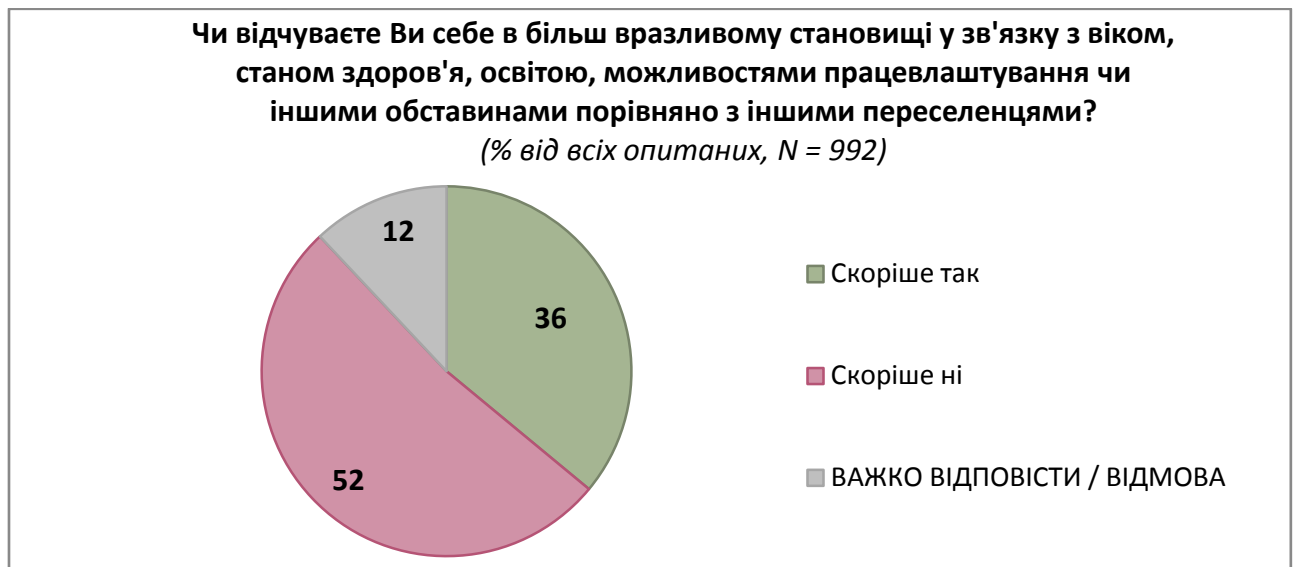
- Більшість опитаних переселенців не відчувають до себе упередженого ставлення місцевих мешканців, почуваються такими ж, як і інші члени спільноти, не зіштовхуються з порушенням своїх прав, а також мають налагоджені ділові та особисті стосунки з постійним населенням тих міст та сіл, де вони проживають. Зі свого боку, мешканці приймаючих громад декларують переважно позитивне (43%) або нейтральне (44%) ставлення до внутрішньо переміщених осіб.
- Втім, чимало ВПО все ж зіштовхується з проблемами у зв'язку зі своїм статусом та життєвими обставинами. Відчувають до себе упередження постійно або періодично 14% опитаних переселенців. Стільки ж почуваються чужими у приймаючих спільнотах, а 23% не встановили постійних контактів з місцевим населенням. Майже третина (31%) респондентів-ВПО зіштовхувалась із порушенням своїх прав у зв'язку зі своїм статусом, а кожен третій (33%) знає про порушення прав від своїх родичів, друзів, знайомих, що також є переселенцями. Найбільш типова сфера порушення прав ВПО пов'язана з отриманням соціальних виплат та пільг від держави, друга за частотою згадок сфера – це оренда житла, на третьому місці – сфера працевлаштування.
- За свідченнями ВПО, упереджене ставлення до переселенців виявляють передусім звичайні люди з їх оточення. Опитування мешканців приймаючих громад підтвердило, що чимало з них ставляться до ВПО без особливого співчуття. Зокрема, 38% висловилися за те, щоб кошти з місцевого бюджету виділялися в першу чергу на місцевих, а тоді вже на переселенців; 29% думають, що допомагати треба тільки переселенцям з проукраїнськими поглядами; 20% вважають, що переселенці вже отримали достатньо допомоги і далі повинні справлятися зі своїми проблемами самостійно; а 27% покладають на ВПО частину провини за те, що трапилось на Донбасі. Хоча люди, що поділяють ці погляди, є у меншості, їх ставлення може підсилювати відчуття дискомфорту ВПО у приймаючих спільнотах. Також з'ясувалось, що досвід спілкування з ВПО впливає на погляди щодо цієї категорії населення у кращу сторону.
- Приймаючі громади також зазнають певних труднощів внаслідок появи ВПО. З одного боку, більше половини (60%) опитаних жителів приймаючих громад, які знають про присутність ВПО в своєму місті чи селі, зовсім не відчувають або скоріше не відчувають присутності ВПО. Більшість також не бачить жодних наслідків появи ВПО у своєму місті чи селі – ні позитивних (66%), ні негативних (62%), а з наведеного переліку можливих наслідків 42% респондентів не вибрали жодного. З іншого боку, 22% опитаних назвали негативні сторони появи ВПО – передусім це черги, завелика кількість людей та конкуренція за робочі місця. Серед позитивних наслідків появи переселенців місцеві мешканці зазначають в першу чергу появу кваліфікованих спеціалістів та приріст робочої сили.
- Серед ВПО 58% респондентів не збирається змінювати місце проживання ні на інший населений пункт на підконтрольних чи непідконтрольних територіях України, ні на іншу країну, а 42% все-таки хотіли би переїхати. Сподіваються повернутися додому, якщо з'явиться така можливість, 36% переселенців. Серед тих ВПО з Донбасу, що хотіли би повернутись до колишніх місць проживання, 66% все ж таки очікують припинення війни, 35% - відновлення можливості для спокійного комфортного життя, 41% - повернення місця їх колишнього проживання під контроль української влади.
- Більшість переселенців не впевнені у тому, що їм вдасться здійснити необхідні кроки та добитися від представника місцевої влади допомоги у захисті своїх прав. Вразливі категорії населення (у зв'язку з віком, станом здоров'я, освітою, працевлаштуванням та іншими обставинами ~ 36%) менше впевнені у здатності захистити права та отримати допомогу.
- Половина опитаних ВПО не знає, які недержавні організації та волонтерські групи надають матеріальну чи фінансову допомогу переселенцям. Звертались по неї тільки 36% переселенців. Рівень обізнаності щодо можливостей отримати безкоштовну юридичну допомогу у переселенців також невисокий – 28% знають недержавні організації чи волонтерів, які можуть надати такі послуги, а 13% звертались до них з цього приводу. Що стосується державних установ, практично всі ВПО контактували з тією чи іншою службою. Найкраще переселенці, що взаємодіяли з відповідними інституціями, оцінюють якість послуг місцевих шкіл, підрозділів Міністерства надзвичайних ситуацій та дитячих садків, а найгірше – ЖЕКів, Державної служби зайнятості та міліції.

- Серед опитаних у приймаючих громадах 28% вважають, що місцева влада докладє зусилля для вирішення проблем, які виникають у переселенців, що проживають в їх місцевості, 29% респондентів дотримуються протилежної думки. З відповідей респондентів на питання, що робить місцева влада для вирішення проблем приймаючих громад, стає зрозуміло, що під проблемами громад опитані розуміють знову ж таки труднощі самих переселенців.
- Переселенці, як і мешканці України в цілому, передусім дізнаються новини з загальнонаціональних українських телеканалів – так відповіли 64% опитаних. На другому місці по частоті згадування (46%) – особисте спілкування з родичами, друзями, знайомими, а також сайти новин в Інтернеті (43%). Серед опитаних жителів приймаючих громад 77% дізнаються новини, дивлячись загальноукраїнські телеканали. Місцеві телеканали дивляться 34%, відвідують сайти новин в Інтернеті 33%, дізнаються новини через особисте спілкування з родичами, друзями, знайомими 30% респондентів.
- Особисті зв'язки є першочерговим джерелом інформації про допомогу, яку надають ВПО державні органи та міжнародні організації. Друге місце за відсотком звернень ділять між собою державні установи та Інтернет. Третє місце за відсотком звернень – у спеціалізованих пунктів, що займаються прийомом та облаштуванням внутрішньо переміщених осіб, а також у волонтерів, благодійних фондів, громадських організацій. Загалом, більшість ВПО знаходять способи отримати потрібну їм інформацію. Разом з тим, 15% не отримує ніяких відомостей про можливості скористатися міжнародною допомогою.
- Постійно використовують комп'ютер, в тому числі для роботи, 42% опитаних, а 31% робить це інколи. Користується Інтернетом 71% переселенців, комп'ютером – 73%. Серед усіх ВПО 60% використовує соціальні мережі, але тільки 12% зареєстровані в спеціальних групах для переселенців (або тих, що регулярно розміщують корисну інформацію для цієї категорії осіб).
- Протягом останніх трьох місяців 42% опитаних переселенців зустрічали матеріали в засобах масової інформації, які були присвячені проблемам переселенців чи громад, що приймають їх у себе. Переважно респондентам зустрічались матеріали про проблеми ВПО та приймаючих громад у тих ЗМІ, якими вони найбільше користуються, щоб дізнаватись новини. Незважаючи на те, що серед респондентів, котрі зустрічались з матеріалами про ВПО в окремих ЗМІ протягом останнього кварталу, переважають позитивні відгуки, більшість переселенців не задоволена обсягом та якістю висвітлення проблем внутрішньо переміщених осіб та приймаючих громад у медіа: 41% не подобається якість, 61% - замалий обсяг інформації. Основна проблема у висвітленні в медіа проблем переселенців – поверхневність та непрактичність цих матеріалів (так відповіли 59% з тих, кого не влаштовує подача цієї теми у ЗМІ), а також викривлена чи неповна інформація (45%), упередження та стереотипи (32%), необ'єктивність (31%). Переселенцям найбільше не вистачає у медіа практичної інформації про пільги, виплати, допомогу, працевлаштування та законодавство, яке стосується їх як ВПО.
- Серед опитаних мешканців приймаючих громад 46% зустрічали протягом останніх 3 місяців матеріали в засобах масової інформації, присвячені проблемам переселенців, але тільки 19% - присвячені специфічним проблемам громад, які приймають у себе ВПО. Подача матеріалів про переселенців та приймаючі громади в окремих ЗМІ викликає у тих, хто їх бачив, більше позитивних вражень, ніж негативних. Втім, серед усіх опитаних половина не змогла оцінити своє ставлення до того, як засоби масової інформації висвітлюють проблеми ВПО, а 60% не визначилися з відповіддю на запитання, чи подобаються їм матеріали про приймаючі громади. 36% впевнені, що ЗМІ мають активніше розповідати про труднощі ВПО, а 42% висловилися за збільшення кількості інформації про приймаючі громади. Основні проблеми, на які вказали мешканці приймаючих громад, не задоволені якістю висвітлення проблем ВПО у ЗМІ, - викривлення чи неповнота фактів, поверхневність та брак корисної інформації. Ті самі недоліки респонденти помічають і в матеріалах про приймаючі громади.

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

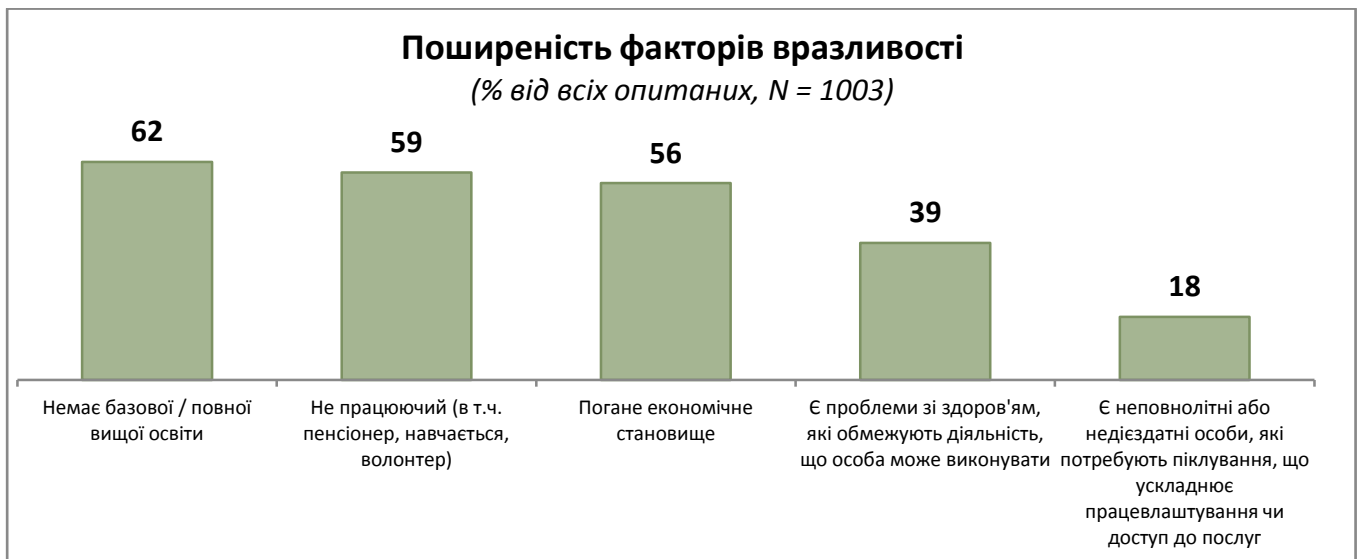
ВРАЗЛИВІ ГРУПИ ВПО

Понад третина від усіх опитаних переселенців почуває себе у більш вразливому становищі у зв'язку з віком, станом здоров'я, освітою, працевлаштуванням та іншими обставинами порівняно з іншими ВПО. Інші 52% не вважають себе вразливою категорією, а 12% не змогли відповісти.

Наступні фактори підвищують ймовірність того, що переселенець почуватиметься більш вразливим порівняно з іншими (див. таблицю 15 у Додатку 1):

- Відсутність оплачуваної зайнятості. Наймані працівники, само зайняті, роботодавці здебільшого почуватимуться у кращому становищі, аніж безробітні, домогосподарки, учні та студенти, волонтери, а особливо пенсіонери.
- Відсутність вищої освіти. Базова або повна вища освіта зменшує ймовірність того, що людина почуватиметься більш вразливою за інших ВПО.
- Наявність неповнолітніх та недієздатних, про яких треба піклуватися, та які обмежують можливості працевлаштування то доступ до послуг. Остання умова є ключовою, оскільки саме по собі піклування про дітей та недієздатних дорослих не підвищує ймовірність почуватися у вразливому становищі порівняно з тими, у кого такого обов'язку немає, особливо з огляду на те, що останні – здебільшого люди старшого віку.
- Наявність проблем зі здоров'ям.
- Наявність фінансових проблем.
- Вік старше 60 років.

ІНТЕГРАЦІЯ ВПО У МІСЦЕВУ СПІЛЬНОТУ

Стосунки внутрішньо переміщених осіб та мешканців приймаючих громад перебувають у фокусі уваги дослідників, а також державних, громадських та міжнародних організацій, що займаються допомогою постраждалим від конфлікту, з початку масової міграції на підконтрольні українській владі території. Поява великої кількості вимушено переміщених осіб несе ризик зростання напруженості між людьми у приймаючих спільнотах, конкуренції за ресурси, конфліктів та порушень прав новоприбулих. Гостроти проблеми додає потенційна можливість ідеологічних суперечностей між місцевими та переселенцями у поглядах на збройний конфлікт, його причини та винуватців.

Дане дослідження в цілому узгоджується із зібраною раніше інформацією з різних джерел: результати свідчать, що **більшість опитаних переселенців не відчують до себе упередженого ставлення** місцевих мешканців, почуваються такими ж, як і інші члени спільноти, а також мають хороші ділові та особисті стосунки з постійним населенням тих міст та сіл, де вони проживають. З іншого боку, проблема все ж існує: частина переселенців справді зіштовхується з упередженням, передусім зі сторони звичайних людей навколо – сусідів, колег, знайомих.

Тільки 3% опитаних переселенців повідомили, що вони постійно відчують упереджене ставлення зі сторони місцевого населення у зв'язку зі своїм статусом. Ще 11% зіштовхуються з цим періодично, а 20% можуть пригадати тільки дуже нечасті, одиничні випадки. Не мав подібних проблем 61% респондентів.

Ймовірність відчути до себе упереджене ставлення значуще не відрізняється для чоловіків та жінок ВПО, а також для колишніх мешканців Криму, Донецької та Луганської областей². Натомість, досвід стосунків з місцевим населенням відрізняється у різних вікових груп, між макрорегіонами, великими та малими населеними пунктами та залежно від давності вимушеного переміщення (див. таблиці 1-4 у Додатку 1). Наступні категорії осіб рідше скаржаться на упереджене сприйняття їх місцевими:

- люди старше 60 років, особливо у порівнянні з людьми у віці від 44 до 59 років;
- ті, хто полишив домівки не пізніше кінця літа 2014 року;
- ВПО, котрі проживають у селах та маленьких містах до 50 тисяч мешканців порівняно з переселенцями із більших міст, особливо тих, що не є обласними центрами;
- опитані у Києві, а також на Донбасі та в центральних областях.

Слід зазначити, що ті особи, котрі почувають себе у більш вразливому становищі порівняно з іншими переселенцями, також частіше помічають упереджене сприйняття їх оточенням (див. таблицю 5 у Додатку 1). Це може бути додатковим чинником, що погіршує їх становище.

Упереджене ставлення до переселенців виявляють передусім звичайні люди з їх оточення – наприклад, сусіди, колеги, знайомі. Серед тих ВПО, хто мав відповідний негативний досвід, 50%

²Це твердження потребує додаткової перевірки, оскільки кількість кримчан у вибірці замала для надійних висновків.

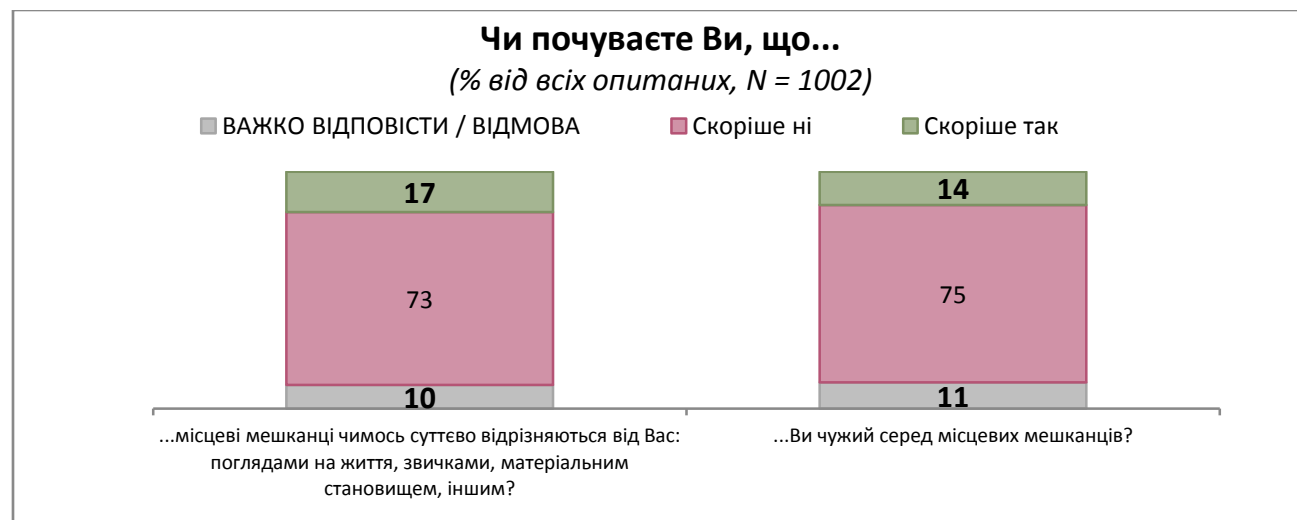
отримали його у спілкуванні саме з цією категорією осіб. На другому місці за частотою згадування – упередження зі сторони державних службовців (31%) та орендодавців (30%). Кожен п'ятий переселенець також поскаржився на працедавців (серед працюючих – майже кожен третій). Менший відсоток опитаних мав проблеми із вчителями, лікарями, викладачами, правоохоронцями, волонтерами чи співробітниками НГО та підприємцями.

Внутрішньо переміщені особи здебільшого не помічають, що вони чимось відрізняються від мешканців приймаючих громад. Троє з чотирьох опитаних (75%) не почувалися чужими серед місцевих мешканців, майже стільки ж (73%) не вважають, що місцеві суттєво відрізняються поглядами на життя, звичками, матеріальним становищем та іншим від них самих. Протилежної думки дотримуються 14% та 17% респондентів відповідно.

Поширені уявлення про відмінності мешканців північно-західної та південно-східної України, звідки приїхали ВПО, підтвердились лише частково. Найбільший відсоток респондентів-переселенців помічає відчутну різницю між собою та місцевим населенням на Заході (39%), Півночі (35%) та Півдні України (44%), менший – на Сході (15%) та в Центрі (17%), найменший – в Києві (7%) та на Донбасі (10%). Натомість серед переселенців з різних макрорегіонів відсоток тих, хто почувалеться чужим у новому середовищі, майже не відрізняється: тільки на Півночі порівняно з Донбасом та Києвом значимо більше людей вибрали цю відповідь (24%, 11% та 7% відповідно).

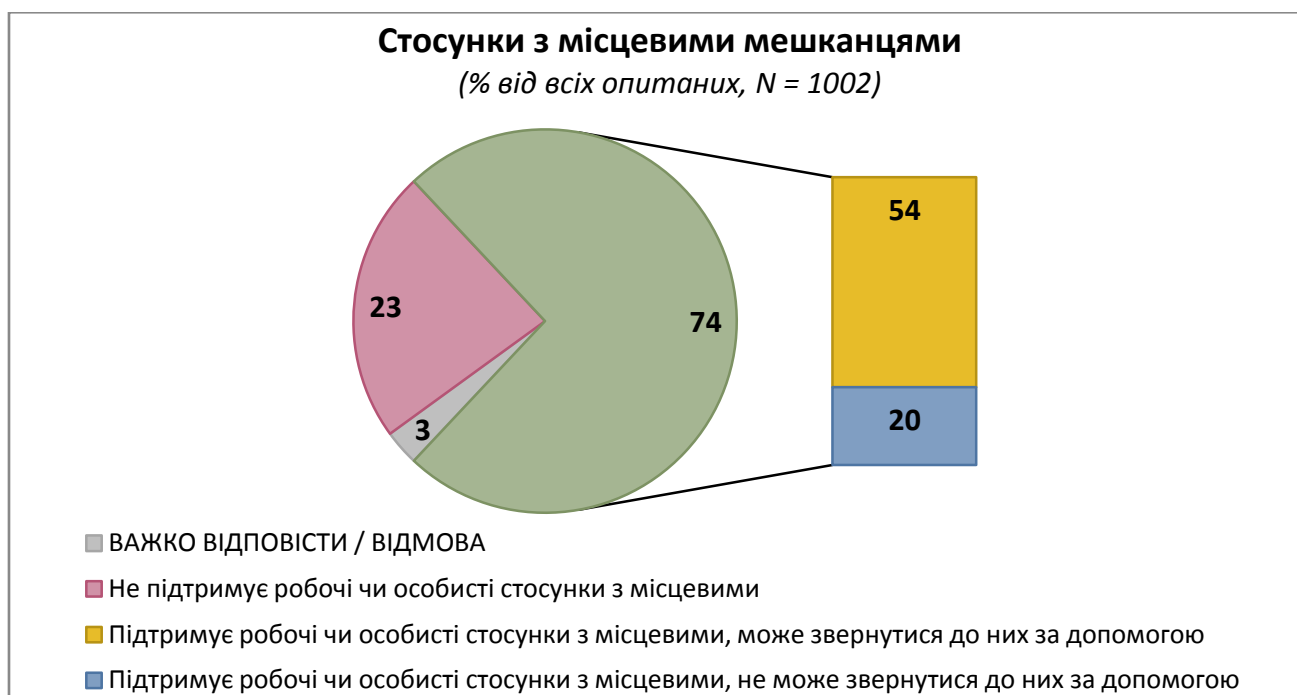
Серед тих, хто відчуває відчуження, дещо більше осіб збираються повернутися до своєї покинутої домівки, як тільки випаде нагода (див. таблицю 6 в Додатку 1).

Серед опитаних ВПО 74% підтримують особисті чи робочі стосунки з мешканцями приймаючих спільнот. Можуть звернутися до цих людей за допомогою у разі необхідності 54% від усіх респондентів: таким чином, **більш ніж у половини переселенців є підтримка від місцевих на новому місці проживання**. Ще 20% мають стосунки з місцевими, але не покладаються на них.

Втім, **лишаються 23% переселенців, які не контактують більш-менш тісно з представниками місцевої спільноти**. Ці люди з більшою ймовірністю належать до наступних категорій:

- Ті, що переїхали протягом останнього року. Серед першої хвилі ВПО, що полишили дім до осені 2014 року, 20% не підтримують стосунки з місцевими; серед тих, хто змінив місце проживання в період з осені 2014 до осені 2015, таких 24%; серед більш пізніх переселенців цей показник досягає 43%.
- ВПО, що проживають у великих містах. Тільки 10% переселенців, що мешкають у селах чи СМТ, і 13% жителів міст до 50 тисяч не мають стосунків з місцевим населенням, тоді як у містах 50+ тис. цей показник становить 27%, а в обласних центрах – 35%. У столиці 71% респондентів вказав, що не підтримує особистих чи робочих стосунків з киянами. Таким чином, прослідковується наступна залежність: чим більше населений пункт, тим слабші особисті зв'язки між ВПО та приймаючими спільнотами.

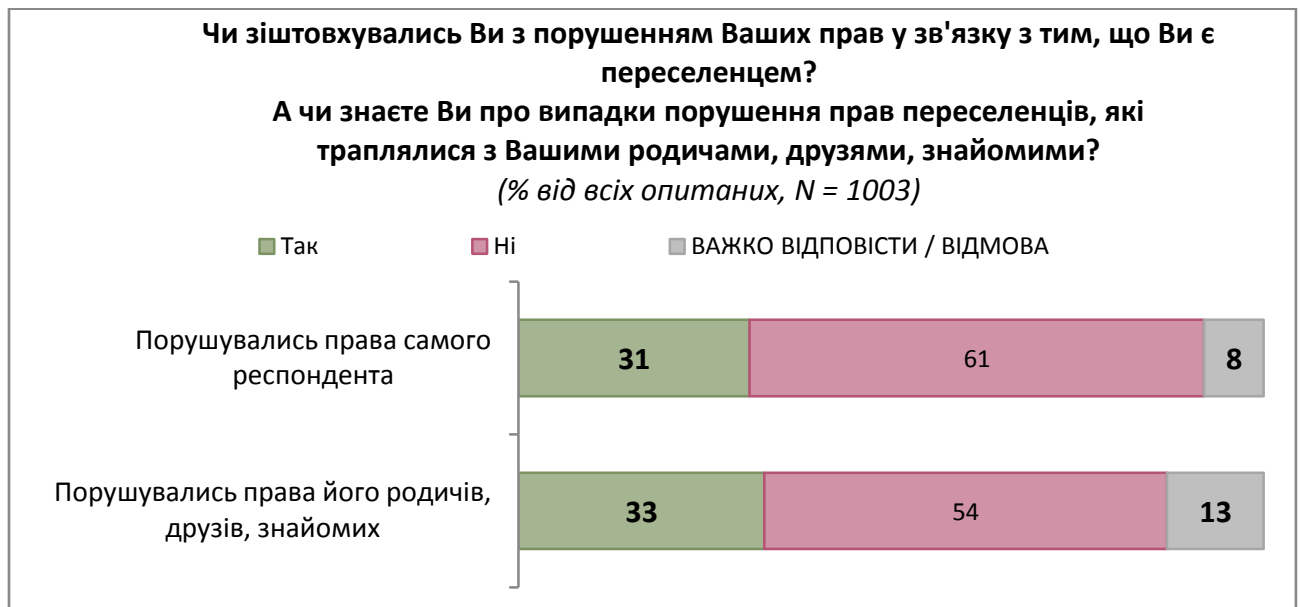

ДИСКРИМІНАЦІЯ ТА ЗАХИСТ ПРАВ ВПО

Майже третина (31%) респондентів-ВПО зіштовхувалась із порушенням своїх прав у зв'язку зі своїм статусом, а кожен третій (33%) знає про порушення прав від свої родичів, друзів, знайомих, що також є переселенцями.

Стать, вік, освіта, зайнятість, регіон походження та час переїзду не продемонстрували статистично значущого зв'язку із наявністю у респондента досвіду порушення його прав. Регіон проживання також не має значення, за винятком Півдня, де майже вдвічі більше опитаних (59%) вказали, що мають такий досвід.

Натомість, ті переселенці, що почуваються більш вразливими, також вдвічі частіше зазнають порушення своїх прав порівняно з рештою опитаних (47% та 23% відповідно). Люди з незадовільним здоров'ям, поганим фінансовим становищем, а також ті, хто опікується неповнолітніми чи недієздатними і відчуває через це ускладнення з працевлаштуванням і доступом до послуг, також знаходяться в групі ризику (див. таблиці 7-9 у Додатку 1).

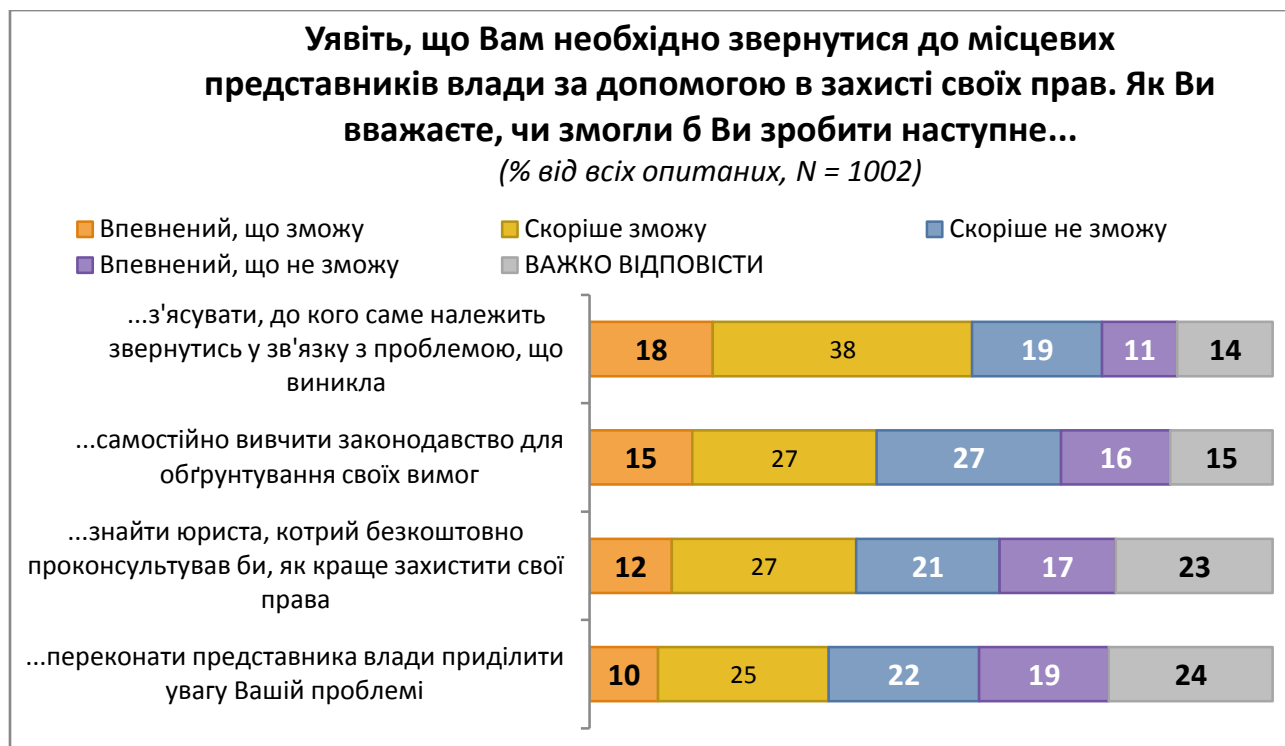

Найбільш типова сфера порушення прав ВПО пов'язана з отриманням соціальних виплат та пільг від держави. З відповідною проблемою зіштовхувались 52% опитаних переселенців, а у 57% зазнали труднощів із соціальними виплатами та пільгами їх родичі, друзі чи знайомі. Друга за частотою згадок сфера – це оренда житла. Небажання орендодавців надавати житло переселенцям чи завищення цін є відомою з попередніх досліджень проблемою, існування якої підтверджує дане опитування. Особисто мали неприємний досвід пошуку житла 38% ВПО, знають про такі прикрі ситуації від інших переселенців 34%. На третьому місці – сфера працевлаштування. Зазнали порушень своїх трудових прав 28% респондентів, а 31% також чули про це від знайомих. Поширеними є утиски ВПО в правах і при процесі голосування, під час отриманні послуг в медичних та інших державних закладах: понад 20% респондентів мали відповідні проблеми самі, і стільки ж мають знайомих, з якими це траплялось. Натомість сфера освіти виявилась порівняно безпроблемною.

Дослідження показують, що першим бар'єром на шляху до захисту людьми своїх прав є невіра у те, що вони можуть щось вдіяти у ситуації, що склалась. Тому впевненість у своїй здатності впоратися із проблемою є важливою складовою успішного результату.

Як з'ясувалося, більшість переселенців не впевнені у тому, що їм вдасться здійснити необхідні кроки та добитися від представника місцевої влади допомоги у захисті своїх прав. Хоча 56% опитаних вважають, що вони зможуть з'ясувати, до кого слід звернутися з проблемою, впевнені в успіхові подальших кроків менше половини ВПО. Сподіваються самостійно справитися із вивченням законодавства для обґрунтування вимог 42% респондентів, знайти юриста і отримати безкоштовну консультацію - 39%. Тільки кожен третій (35%) вірить, що зможе переконати представника влади приділити увагу проблемі.

Вразливі категорії населення, в т.ч. названі раніше як такі, що частіше зазнають утисків у правах, менше впевнені у здатності захистити їх. Це стосується зокрема людей старше 60 років, непрацюючих, без вищої освіти, бідних, із поганим здоров'ям, вимушених доглядати за неповнолітніми чи недієздатними, що обмежують їх можливості (див. таблицю 10 у Додатку 1). Значна зневіра притаманна також мешканцям підконтрольних Україні територій Донецької та Луганської областей (див. таблицю 11 у Додатку 1).

Готовність місцевої влади реагувати на звернення, скарги, запити та прохання про допомогу ВПО оцінюють не дуже високо, незалежно від того, про який орган влади йдеться. Вірять у те, що належну допомогу та сприяння надасть Департамент праці та соціального захисту населення, тільки 33% ВПО, представник міської чи сільської ради – 36%, представник місцевої держадміністрації – 35%. Решта вважають, що від цих організацій марно чекати допомоги, або не змогли відповісти на запитання.

Як і в попередньому питанні, **серед вразливих категорій ВПО більший відсоток не вірить у можливість отримати допомогу від представників влади.** Люди старше 60 років, у поганому економічному становищі, із проблемами зі здоров'ям, ті, що піклуються про неповнолітніх та недієздатних і відчувають обмеження через це, більш скептично оцінюють готовність місцевої влади реагувати на прохання переселенців (див. таблицю 12 у Додатку 1). Таким чином, ті, хто більше потребує допомоги, менше сподівається на неї. Це не можна пояснити суто негативним досвідом, який вразливі категорії населення набули в процесі спілкування з державними структурами на відміну від благополучніших груп: наприклад, частота звернення одних та других до Департаментів праці та соціального захисту населення, а також середня оцінка цього досвіду за п'ятибальною шкалою суттєво не відрізняється (див. таблицю 13 у Додатку 1), тоді як сподівання на сприяння – так. Отже, можна припустити, що гірше життєве становище спричиняє у деяких ВПО зневіру та почуття безсилля, яке поширюється і на сприйняття місцевої влади.

Також менше впевнені у готовності місцевої влади відгукуватися на звернення переселенці, котрі проживають у містах з населенням понад 50 тисяч (крім обласних центрів) та на Донбасі (див. таблицю 14 у Додатку 1).

Респондентам також було запропоновано оцінити свою **готовність до участі у публічних дискусіях задля привернення уваги влади і суспільства до проблем ВПО** за участю переселенців, засобів масової інформації, громадських організацій та представників влади. Опитані виявились досить зацікавленими – **38% з них погодились би взяти участь у подібних заходах у своєму регіоні за умови, якщо це допоможе покращити становище переселенців**, з них 13% впевнені, що стали б це робити. Ще 45% скоріше не зацікавлені в участі у публічних дискусіях, а решта 17% не мають певної думки з цього приводу.

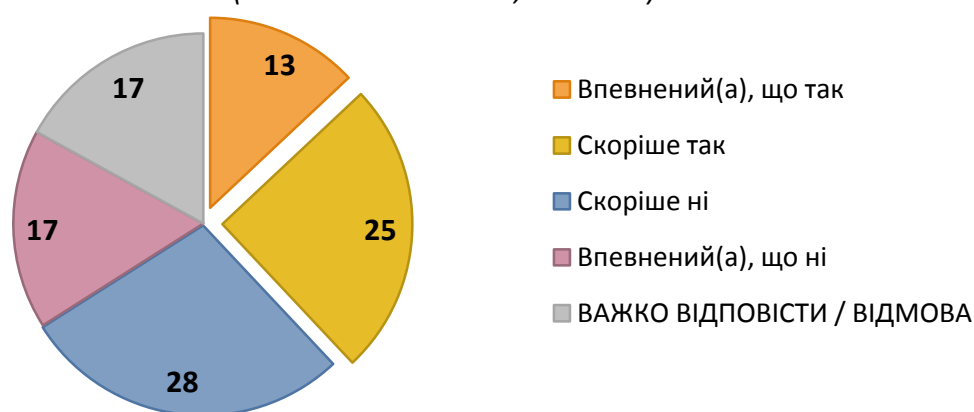
Більш зацікавленими виявились наступні категорії опитаних переселенців:

- Не працюючі, за винятком пенсіонерів. Серед них 45% заявили, що взяли б участь у публічних дискусіях, тоді як серед працюючих цей показник складає 36%, а серед пенсіонерів – 34%.
- Ті переселенці, що почуваються більш вразливими. Серед них 45% погодились би взяти участь, а серед решти – не більше 34%.
- Мешканці Заходу, Півночі та Півдня України. Понад половини ВПО, опитаних у цих регіонах, зацікавлені у таких заходах: 56%, 54% та 51% відповідно.
- Мешканці населених пунктів до 50 тисяч. Серед них 43% взяли би участь, тоді як в містах 50+ таких 37%, а в обласних центрах – 33%.
- Люди у віці від 30 до 59 років. У цій віковій категорії понад 40% погодились би прийти на публічний захід, в той час як серед молодшої когорти – 35%, а серед старшої – 28%.

Менш активними є ВПО, що проживають у Києві: тільки 20% зацікавлені у подібних заходах.

В регіоні, де Ви зараз проживаєте, планується проведення публічних дискусій. Чи хотіли б Ви брати участь, якщо це допоможе покращити становище внутрішньо переміщених осіб?

(% від всіх опитаних, N = 1001)

Більшість з опитаних ВПО, котрі погодились би брати участь у публічних заходах, присвячених проблемам внутрішньо переміщених осіб, готові були б поділитися своєю думкою у громадських слуханнях, обговореннях (61%), а також брати участь в опитуваннях та фокус-групах (53%). Кожен третій став би допомагати громадським організаціям (34%) або дав інтерв'ю журналістам (32%). Виступити на круглому столі погодились би 27% потенційних учасників публічних заходів. Слід зазначити, що декларована готовність до дій може суттєва відрізнятися від реальної, проте дає уявлення про те, які публічні активності більш цікаві та прийнятні для переселенців.

Що із наступного Ви готові робити?

(% від тих, хто брав би участь у публічних заходах, присвячених проблемам ВПО, N = 391)

ПЛАНИ ВПО ЩОДО ПОВЕРНЕННЯ ТА ПЕРЕЇЗДУ

Питання про плани ВПО щодо свого майбутнього є одним із ключових для формування політики по відношенню до них. Зокрема, від цього залежить спрямування допомоги на більш довгострокові та фундаментальні проекти (зокрема, постійне житло, працевлаштування, інтеграція у спільноту для переміщених) або переважно на короткострокові (покращення адміністративних послуг, робота з терміновими потребами тощо). Неофіційні дані міжнародних агенцій та державних організацій показують, що чимало зареєстрованих ВПО насправді не проживають на підконтрольній українському уряду території; ймовірно, зниження гостроти бойових дій на Сході дозволило частині переселенців повернутися до своїх домівок.

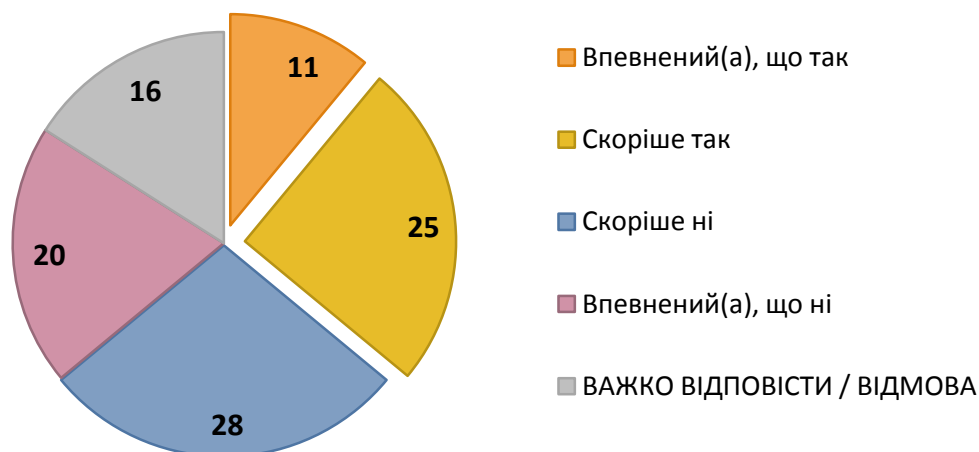
Більшість ВПО, що взяли участь у даному опитуванні, були вимушено переміщені не пізніше зими 2015 року, тобто перебувають на підконтрольних територіях не менш ніж 1,5 роки. Тим не менш, **чимало респондентів все ж сподіваються повернутися додому, якщо з'явиться така можливість. Таких серед опитаних 36%**, зокрема, 11% впевнені, що повернуться. Не збирається назад майже половина ВПО – 48%. Решта 16% не мають певної відповіді на це запитання.

Чоловіки та жінки, працюючі та непрацюючі (крім пенсіонерів), люди різного достатку майже не відрізняються за готовністю повернутися на колишнє місце проживання. Більш поширене бажання переїзду серед таких категорій переселенців:

- Люди у віці від 60 років. Чим старша особа, тим більше вона хотіла би повернутися до своєї полишеної домівки. Серед молоді до 30 років мають такі плани 26%, серед людей від 30 до 44 років – 35%, серед осіб від 45 до 59 років – 32%, а серед старшого покоління цей показник різко зростає та досягає 54%.
- Люди, що почуваються більш вразливими порівняно з іншими переселенцями та/або чужими у спільноті місцевих мешканців. Серед більш вразливих ВПО 45% прагнуть додому, тоді як серед решти – 31%. Серед ВПО, що почуваються чужими, 47% хотіли би повернутися, натомість цей показник складає 35% для тих, хто відчуває себе таким самим, як і місцеві мешканці.
- Мешканці Західного та Північного макрорегіонів. На Заході відсоток переселенців, що хотіли би повернутися, перевищує половину і становить 53%, а на Півночі – 44%, в той час як в інших регіонах цей показник не перевищує 37%, а в Києві – 22%.
- Мешканці маленьких міст з населенням до 50 тисяч. У цій категорії переселенців хотіли би повернутися додому 50%. Разом з тим, серед сільських жителів таких тільки 28%, а серед ВПО у більших містах цей показник не перевищує 37%.

Чи збираєтесь Ви повернутися на колишнє місце проживання, де Ви проживали до вимушеного переселення, якщо з'явиться така можливість?

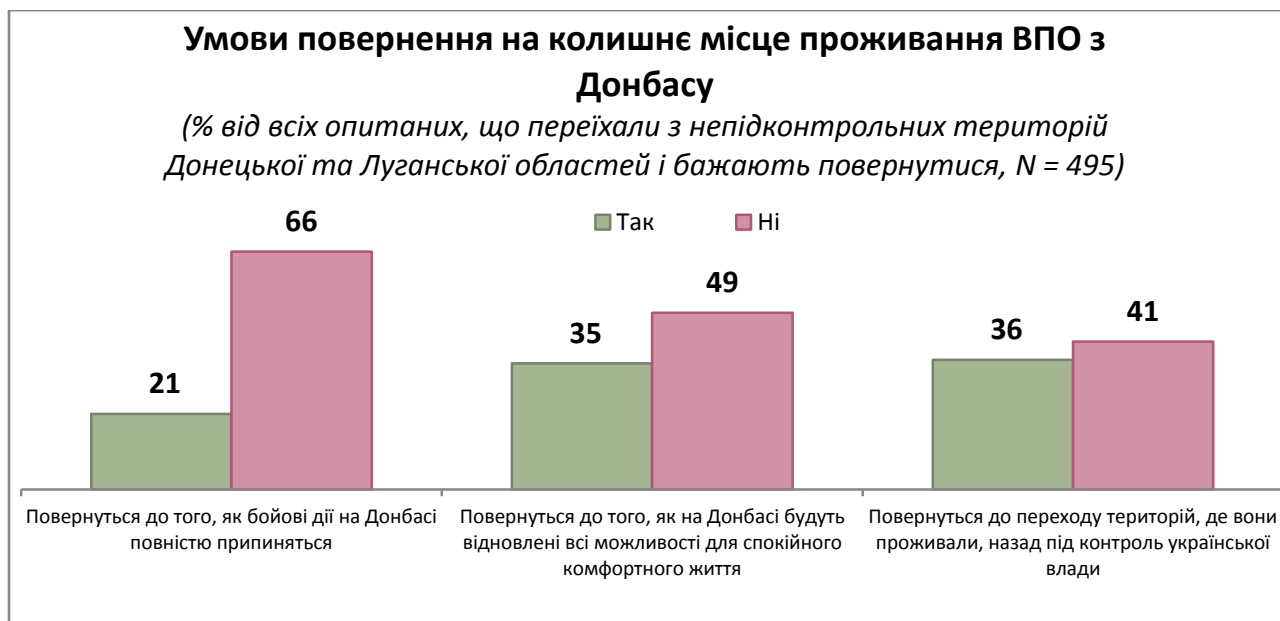
(% від всіх опитаних, N = 1002)

Для 21% ВПО з Донбасу, що хотіли б повернутися, бойові дії на Сході не є перешкодою для переїзду на колишнє місце проживання. Втім, 66% з них все ж таки очікують припинення війни. 35% готові повернутися до того, як на Донбасі будуть відновлені можливості для спокійного комфортного життя, в той час як 49% не готові до такого. Врешті, 36% не стануть очікувати, поки місце їх колишнього проживання повернеться під контроль української влади, тоді як для 41% влада так званих ДНР/ЛНР створює проблему для переїзду додому. Сумарно 20% (близько 8% від усіх опитаних з Донбасу) готові були б повернутися ще до припинення бойових дій, відновлення нормального життя та повернення свого населеного пункту під контроль України.

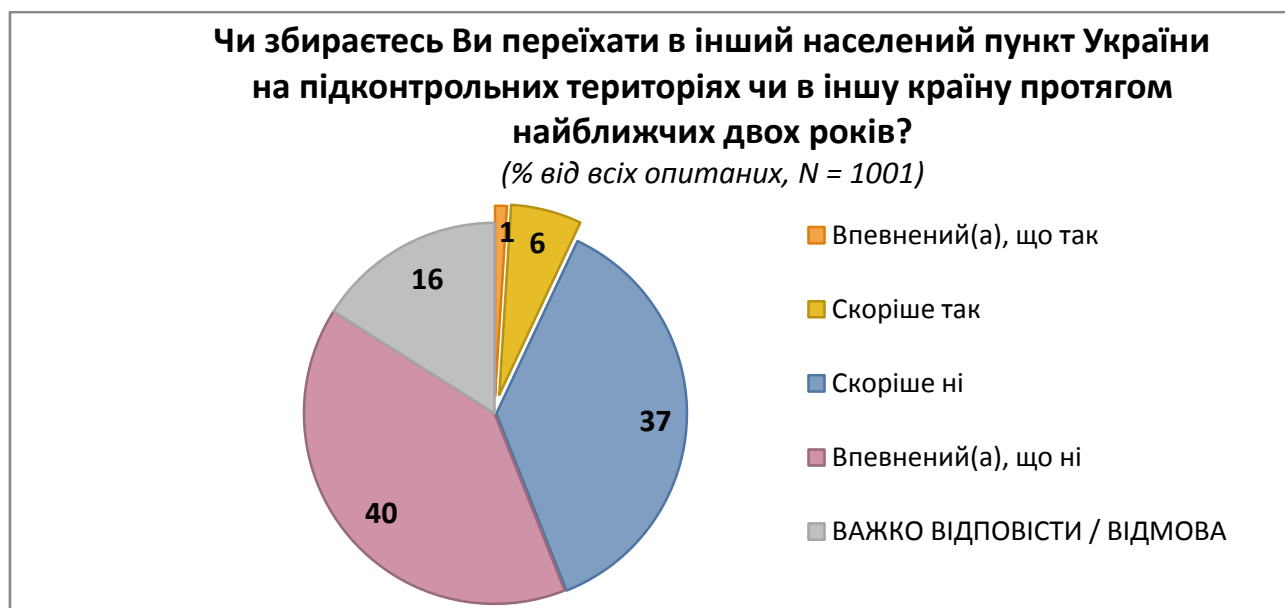
Таким чином, бойові дії та пов'язані з цим ризики та загрози є основним фактором, що поки утримує ВПО від повернення на нині непідконтрольний Донбас.

Що стосується переселенців з окупованого Криму, їх занадто мало у вибірці, щоб оцінити їх плани та умови, за яких вони б повернутися до колишньої домівки, з достатньою точністю.

Змінювати місце проживання на інший населений пункт України чи на іншу країну протягом найближчих двох років майже ніхто з опитаних не збирається. Тільки 7% схиляються до переїзду, тоді як 77% не мають таких планів на найближче майбутнє, а 16% не змогли відповісти.

Якщо узагальнити, 58% респондентів не збирається змінювати місце проживання ні на інший населений пункт на підконтрольних чи непідконтрольних територіях України, ні на іншу країну, а 42% все-таки хотіли би переїхати.

Серед опитаних ВПО 69% не відвідували непідконтрольні Українській владі райони Донбасу або Крим жодного разу протягом останніх 6 місяців. Населений пункт, де вони проживали до вимушеного переселення, відвідували 27% респондентів, а інше місто або село на Донбасі чи Криму – 3%. Більшість (64%) їздили туди тільки раз, майже кожен п'ятий (17%) – двічі, а 19% відвідували непідконтрольні Україні райони 3 або більше разів за півроку. Відтак, близько третини ВПО принаймні раз за останні 6 місяців вимушені були перетнути кордон або лінію розмежування сторін конфлікту з усіма наслідками: матеріальними та часовими витратами, фізичними ризиками тощо.

ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ, ЯКИМИ КОРИСТУЮТЬСЯ ВПО

Переселенці, як і мешканці України в цілому, передусім дізнаються новини з загальнонаціональних українських телеканалів – так відповіли 64% опитаних. На другому місці по частоті згадування (46%) – особисте спілкування з родичами, друзями, знайомими, а також сайти новин в Інтернеті (43%). Дізнаються новини з соціальних мереж, блогів 23% респондентів, з передач місцевих каналів – 22%.

Радіо, друкована преса та російське телебачення користується меншою популярністю у переселенців. Місцеві газети та журнали використовують як джерело новин 8% респондентів, радіо – 7%, загальнонаціональну пресу – 5%, а російські телеканали – тільки 1%.

Як і мешканці приймаючих громад, старші за 60 років ВПО більше дивляться національне та місцеве телебачення порівняно з людьми до 45 років, а останні натомість частіше за старше покоління користуються Інтернетом. Переселенці, що проживають у містах з населенням до 50 тисяч, частіше дізнаються новини на телеканалах та з місцевої преси, серед мешканців міст з населенням 50+ тисяч більше поширений обмін новинами між знайомими, а серед жителів обласних центрів більше Інтернет-користувачів. Є і регіональні відмінності: зокрема, в Центрі ВПО частіше слухають новини по радіо, на Донбасі віддають перевагу особистому спілкуванню (особливо порівняно з Києвом), також в Києві менше дивляться місцеві канали, а на Донбасі менше читають новини в Інтернеті та читають загальнонаціональну пресу (див. таблицю 22 в Додатку 1).

Особисті зв'язки є першочерговим джерелом інформації про допомогу, яку надають ВПО державні органи та міжнародні організації. Дізнаються про державну допомогу від родичів, друзів та знайомих 63% переселенців, про міжнародну – 52% з них, а 56% спитали б у близьких та знайомих, якби потребували інформацію про соціальні виплати.

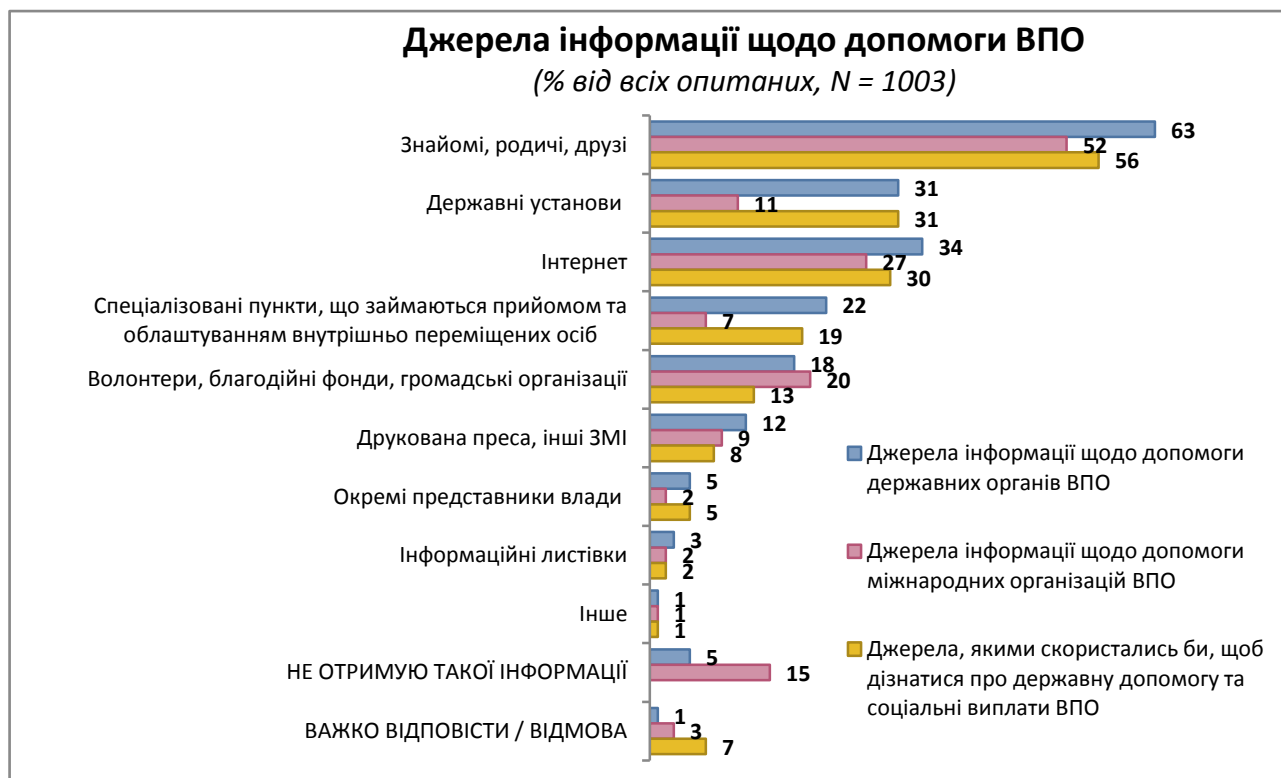
Друге місце за відсотком звернень ділять між собою державні установи та Інтернет. Близько третини респондентів використовують обидва джерела інформації, щоб дізнатися про державну допомогу та виплати, і робили б це надалі. Інтернет частіше використовують у випадку, коли потрібні відомості щодо міжнародної допомоги ВПО (27% порівняно з 11% у державних установах).

Третє місце за відсотком звернень – у спеціалізованих пунктів, що займаються прийомом та облаштуванням внутрішньо переміщених осіб, а також у волонтерів, благодійних фондів, громадських організацій. У спеціалізованих пунктах 22% ВПО дізнаються про державну допомогу (19% робили б це надалі), а 7% - про міжнародну. Волонтери та НГО є джерелом інформацію про державну допомогу для 18% опитаних (зверталися б надалі 13%), а 20% дізнаються від них про міжнародну поміч.

Порівняно з вищеперерахованими людьми та організаціями, друкована преса та інші ЗМІ є відносно малоінформативними для переселенців. Про державну допомогу для ВПО зі ЗМІ взнають 12%, про міжнародну – 9%, а 8% звернулися б до цього джерела за інформацією про державні виплати.

Майже ніхто не звертається до окремих представників влади та не користується інформаційними листівками.

Загалом, більшість ВПО знаходять способи отримати потрібну їм інформацію. Разом з тим, 15% не отримують ніяких відомостей про можливість скористатися міжнародною допомогою.

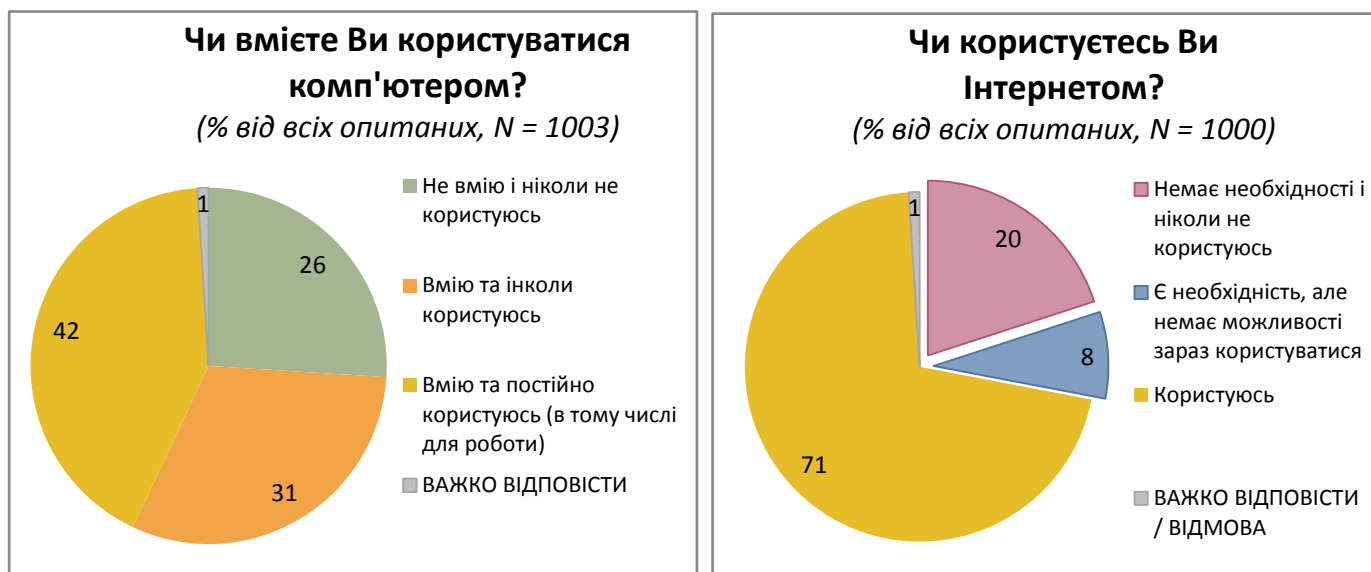

Канали отримання інформації про допомогу ВПО дещо відрізняються серед різних категорій респондентів (див. таблиці 23-25 у Додатку 1):

- ВПО старше 60 років більше покладаються на власне коло спілкування та на ЗМІ, але менше шукають інформацію в Інтернеті. Серед респондентів до 30 років менше охочих звертатися до державних установ, якби знадобилось дізнатися про соціальні виплати та допомогу держави ВПО.
- Мешканці сіл частіше користуються такими каналами, як окремі представники влади та волонтери і НГО, щоб дізнаватися про державну допомогу, але менше звертаються до державних установ. Мешканці міст з населенням 50- тисяч більше отримують інформацію з медіа. ВПО з обласних центрів менше обмінюються інформацією зі знайомими, родичами, друзями.
- Особисте коло спілкування є більш інформативним для мешканців тих регіонів, де більша концентрація ВПО – передусім на Донбасі, меншою мірою – на Сході та Півдні. Разом з тим, ВПО з Києва найменше користуються цим каналом, щоб дізнаватися про допомогу. Волонтери, благодійні організації та НГО найменш затребувані як джерела інформації для переселенців з Києва та Донбасу.

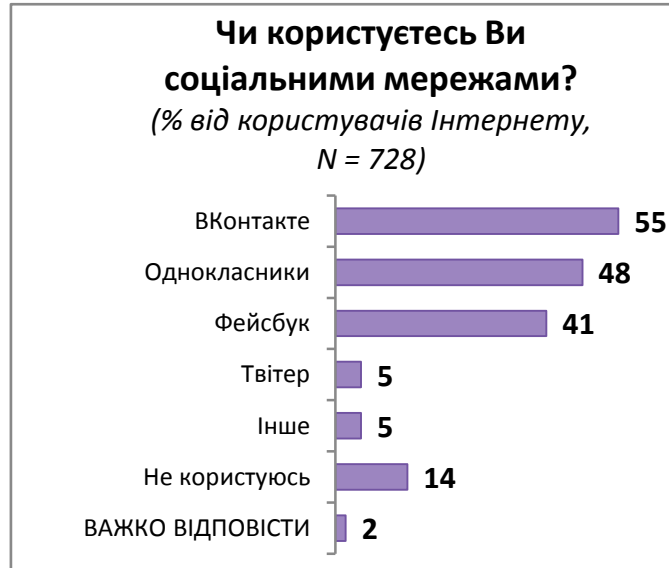
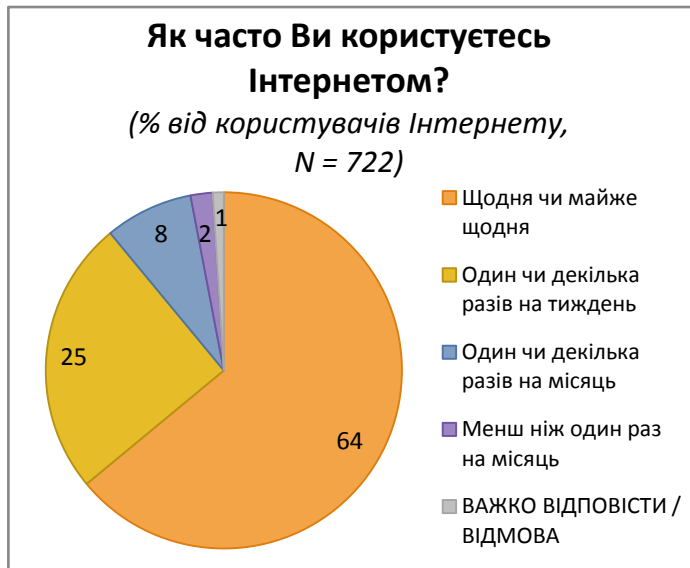
Що стосується комп'ютерної грамотності переселенців, **більшість респондентів користується комп'ютером та Інтернетом**. Постійно використовують комп'ютер, в тому числі для роботи, 42% опитаних, а 31% робить це інколи. Користується Інтернетом 71% переселенців, а 8% хотіли б, але зараз не мають такої можливості.

Молодші, більш забезпечені ВПО з великих міст очікувано є активнішими користувачами інформаційних технологій.

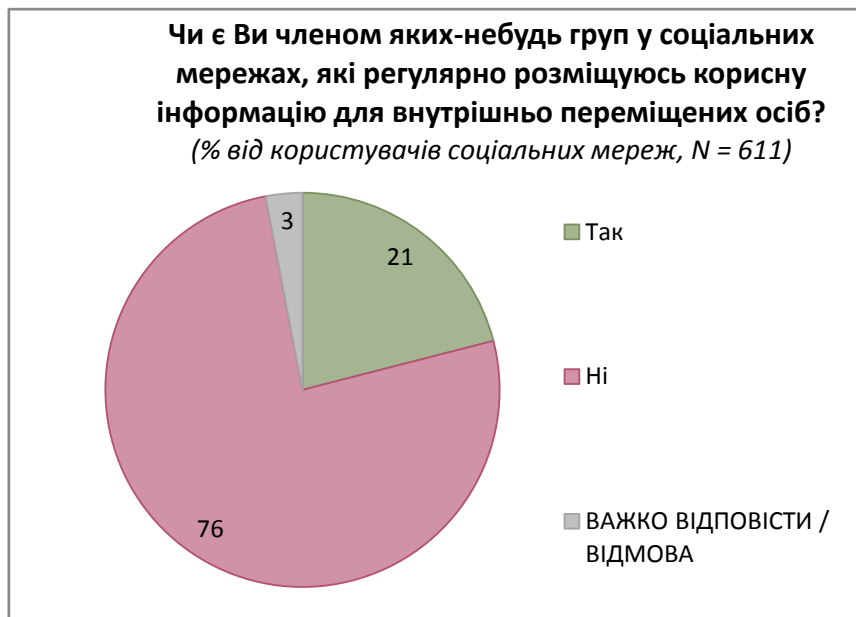
Майже дві третини користувачів Інтернету (64%) заходять у мережу щодня чи майже щодня, а кожен четвертий – не рідше ніж один раз на тиждень. Відтак, тижневе покриття Інтернету серед користувачів-переселенців складає 89% (серед всіх ВПО – 61%). Ще 8% відвідують мережу один чи декілька разів на місяць, а 2% - ще рідше.

Соціальні мережі широко використовуються тими переселенцями, що заходять в Інтернет. Чітко вираженого лідера серед соціальних мереж у цьому середовищі немає: «ВКонтакте» користуються 55% з них, «Однокласниками» - 48%, «Фейсбуком» - 41%. Не заходять у жодну соціальну мережу тільки 14% користувачів Інтернету.

Попри широке використання соціальних мереж, **членство в спеціальних групах для переселенців (або тих, що регулярно розміщують корисну інформацію для цієї категорії осіб) не дуже поширене.** Тільки 21% зареєстрований в одній чи декількох таких групах.

Груп у соціальних мережах, членами яких була би більшість чи принаймні помітна частка опитаних ВПО, немає: респонденти вказували різні назви, серед яких не можна виділити одну чи декілька найчастіше повторюваних. ВПО схильні шукати та реєструватися у групах переселенців свого міста (наприклад, «Бахмут – переселенці», «Переселенці Мелітополя», «Донецкие киевские», «Переселенцы Днепропетровска» та подібні). Згадувались також всеукраїнські групи «Донбас SOS», «Крим SOS», «Восток SOS»; групи «Детки из зоны АТО», «Я – переселенец», «Мы из Донбасса. Взаимопомощь»; групи громадських організацій «Переселенці та громада разом», «Небайдужі жінки Донбасу», «Карітас» тощо.

ОЦІНКА ВИСВІТЛЕННЯ ПРОБЛЕМ ВПО ТА ПРИЙМАЮЧИХ ГРОМАД У ЗМІ

Протягом останніх трьох місяців 42% опитаних переселенців зустрічали матеріали в засобах масової інформації, які були присвячені проблемам переселенців чи громад, що приймають їх у себе. Ще 51% не бачили таких матеріалів, а 7% не змогли відповісти напевне.

Переважно респондентам зустрічались матеріали про проблеми ВПО та приймаючих громад у тих ЗМІ, якими вони найбільше користуються, щоб дізнаватись новини: на загальнонаціональних каналах (64%) та на сайтах новин в Інтернеті (46%). Місцеві телеканали, загальнонаціональну та місцеву пресу дивиться та читає менший відсоток опитаних, а відтак, порівняно невелика частка переселенців зустрічала такі матеріали в цих медіа (12%, 8% та 7% відповідно).

Загалом, відсоток тих респондентів, що використовують те чи інше джерело для отримання новин, та відсоток тих, що зустрічали у цих джерелах інформацію щодо ВПО, майже збігаються для всіх медіа, крім місцевих телеканалів: 22% дізнаються з них новини, але тільки 12% бачили матеріали на цю тему. Це може вказувати на те, що проблеми ВПО на місцевому телебаченні висвітлюються менше, аніж в інших ЗМІ.

А де саме Ви зустрічали такі матеріали?

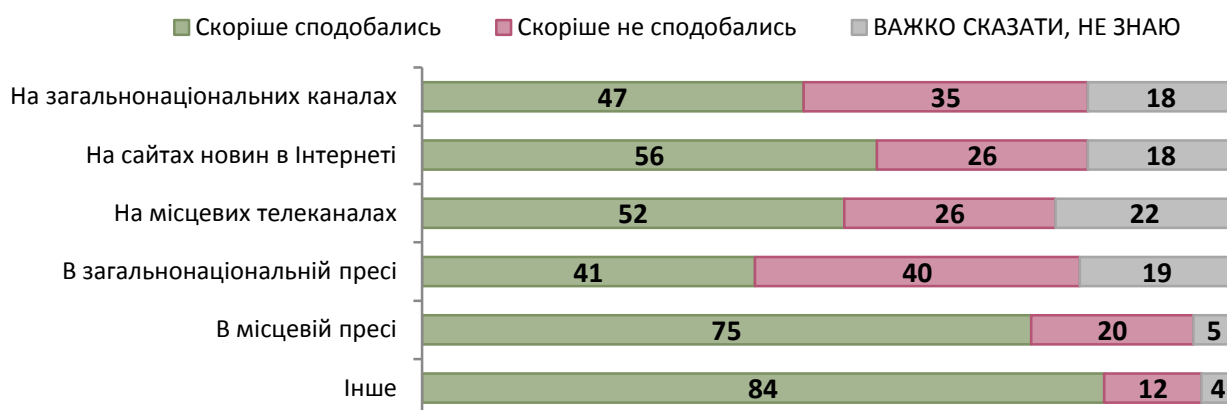
(% від тих, хто зустрічав матеріали про ВПО та приймаючі громади в ЗМІ, N = 463)

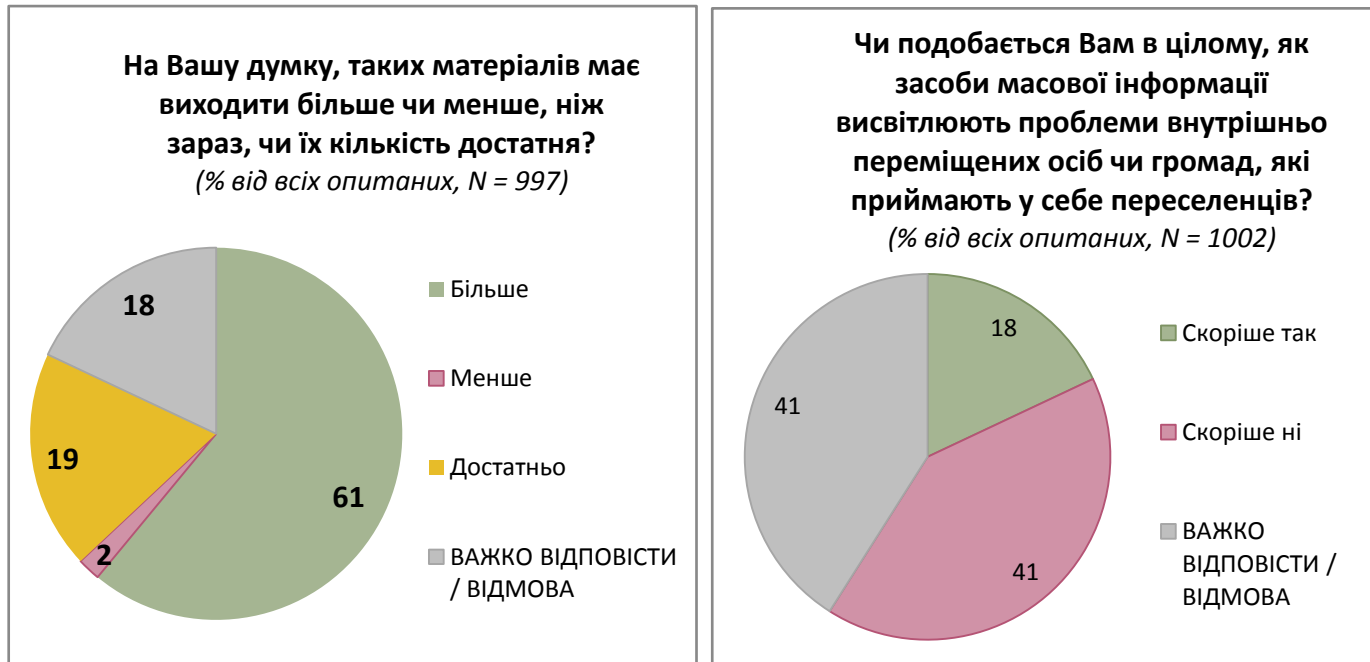
Відсоток тих, кому не сподобались матеріали про проблеми ВПО та приймаючих громад, для всіх медіа не перевищує відсоток тих, кому вони скоріше сподобались. Передачі, що виходили на загальнонаціональних каналах, були до вподоби 47% опитаних, проте 35% притримуються протилежної думки. Матеріали з Інтернету оцінюються трохи краще: 56% оцінили їх позитивно, 26% - негативно. Передачі на місцевих каналах зібрали 52% позитивних відгуків та 26% негативних. Найбільша частка тих, кому сподобались матеріали, - у місцевої преси, а найменша - у загальнонаціональній, проте слід зауважити, що ці медіа оцінювали менше 50 респондентів, тобто дані слід сприймати з обережністю.

Чи сподобалась Вам подача матеріалів...

(% від тих, хто зустрічав матеріали про ВПО та приймаючі громади у відповідному ЗМІ)

Незважаючи на те, що серед респондентів, котрі зустрічались з матеріалами про ВПО в окремих ЗМІ протягом останнього кварталу, переважають позитивні відгуки, **більшість переселенців не задоволена обсягом та якістю висвітлення проблем внутрішньо переміщених осіб та приймаючих громад у медіа**. Серед усіх опитаних тільки 18% відповіли, що їм подобається, як ці проблеми подаються в засобах масової інформації. Не задоволений роботою ЗМІ у цьому напрямку 41% респондентів. Ще 41% не має певної думки з цього приводу. Вважає, що таких матеріалів має бути більше, 61% переселенців, 19% оцінюють їх кількість як достатню, 2% - як навіть надмірну, а 18% не змогли дати відповідь на запитання.

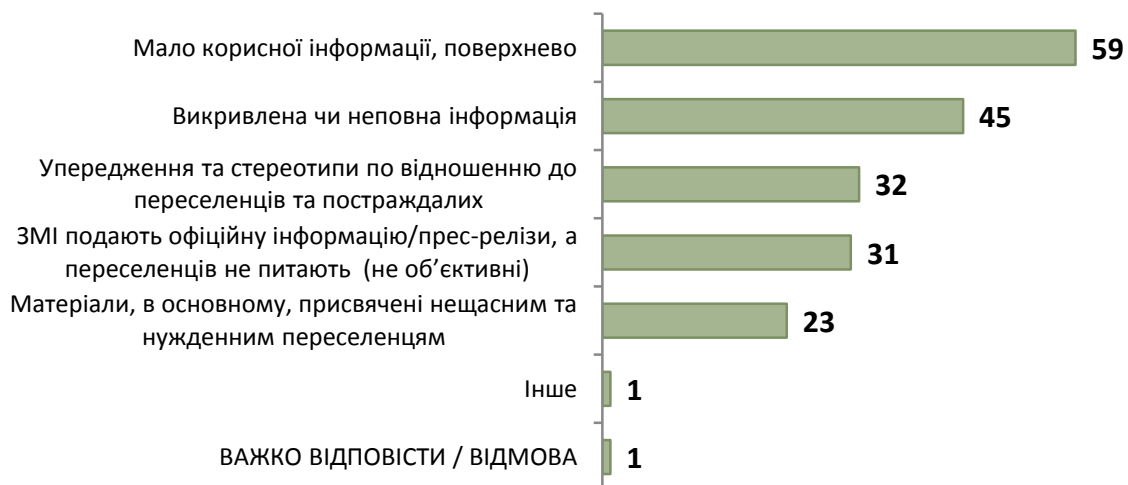

Про те, що матеріалів про проблеми ВПО має виходити більше, частіше говорять люди старше 60 років, вразливі категорії та мешканці міст з населенням 50- та 50+ тисяч. ВПО з обласних центрів частіше відповідають, що такої інформації цілком достатньо, при цьому більша частка серед них не задоволена їх якістю. Переселенці Києва відрізняються тим, що частіше вважають кількість матеріалів про проблеми ВПО у ЗМІ достатньою, а мешканцям Донбасу важче за все оцінювати висвітлення цих проблем. Серед респондентів із цих двох регіонів найменша частка бачила щось на цю тему у ЗМІ протягом останніх 3 місяців (див. таблицю 26-27 у Додатку 1).

Основна проблема у висвітленні в медіа проблем переселенців – поверхневість та непрактичність цих матеріалів. Так вважають 59% респондентів, яким не подобається якість роботи ЗМІ в цій тематиці. Наступна за частотою називання проблема полягає у тому, що інформація викривлена чи неповна (про це сказали 45%). Третина (32%) вбачає упередженість та стереотипи, майже стільки ж (31%) скаржаться на необ'єктивність ЗМІ, котрі спираються на офіційну інформацію замість того, щоб звернутися до самих ВПО. Майже кожен четвертий (23%) не задоволений тим, що матеріали в основному присвячені бідним, нужденним ВПО та оминають більш-менш благополучних представників цієї категорії населення.

Що саме Вам не подобається в тому, як ЗМІ висвітлюють ці теми?

(% від тих, кому не подобається, як ЗМІ висвітлюють проблеми ВПО та приймаючих громад, N = 452)

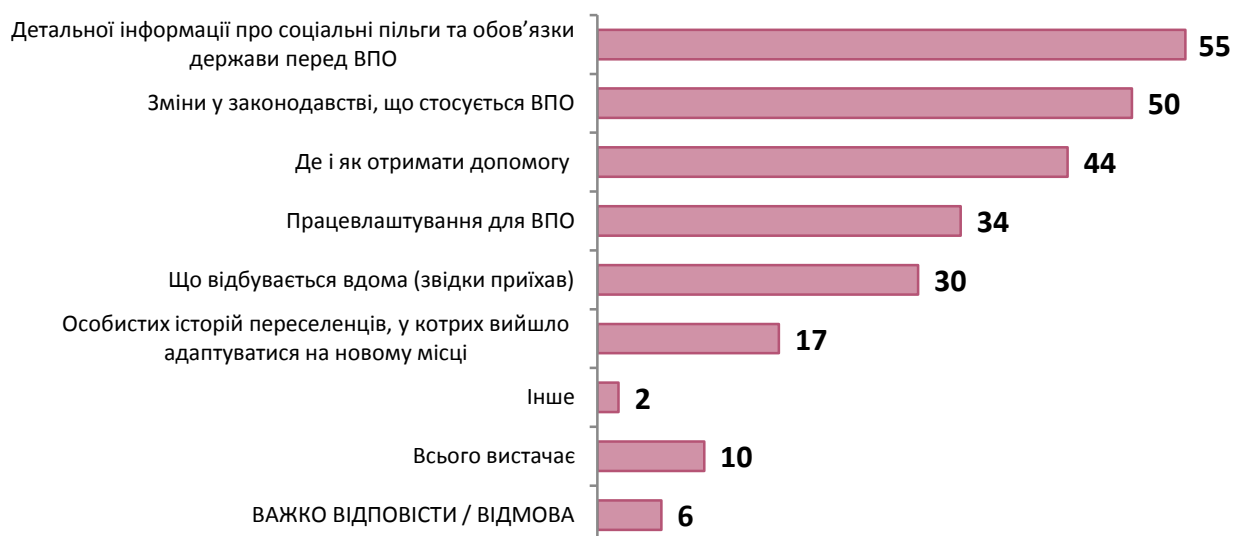

Переселенцям найбільше не вистачає у медіа практичної інформації про пільги, виплати, допомогу та законодавство, яке стосується їх як ВПО. Найбільш затребувана переселенцями інформація, якої бракує більш ніж половині респондентів (55%), - про соціальні пільги та обов'язки держави перед ВПО. Половина опитаних також хотіла би дізнатися із ЗМІ більше про зміни у законодавстві, що стосується ВПО. На третьому місці – питання, де і як отримати допомогу (про це згадали 44%).

Інформації з питань працевлаштування не вистачає 34% переселенців, ще 30% хотіли би більше знати про те, що відбувається на територіях, звідки вони вимушено виїхали. Найменш затребувані з наведеного переліку особисті історії успіху переселенців, у яких вдало вийшло адаптуватися (подібних матеріалів не вистачає 17% опитаних).

Якої інформації як внутрішньо переміщеній особі Вам бракує у ЗМІ?

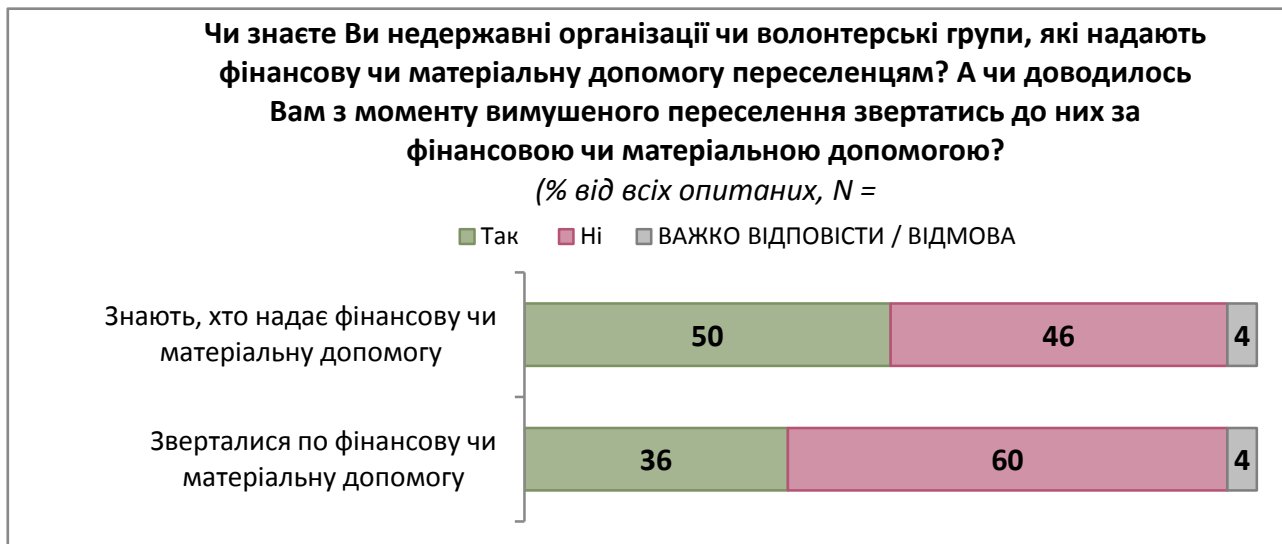
(% від всіх опитаних, N = 1002)

ДЖЕРЕЛА ДОПОМОГИ ВПО

Несподіваним результатом опитування переселенців виявилось те, що **половина ВПО не знає, які недержавні організації та волонтерські групи надають матеріальну чи фінансову допомогу переселенцям**. Більш того, цей відсоток може бути насправді більшим, оскільки пошук респондентів здійснювався зокрема через організації, які працюють з потребами ВПО та надають їм допомогу, а відтак, їх відвідувачі з великою ймовірністю здатні вказати принаймні одну.

Знають, хто надає фінансову чи матеріальну допомогу, 50% респондентів, а звертались по неї 36%.

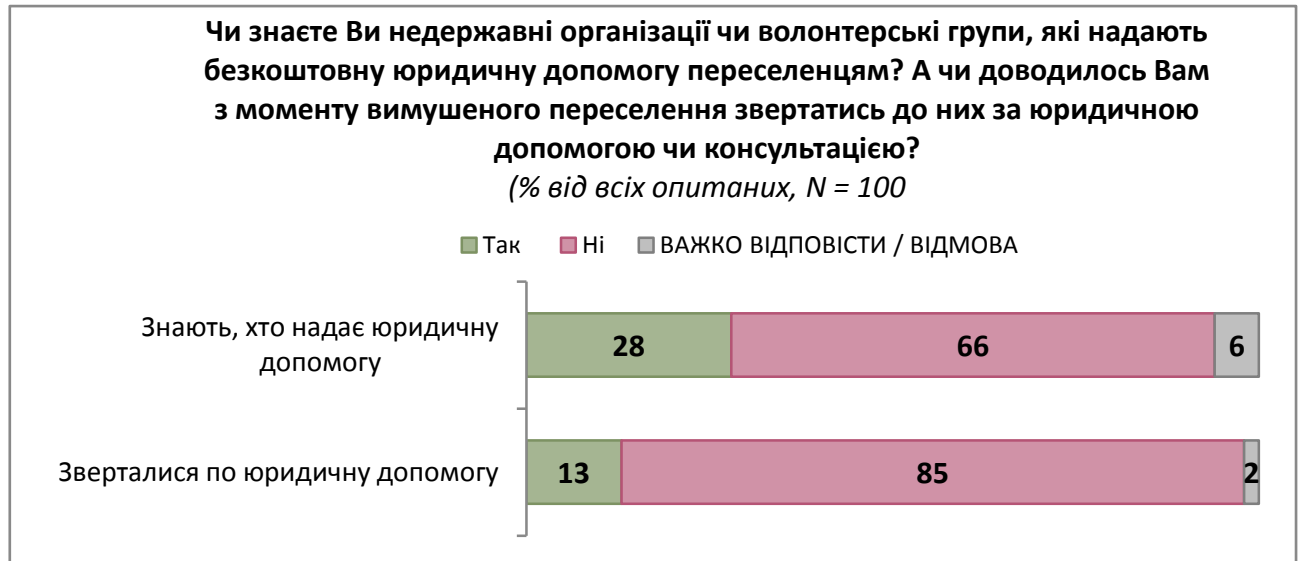
Серед тих, хто знає про джерела отримання матеріальної чи фінансової допомоги, найбільш відомими є наступні організації: Карітас, Червоний Хрест, Фонд Ріната Ахметова «Допоможемо» та «Людина в біді» («PeopleInNeed»). Першу організацію назвав кожен третій з обізнаних про джерела допомоги, другу – майже кожен четвертий, наступні дві – 18% та 14% відповідно. Більш ніж 5% респондентів згадували релігійні організації та церкви, МОМ, «Save the children», ADRA, «Станцію Харків». Також набрали від 5 згадувань організації «Під Арочкою», «Небайдужі жінки Донбасу», «Допомога Дніпра», «Сантіс», БФ «Маріам», «Корпорація монстрів», «Mercy Corps» та організації самаритян (див. таблицю 16 у Додатку 1).

Найчастіше опитані отримували допомогу від організації «Карітас» (31%), «Людина в біді» (19%), Червоного Хреста (19%) та Фонду «Допоможемо» (16%). Дещо рідше – від ADRA (5%), МОМ (5%), «Save the children» (4%), «Небайдужих жінок Донбасу» (3%), «Станції Харків» (3%), «Допомоги Дніпра» (2%), організації «Сантіс» (1%) та самаритян (2%) (див. таблицю 17 у Додатку 1).

Дещо більше обізнані щодо джерел матеріальної допомоги та мають досвід звернення за нею такі категорії ВПО:

- Жінки порівняно з чоловіками. 53% жінок знають організації, 39% отримували допомогу, тоді як у чоловіків ці показники становлять 43% і 30%;
- Мешканці міст з населенням понад 50 тисяч (крім обласних центрів). Серед них 64% обізнані щодо джерел допомоги, 44% звертались по неї, в той час як в інших містах та селах ці показники не перевищують 49% та 37% відповідно, зокрема, в містах з населенням до 50 тисяч складають тільки 39% та 30% відповідно.
- Мешканці Півдня та Сходу. На Півдні 70% знають про те, куди звернутися по допомогу, а 44% це робили. На Сході обізнані 73%, а отримували допомогу 55%. Найменше знають та користуються допомогою в Києві: 19% знайомі з організаціями, що її надають, а 11% її отримували.
- Вразливі групи також дещо краще орієнтуються в джерелах допомоги і частіше її отримують. Зокрема, серед бідніших категорій ВПО допомогу одержували 42%, а серед більш забезпечених – 30%; серед непрацюючих – 44%, пенсіонерів – 36%, а працюючих – 31%.

Рівень обізнаності щодо можливостей отримати безкоштовну юридичну допомогу у переселенців невисокий – 28% знають недержавні організації чи волонтерів, які можуть надати такі послуги, а 13% зверталися до них з цього приводу.

Серед надавачів безоплатної юридичної допомоги найбільш відомими є організації «Карітас» (назвали її 13% обізнаних про джерела юридичної допомоги), «Право на захист» (11%), «Десяте квітня» (8%), Фонд Ахметова «Допоможемо» (8%), «Станція Харків» (7%), «Червоний Хрест» (6%), Донбас SOS (6%), Крим SOS (5%). Окрім цього, від 1% до 5% згадали такі організації, як «Людина в біді», «Під Арочкою», БФ «Маріам», "Станція Чугуїв" та «Чугуївська правозахисна група», NRC, «SOS Краматорськ», ГО "Переселенці і громада разом», релігійні установи та об'єднання, «Восток SOS», «Допомога Дніпра», «Горіння», Українську Гельсінську спілку, ГО «Переселенці Криму та Донбасу» та Комітет виборців України (див. таблицю 18 у Додатку 1).

Серед тих, хто одержував юридичну допомогу, 14% зверталися до організації «Десяте квітня», 13% - «Право на захист», 10% - «Карітас», 9% - «Донбас SOS», 6% - «Крим SOS» та до «Червоного Хреста», 5% - до «Станції Харків» (список не вичерпний, див. таблицю 19 у Додатку 1).

Краще знають організації, що надають юридичну допомогу, та/або частіше по неї звертались такі категорії ВПО:

- Люди віком від 30 до 59 років. Знають, де отримати безоплатну юридичну допомогу, 32% людей від 30 до 44 років, 34% людей від 45 до 59 років, але тільки 23% серед молоді та 19% серед старшого покоління. Отримували її 16% серед 30-44-річних, 18% серед 45-59-річних, 9% людей до 30 років та 7% осіб старше 60ти.
- Мешканці Заходу, Півдня та Сходу країни, особливо у порівнянні з Донбасом та Києвом. У перших трьох регіонах знають надавачів юридичної допомоги не менше половини респондентів: 51% на Заході, 52% на Сході, 56% на Півдні. У Центрі таких 33%, на Півночі – 21%, на Донбасі – тільки 16%, а у Києві – 15%. Зверталися по допомогу 34% ВПО з Півдня, 27% зі Сходу, 22% на Заході, 18% у Центрі, 13% на Півночі, 9% у Києві та всього 4% на Донбасі.
- Люди, що почуваються більш вразливими. Серед них 32% знають, куди звернутися, а 19% звертались по допомогу; серед решти опитаних таких 26% та 10% відповідно.

Серед тих ВПО, хто звертався за юридичною допомогою в НГО або волонтерів, більшість отримувала консультації (78%). Інші послуги менш затребувані або рідше пропонуються надавачами (наявна інформація не дозволяє визначити, чому менший відсоток ВПО їх отримує): 28% опитаних допомогли зі збором та оформленням документів, 17% - зі складенням звернень та скарг, 15% - з оформленням юридичних документів. Також 8% одержали послуги по посередництву у спілкуванні з державними органами, 5% - по зборі документів для суду, 3% - по посередництву для вирішення конфлікту не судовим шляхом, а 2% - по представництву у суді.

Що стосується досвіду взаємодії із державними установами, майже всі опитані переселенці зверталися до управлінь праці та соціального захисту (91%). Більше половини також контактували з медичними закладами (58%) та міграційною службою (52%). Понад третина мала справу з паспортними столами (36%) та пенсійним фондом (34%), кожен четвертий звертався до державної служби зайнятості (25%), а кожен п'ятий – до шкіл (21%). З дитячими садками взаємодіяли 15%, із підрозділами Міністерства надзвичайних ситуацій – 7%, міліцією та ЖЕКами – 5%, судами – 3%. Тільки 2% опитаних не взаємодіяли з державними установами взагалі.

Найкраще переселенці, що взаємодіяли з відповідними інституціями, оцінюють якість послуг місцевих шкіл, підрозділів Міністерства надзвичайних ситуацій та дитячих садків, а найгірше – ЖЕКів, Державної служби зайнятості (ДСЗ) та міліції.

Ті, хто контактували з відповідною організацією з наданого переліку, оцінювали якість наданих послуг за п'ятибальною шкалою, де 1 – дуже погано, а 5 – дуже добре. Таким чином, мінімальна середня оцінка, яку могла отримати організація – 1 (якщо всі відвідувачі вважають її послуги дуже поганими), а найвища – 5 (якщо всі оцінили її максимально добре). Середню оцінку від 4 балів включно переселенці виставили школам (4.3), підрозділам МНС (4.1) та дитячим садкам (4.0). Це узгоджується з отриманими даними щодо найнижчої частоти порушень прав ВПО в освітній сфері порівняно з іншими запропонованими. Від 3.5 до 4 балів набрали такі установи, як паспортний стіл (3.7), медичні заклади (3.6.), пенсійний фонд (3.6), міграційна служба (3.6), управління праці та соціального захисту населення (УПСЗН) (3.5) та суди (3.5.). Найгірші оцінки здобули ЖЕКи (3.2), Державна служба зайнятості (3.1) та міліція / поліція (2.6). Особливо прикрими видаються порівняно низькі бали УПСЗН та ДСЗ: перша інституція є найбільш відвідуваною, а друга мала би за належного стану справ задовольняти потребу переселенців в роботі, яку вони так потребують, проте досвід відвідувачів показує, що в роботі служби зайнятості є проблеми.

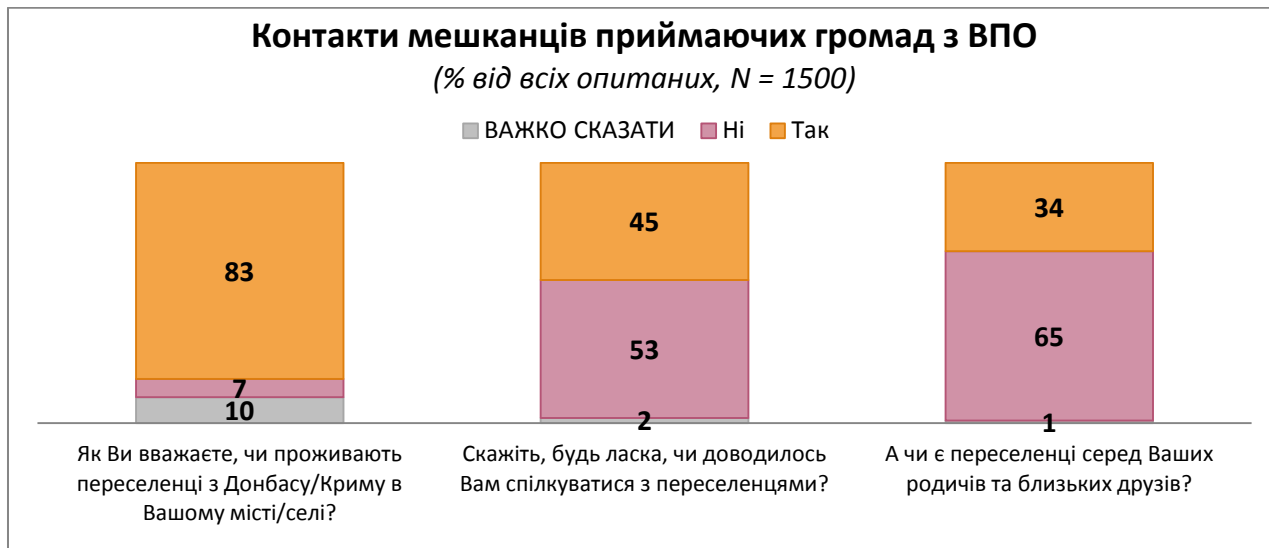
Оцінка якості послуг у різних державних установах помітно відрізняється між регіонами. В цілому, мешканці західних, центральних та північних областей схильні краще оцінювати роботу таких державних служб, як УПСЗН, міграційної служби, паспортних столів та служби зайнятості. Щодо перших трьох можна припустити, що в регіонах з меншою кількістю ВПО у відповідних державних установах менші черги, а відтак простіше і швидше отримати необхідні послуги. Найнижчі оцінки державним установам ставили переселенці, що проживають на Півдні та в Києві (див. таблицю 20 у Додатку 1).

Люди, що не почувають себе вразливими, із кращим фінансовим становищем та станом здоров'я схильні вище оцінювати роботу державних служб, аніж більш вразливі ВПО (див. таблицю 21 у Додатку 1).

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ МЕШКАНЦІВ ПРИЙМАЮЧИХ ГРОМАД

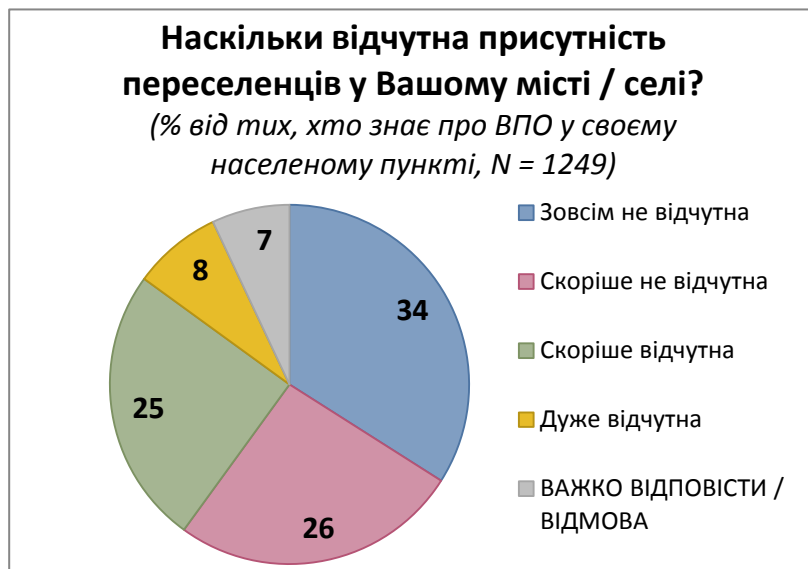
ПРИСУТНІСТЬ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ТА НАСЛІДКИ ЇХ ПОЯВИ В НАСЕЛЕНОМУ ПУНКТІ

Серед опитаних мешканців приймаючих громад переважна більшість знають, що переселенці проживають в їх населеному пункті. Вважають, що переселенці проживають в їх населеному пункті, 83% респондентів, лише 7% дотримуються протилежної думки, а 10% не змогли відповісти. Доводилося особисто спілкуватися з ВПО 45% респондентів, а серед родичів та друзів у 34% є переселенці.

Поширеність обізнаності про ВПО у місті / селі та контактів з ними залежить від регіону, типу населеного пункту та вікової групи.

- Згідно з результатами опитування, Схід, Донбас та Київ значно відрізняються від інших регіонів за рівнем знання про проживання переселенців в своїх населених пунктах. 92% опитаних киян, 88% жителів Донбасу та 89% мешканців Східного регіону знають про проживання переселенців в своєму населеному пункті. В Центрі також більше людей (85%) знають про проживання переселенців у своєму місті/селі, ніж на Заході, Півночі та Півдні (де цей показник не вищий за 69%). Порівнюючи рівень спілкування з переселенцями жителів різних регіонів, можна побачити, що найбільше спілкуються з ВПО представники Донбасу та Сходу (57% та 53% відповідно). В інших регіонах цей показник не перевищує 45%. Серед близьких родичів та друзів більше переселенців у постійного населення Києва та Донбасу (43% та 41% відповідно). В інших регіонах переселенців серед своїх близьких родичів та друзів мають 29% опитаних та менше (див. Таблицю 1 у Додатку 2).
- В селах та СМТ рівень знання про проживання переселенців є значно меншим, ніж в містах. Оскільки переселенців в маленьких населених пунктах значно менше в абсолютному значенні, то цей показник для сільської місцевості досягає лише 69%. Майже всі жителі обласних центрів та міст з населенням більше 50 тис. мешканців вважають, що переселенці проживають в їх населених пунктах (88% та 91% респондентів відповідно). В містах, де проживає до 50 тисяч мешканців, про проживання переселенців знають 82% опитаних.
- Респонденти старше 60 років менш обізнані про присутність переселенців в своїх населених пунктах та менше спілкуються з ними. 87% опитаних у віці від 18 до 44 років та 82% респондентів віком від 45 до 59 років вважають, що переселенці проживають в їх місті/селі. Серед респондентів старшого віку лише 77% знають про присутність переселенців. Спілкуватися з переселенцями доводилося більш ніж половині (53%) громадян України молодшого віку (до 30 років), 47% опитаних у віці 30-44 роки та 45% українцям віком від 45 до 59 років. Серед представників старшого покоління лише 36% спілкувалися з переселенцями.

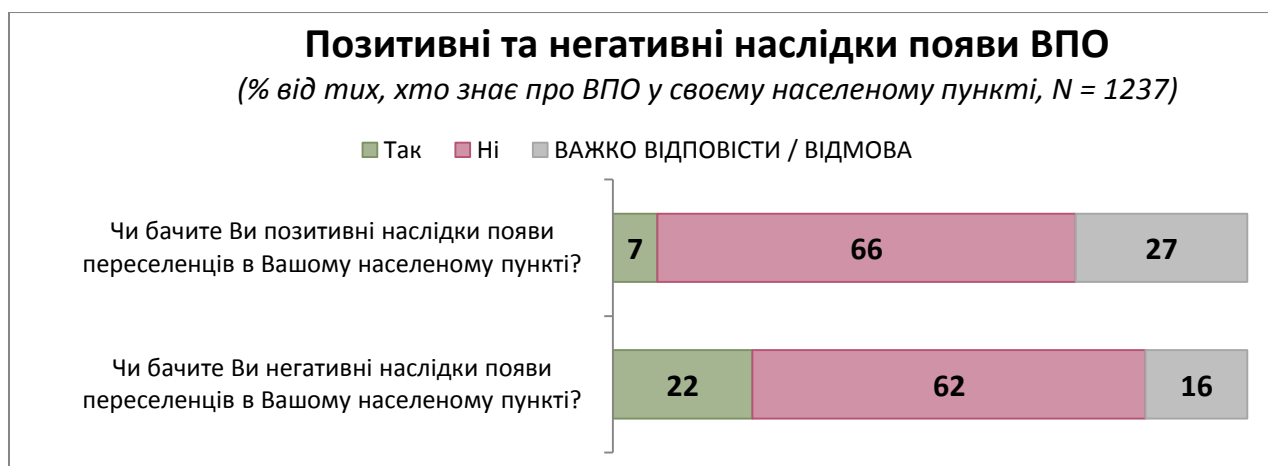

Більше половини (60%) опитаних жителів приймаючих громад зовсім не відчують або скоріше не відчують присутності ВПО у своєму місті/селі (34% зовсім не відчують, 26% скоріше не відчують). Для 33% респондентів присутність переселенців є відчутною. Скоріше відчують присутність переселенців 25% опитаних, а для 8% вона є дуже відчутною. 7% не визначилися з відповіддю.

Як і в попередньому питанні, поява переселенців неоднаково відчутна в різних регіонах і типах населеного пункту, а також для людей, яким доводилось та не доводилось спілкуватися з ВПО.

- Жителі приймаючих громад Донбасу та Києва більше, ніж представники інших регіонів України, відчують присутність переселенців в своїх населених пунктах. Серед киян 38% опитаних помітили появу ВПО, на Донбасі так відповіли 52% респондентів. В інших регіонах відчують присутність переселенців не більше 28% опитаних. Близько половини жителів Центрального, Південного та Східного регіонів (55%, 49% та 50% відповідно) зовсім не відчують присутності переселенців у містах/селах свого проживання, тоді як інших регіонах цей показник не перевищує 29% (див. Таблицю 2 у Додатку 2).
- Найменше появу ВПО помічають жителі сіл та СМТ (73% не відчували її). В містах з населенням понад 50 тисяч присутність переселенців відчутна більше, ніж в інших типах населених пунктів (41% мешканців відповіли ствердно) (див. Таблицю 3 у Додатку 2).
- Для мешканців приймаючих громад, які спілкувалися з переселенцями, присутність ВПО в своїх населених пунктах є більш відчутною. Так вважають 40% опитаних, які мали досвід взаємодії з ВПО. Для решти цей показник не перевищує 26%.

Більшість мешканців приймаючих громад відповіли, що не бачать жодних наслідків появи ВПО у своєму місті чи селі – ні позитивних (66%), ні негативних (62%). Інші називали як позитивні, так і негативні наслідки появи переселенців у своїх містах/селах, але негатив більше усвідомлюється. **Негативні наслідки бачать 22% опитаних, позитивні помітили лише 7% респондентів.**

Цікавим спостереженням є те, що на сприйняття появи ВПО впливає досвід спілкування з переселенцями та рівень доходу:

- Мешканці приймаючих громад, що спілкувалися з переселенцями, трохи більше, ніж інші респонденти, відчують позитивні наслідки появи ВПО у своїх населених пунктах та менше

відчувають негатив. Серед цієї групи опитаних 9% відмічають наявність позитивних наслідків після появи ВПО, а серед тих, хто не спілкувався з переселенцями, так відповіли лише 5%.

- Позитивні наслідки появи переселенців у своїх населених пунктах більше відчувають опитані мешканці приймаючих громад, що мають середній дохід та вище, ніж респонденти з нижчим рівнем доходів. Їх відчула майже десята частина (9%) більш заможних респондентів, тоді як серед опитаних з нижчим рівнем доходів цей показник не перевищує 4%.

Оскільки питання про позитивні та негативні наслідки появи ВПО було відкритим в анкеті, респонденти самостійно називали ті зміни, які вони помітили. Після кодування спонтанних відповідей були отримані наступні результати.

Серед позитивних наслідків появи переселенців місцеві мешканці зазначають в першу чергу появу кваліфікованих спеціалістів та приріст робочої сили (35% від тих, хто відповів). Також відмічається, що переселенці є нормальними адекватними хорошими людьми (16%), збільшення кількості населення (12%), більша згуртованість людей (8%), збільшення фінансування на ремонт у місті (8%), поява освітніх закладів та робочих місць (7%).

Мешканці приймаючих громад у різних регіонах схильні помічати неоднакові позитивні сторони присутності ВПО. Наприклад, про те, що переселенці є нормальними адекватними, хорошими людьми, частіше говорили у Києві та на Заході. Появу кваліфікованих спеціалістів, приріст робочої сили частіше зазначають жителі Донбасу, Сходу та Заходу. На появу освітніх закладів, робочих місць більше вказують у Центрі та на Заході. Збільшення кількості населення частіше помічається у Центрі, а більша згуртованість людей – на Сході (див. Таблицю 4 у Додатку 2).

Частіше відмічали, що після появи переселенців з'явилося більше кваліфікованих спеціалістів та відбувся приріст робочої сили, а також збільшилась кількість населення, мешканці міст з населенням до 50 тисяч. На хороші людські якості ВПО більше вказували в обласних центрах (див. Таблицю 5 у Додатку 2).

Серед мешканців приймаючих громад, які мають переселенців серед своїх родичів та друзів, 36% вважають, що переселенці - хороші люди. Для решти респондентів цей показник не перевищує 5%.

Слід враховувати, що кількість респондентів, котрі відповідали на це запитання, є дуже невеликою загалом та в окремих підгрупах, тому дані у відсотках не є достатньо точними і їх потрібно сприймати з обережністю.

Серед негативних наслідків появи ВПО жителями приймаючих громад були вказані передусім черги, завелика кількість людей (29% від тих, хто відповів) та конкуренція за робочі місця (24%). Дещо рідше згадується погіршення криміногенної ситуації (13%), неповага переселенців до місцевого населення (9%), приїзд неприємних людей, зокрема пияк та інших маргіналів (9%), витрата коштів з бюджету на переселенців (6%), нестача місць та переповненість шкіл, дитсадків (6%), зростання цін (5%), суспільна напруженість (5%), небажання переселенців працювати (4%).

Як і в попередньому запитанні, у різних регіонах більш помітні різні негативні сторони появи ВПО. Зокрема, наявність черг та збільшення кількості людей частіше згадуються на Донбасі. Про неповагу до місцевого населення передусім говорять жителі Північного та Західного регіонів. Поява конкуренції за робочі місця більше турбує мешканців приймаючих громад Заходу та Сходу (див. Таблицю 6 у Додатку 2).

Розмір населеного пункту також впливає на те, які негативні наслідки відчувають його мешканці. В обласних центрах респонденти частіше помічають появу конкуренції за робочі місця, погіршення криміногенної ситуації в місті, а також нестачу місць та переповненість шкіл, дитсадків. Про неповагу до місцевого населення та приїзд неприємних, сумнівних людей говорять в основному респонденти у селах, СМТ та містах до 50 тисяч. Небажання ВПО працювати турбує передусім сільських жителів, натомість вони менше скаржаться на конкуренцію за робочі місця (див. Таблицю 7 у Додатку 2).

Гіпотеза про те, що мешканці приймаючих громад з різним рівнем доходу будуть звертати увагу на різні негативні наслідки приїзду ВПО, частково підтвердилась. Мешканці приймаючих громад з рівнем доходу нижче середнього частіше вказують на небажання переселенців працювати та зростання цін, але рідше – на переповненість шкіл та дитсадків. 7% респондентів з невисоким доходом зазначають, що переселенці не працюють, тоді як для більш заможних опитаних цей показник складає 2%. Зростання цін назвали 7% опитаних, які оцінили своє фінансове становище, як бідне чи злиденне, а серед респондентів з більш високим рівнем доходів цей показник складає тільки 2%. Врешті, серед останньої групи десята частина вказує на наявність проблеми зі школами та дитсадками, а бідніші члени громад згадували про це лише в 1% випадків.

Врешті, ті мешканці приймаючих громад, які не спілкувалися з переселенцями, частіше називають такі негативні наслідки появи ВПО у своїх населених пунктах, як погіршення криміногенної ситуації (23%) та небажання переселенців працювати (7%). Респонденти, які спілкувалися з переселенцями, частіше скаржаться на збільшення черг та кількості людей у місті чи селі (37%).

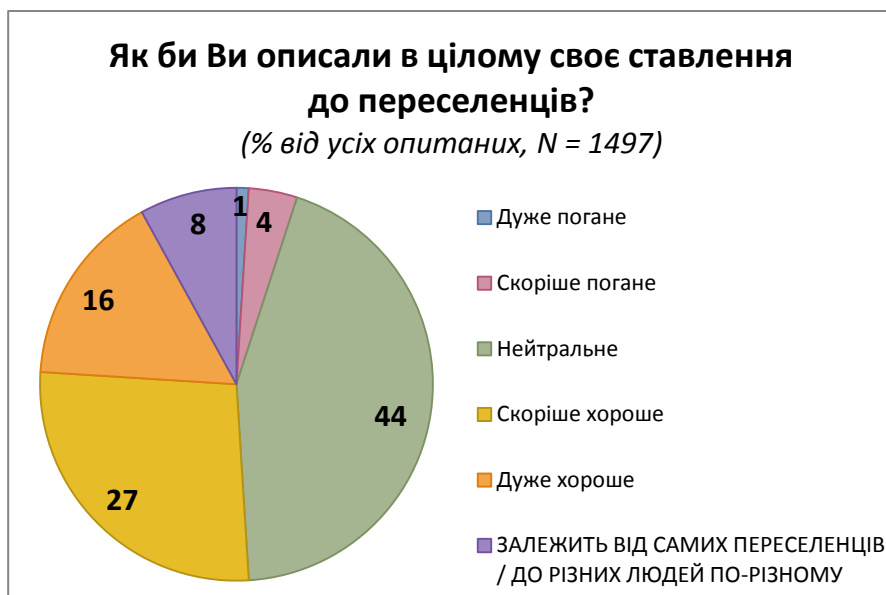
Відповідаючи на запитання про позитивні та негативні наслідки появи ВПО у місті чи селі з запропонованими варіантами відповідей (знання з підказкою), 28% опитаних назвали помітне збільшення чисельності населення, 19% помітили зростання конкуренції між місцевими та переселенцями за роботу, житло, місця в школах, дитячих садках та інші ресурси, 12% зазначили зростання соціальної напруженості, 11% респондентів вказали на погіршення кримінальної ситуації та зменшення грошей в місцевому бюджеті на вирішення проблем місцевих мешканців. Серед позитивних наслідків появи ВПО називають поживлення у місті чи селі (20%), появу висококваліфікованих спеціалістів з числа переселенців (6%) та розвиток малого бізнесу внаслідок появи нових клієнтів та покупців (5%). Нічого з перерахованого не помітили 42% респондентів, які знають про присутність ВПО в своєму місті чи селі.

Найбільше відчувається поява переселенців на Донбасі. 51% опитаних мешканців приймаючих громад у цьому регіоні помітили суттєве збільшення чисельності населення, а 40% зазначили, що в місті відчувається поживлення. Зростання конкуренції між місцевими та переселенцями за роботу, житло, місця в школах і дитсадках та інші ресурси найбільше відчувається в Східному регіоні, де 26% респондентів вказали на це. На зменшення грошей в місцевому бюджеті на вирішення проблем місцевих мешканців більше скаржаться в Південному (20%), Східному регіонах (17%) та в столиці України (17%). Погіршення ситуації зі злочинністю найбільш відчутне у Києві (32%). В Центральному, Західному та Південному регіоні більше половини респондентів (75%, 60% та 53% відповідно) не відчуває ніяких наслідків після появи ВПО в їх населених пунктах (див. Таблицю 8 у Додатку 2). Збільшення чисельності населення більш помітне у містах з населенням понад 50 тисяч (41%), погіршення криміногенної ситуації – в обласних центрах (19%), зменшення грошей в місцевому бюджеті – в обох з цих типів міст (12% та 16% відповідно). Конкуренція за ресурси більше відчувається для міських жителів порівняно з сільськими (див. Таблицю 9 у Додатку 2).

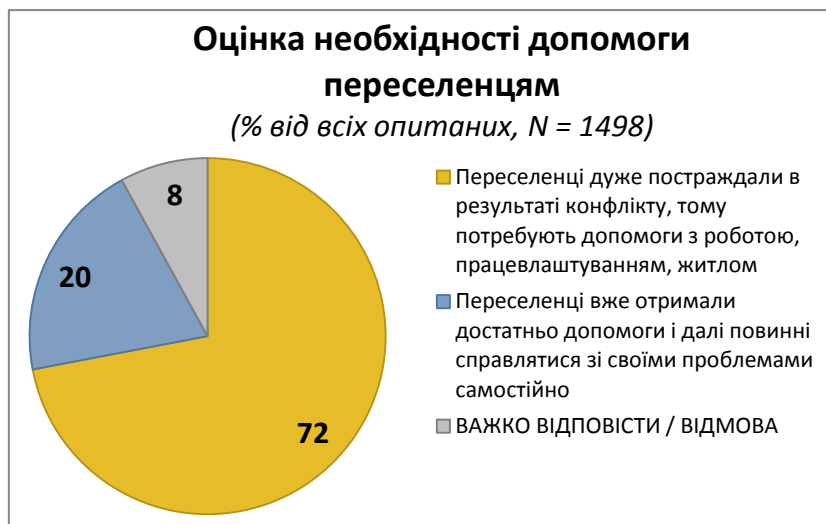
СТАВЛЕННЯ ДО ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

Незважаючи на те, що жителі приймаючих громад відчувають не тільки позитивні, але й негативні наслідки появи ВПО в своїх містах та селах, **майже всі опитані ставляться до вимушених переселенців з Донбасу та Криму позитивно або нейтрально**. Про скоріше хороше ставлення до ВПО повідомили 27% від усіх опитаних, про дуже хороше - 16%, а про нейтральне – 44% (в сумі 87%). Тільки 5% висловили негативне ставлення, 8% зазначили, що ставлення до переселенців залежить від самих переселенців, а 1% не зміг відповісти.

Хороше ставлення до ВПО частіше декларують на Донбасі та на Сході, а найбільш прохолодне воно у Києві. Серед мешканців приймаючих громад на Донбасі 56% ставляться до переселенців добре чи дуже добре, на Сході – 52%, в інших регіонах цей показник не перевищує 39%. В Києві добре сприймають ВПО тільки 12%, нейтральне ставлення мають 65%, а негативне – 14%, що є значно вищим показником, аніж в інших регіонах (див. Таблицю10 у Додатку 2).

Мешканці приймаючих громад, які мають переселенців серед своїх родичів та друзів або спілкувалися з ними, в цілому краще відносяться до них, ніж інші. Серед респондентів, у яких є ВПО серед родичів та знайомих, 66% виявляють хороше та скоріше хороше ставлення до них. Більше половини (56%) респондентів, які спілкувалися з ВПО, демонструють хороше або дуже хороше ставлення до них. Для тих, хто ніколи не спілкувалися з переселенцями, цей показник складає 31%.

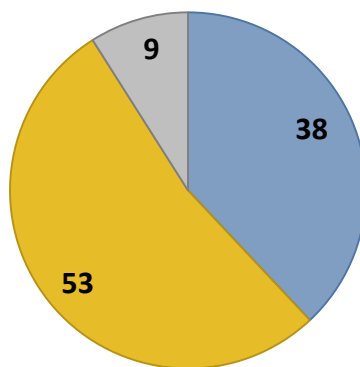

72% опитаних жителів приймаючих громад вважають, що переселенці дуже постраждали в результаті конфлікту, тому потребують допомоги з роботою, працевлаштуванням, житлом. Лише 20% відповіли, що переселенці вже отримали достатньо допомоги і далі повинні справлятися зі своїми проблемами самостійно. 9% не визначилися з відповіддю.

Більше половини (53%) жителів приймаючих громад вважають, що кошти з місцевого бюджету повинні розподілятися на всіх, хто потребує, незалежно від того, де прописана людина, 38% висловилися за те, щоб кошти з місцевого бюджету виділялися в першу чергу на людей, які прописані в моєму місті/селі, а на переселенців – у другу чергу, 9% не визначилися.

Принцип розподілу коштів з місцевого бюджету

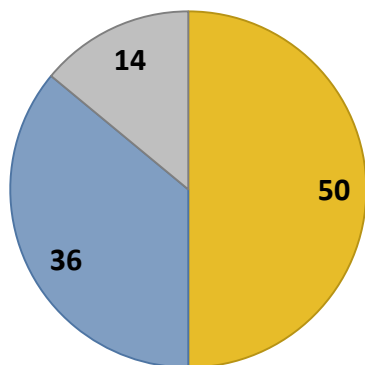
(% від всіх опитаних, N = 1499)

- Кошти з місцевого бюджету повинні виділятися в першу чергу на людей, які прописані в моєму місті/селі, а на переселенців – у другу чергу
- Кошти з місцевого бюджету повинні розподілятися на всіх, хто потребує, незалежно від того, де прописана людина
- ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА

Чи допомагати ВПО адаптуватися або повернутися додому

(% від всіх опитаних, N = 1498)

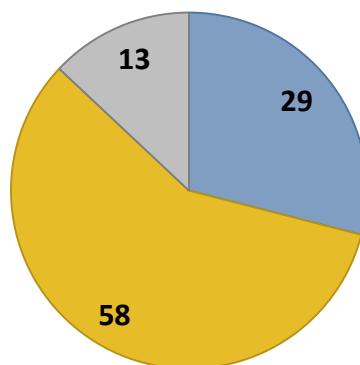
- Потрібно допомогти переселенцям влаштуватися на новому місці та влитися в місцеву спільноту
- Потрібно допомогти переселенцям повернутися на попереднє місце проживання якомога швидше
- ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА

Половина опитаних жителів приймаючих громад вважають, що потрібно допомогти переселенцям влаштуватися на новому місці та влитися в місцеву спільноту, 36% переконані в тому, що потрібно допомогти переселенцям повернутися на попереднє місце проживання якомога швидше, 14% не визначилися.

58% українців вважають, що допомагати потрібно всім переселенцям, які потребують цього, незалежно від їх поглядів та переконань, 29% думають, що допомагати треба тільки тим переселенцям, які займають проукраїнську позицію, 13% не визначилися.

Чи має залежати допомога від проукраїнської позиції ВПО

(% від всіх опитаних, N = 1497)

- Допомогати треба тільки тим переселенцям, які займають проукраїнську позицію
- Допомогати потрібно всім переселенцям, які потребують цього, незалежно від їх поглядів та переконань
- ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА

Чи відповідальні ВПО за те, що з ними трапилось

(% від всіх опитаних, N = 1495)

64% опитаних у всеукраїнській вибірці вважають, що переселенці - заручники обставин і не винні в тому, що з ними трапилось, 27% висловилися за те, що переселенці частково відповідальні за те, що трапилось на Донбасі, 9% не визначилися.

Більшість опитаних мешканців приймаючих громад (69%) вважають, що не можна сказати відразу, переселенець людина чи ні, якщо не запитувати, 16% переконані в тому, що переселенців одразу можна впізнати, 15% не визначилися з відповіддю.

Впізнаваність ВПО

(% від всіх опитаних, N = 1487)

Більшість жителів Південного регіону, киян, жителів Східного та Північного регіонів висловлюються за те що потрібно допомогти переселенцям повернутися на попереднє місце проживання якомога швидше (55%, 54%, 49% та 41% відповідно). На Заході 49%, в Центрі 50%, на Донбасі 68% респондентів висловлюють думку про те, що переселенцям потрібно допомогти влаштуватись на новому місці та влитися в місцеву спільноту (див. Таблицю 11 у Додатку 2).

Більше половини мешканців Західного та Центрального регіонів (54% та 51% відповідно) вважають, що допомагати потрібно тільки тим переселенцям, які займають проукраїнську позицію. Більшість представників інших регіонів України мають протилежну думку (див. Таблицю 12 у Додатку 2).

82% респондентів з Донбасу, 75% зі Східного регіону та 63% жителів Південного регіону переконані в тому, що переселенці - заручники обставин і не винні в тому, що з ними трапилось. Половина опитаних мешканців інших регіонів вважають, що переселенці частково відповідальні за те, що трапилось на Донбасі (див. Таблицю 13 у Додатку 2).

ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ТА ОЦІНКА ВИСВІТЛЕННЯ ПРОБЛЕМ ВПО І ПРИЙМАЮЧИХ ГРОМАД У ЗМІ

Серед опитаних жителів приймаючих громад 77% дізнаються новини, дивлячись загальноукраїнські телеканали. Місцеві телеканали дивляться 34%, відвідують сайти новин в Інтернеті 33%, дізнаються новини через особисте спілкування з родичами, друзями, знайомими - 30% респондентів. Відвідують соціальні мережі, блоги в Інтернеті 15% опитаних. Слухають новини по радіо 10%, ще 10% читають новини в місцевій друкованій пресі. В загальноукраїнській друкованій пресі новини читають 7% опитаних українців. Також 4% дивляться російські канали для отримання новин.

Вибір джерела інформації для отримання новин має статево - вікову та регіональну специфіку, а також дещо залежить від розміру населеного пункту:

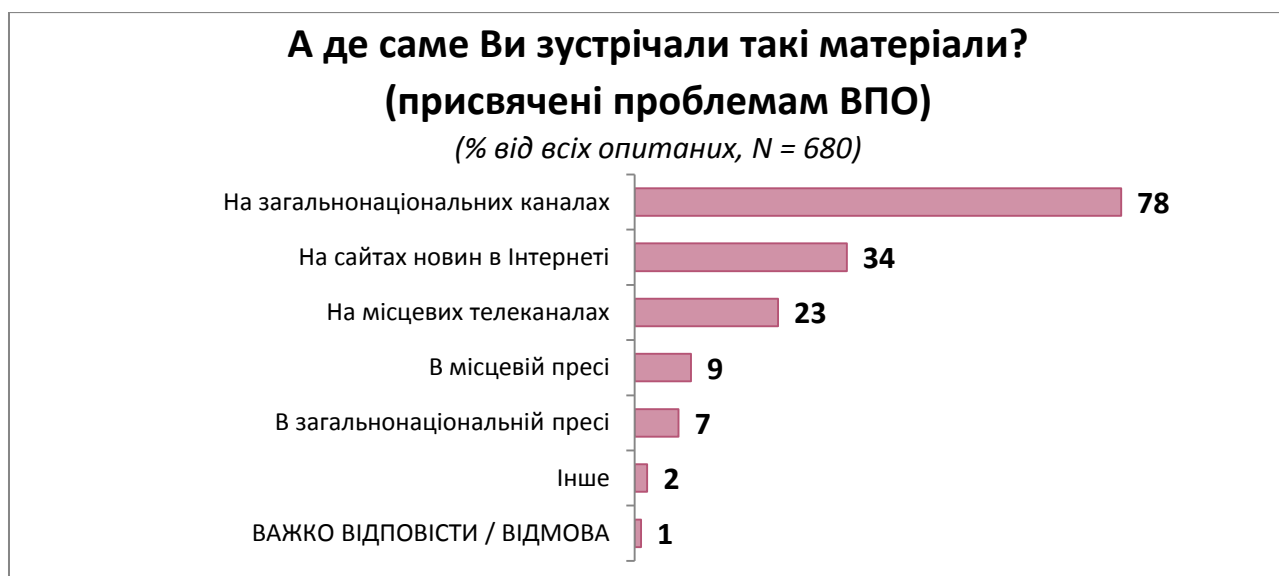
- Серед мешканців приймаючих громад Східного регіону більше тих, хто дивиться місцеві канали для отримання новин (64%, тоді як в інших регіонах – не більше 36%). Четверта частина опитаних у Північному регіоні читають новини в загальнонаціональній друкованій пресі (в інших регіонах – не більше 14%). Слухають новини по радіо 24% респондентів із Центрального регіону, 17% в Києві та 15% на Півночі, тоді як в інших цей показник не перевищує 10%. Сайти в Інтернеті для отримання новин найбільше відвідують кияни (42%), мешканці Південного регіону (46%) та Західного регіону (39%)(див. Таблицю 14 у Додатку 2).
- В обласних центрах та в містах з населенням більше 50 тисяч місцеві канали для отримання новин дивляться 38% та 41% опитаних відповідно. В містах, де проживає менше 50 тисяч мешканців, та в сільській місцевості значно менший відсоток респондентів отримують новини на місцевих каналах (29% та 23% респондентів відповідно). Сайти новин в Інтернеті відвідують більше мешканці обласних центрів (39%) та міст з населенням менше 50 тисяч жителів (34%). В селах та СМТ новини через Інтернет читають 27% опитаних, а в містах, де проживає більше ніж 50 тисяч жителів, - 29%.
- Молодь менше, ніж респонденти, які старше 30 років, дивиться телебачення для отримання новин та слухає радіо. Сайти новин та соціальні мережі, блоги в Інтернеті, навпаки, більше відвідують респонденти у віці 18-44 роки(див. Таблицю 15 у Додатку 2).
- Більший відсоток чоловіків, аніж жінок, користується сайтами в Інтернеті. Більше ніж третина (37%) чоловіків з числа опитаних мешканців приймаючих громад читають новини на сайтах в Інтернеті, а серед жінок - 30%. Для жінок більш важливим джерелом для отримання новин є спілкування з родичами, друзями, знайомими, аніж для чоловіків. Третина опитаних жінок (33%) вибрали цей варіант відповіді, а серед чоловіків таких 26%.

Серед опитаних мешканців приймаючих громад 46% зустрічали в засобах масової інформації матеріали, присвячені проблемам переселенців, 48% не зустрічали, а 6% не змогли відповісти.

Слід зазначити, що більше половини жителів Донбасу, Центру та Західного регіону (55%, 58% та 55% відповідно) не зустрічали в ЗМІ матеріалів, присвячених проблемам ВПО. Окрім того, в селах та містах з населенням менше 50 тисяч 53% та 57% респондентів відповідно не зустрічали матеріалів на цю тему (див. Таблицю 16-17 у Додатку 2).

Переважно респонденти (78% з тих, хто зустрічав матеріали, присвячені переселенцям, дивились їх на загальнонаціональних каналах. Третина респондентів читали новини по цій темі на сайтах новин в Інтернеті, 23% дивилися подібні матеріали на місцевих телеканалах, 9% читали матеріали про ВПО в місцевій пресі і 7% - в загальнонаціональній пресі. Розподіл відповідей на це запитання дуже близький до статистики, з яких джерел респонденти дізнаються новини. Єдина відмінність – більше мешканців приймаючих громад дивиться місцеві телеканали, аніж бачили на них передачі про проблеми ВПО. Ця особливість спостерігається і в опитуванні переселенців.

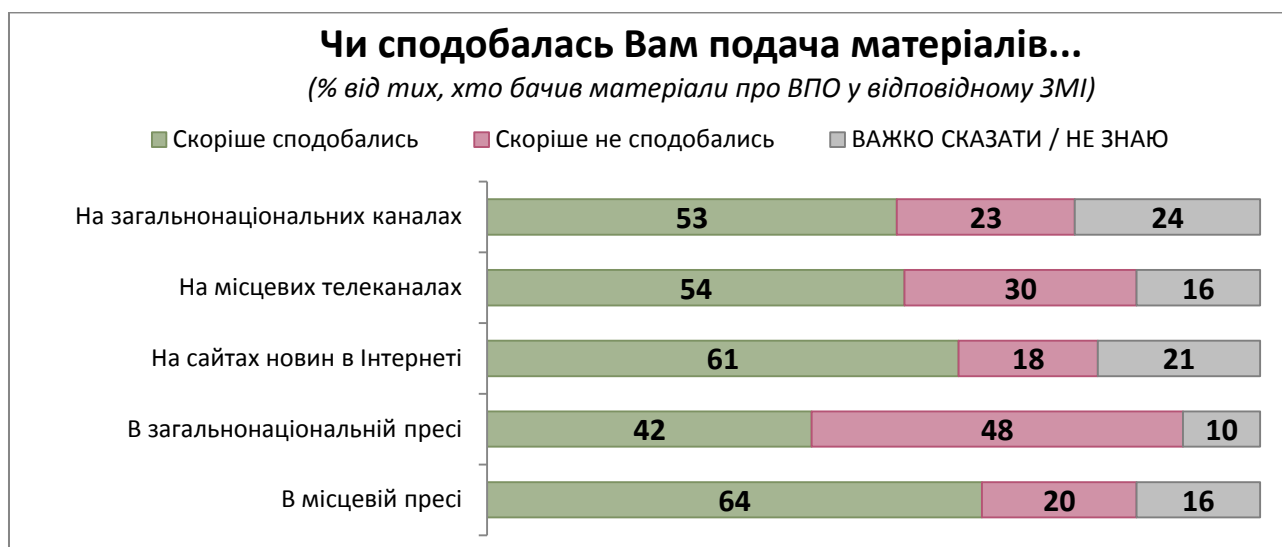

Подача матеріалів про переселенців в ЗМІ викликає більше позитивних відгуків, ніж негативних. Тільки серед читачів загальнонаціональної преси більшій кількості респондентів не сподобались матеріали з цієї тематики: 48% відгукнулись негативно, а 42% відповіли, що їм сподобалась подача інформації про переселенців. Слід зазначити, що оцінювали статті про переселенців у загальнонаціональній та місцевій пресі менш ніж 50 осіб у вибірці, тому ці дані варто враховувати з засторогою. Втім, така сама тенденція спостерігається і в оцінках самих переселенців.

Серед жителів приймаючих громад, які дивилися матеріали про переселенців на загальнонаціональних каналах, більше половини (53%) відповіли, що їм скоріше сподобалась подача інформації, 23% вибрали протилежну відповідь, а четверта частина опитаних (24%) не визначилися з відповіддю на дане питання.

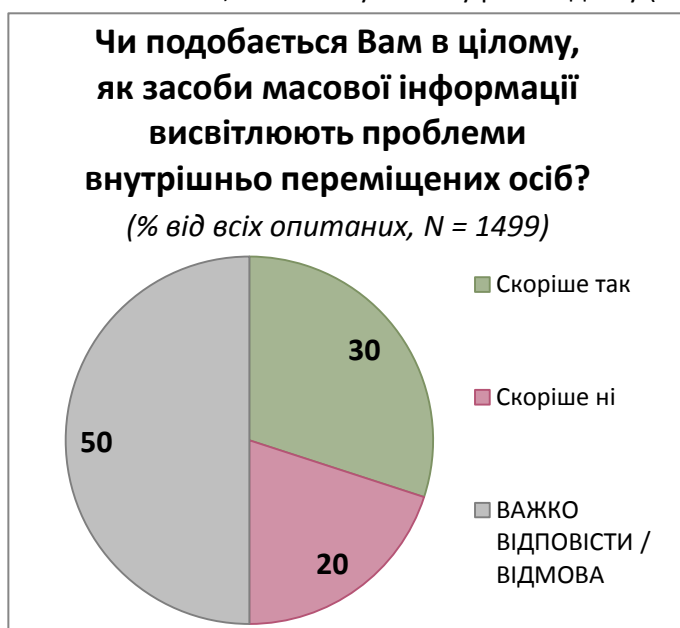
Половині глядачів місцевих каналів (54%) скоріше сподобалась подача матеріалів, присвячених ВПО, 30% - не сподобалась, 16% не змогли відповісти.

Серед відвідувачів сайтів в Інтернеті 61% оцінив матеріали позитивно, 18% - негативно, кожен п'ятий (21%) не визначився.

Серед опитаних у приймаючих громадах 37% впевнені, що інформації про ВПО в медіа вже достатньо. Майже стільки ж (36%) вважає, що матеріалів, які присвячені проблемам переселенців, має виходити більше. Лише 5% опитаних висловилися за зменшення їх кількості. Решта 23% опитаних не визначилися з відповіддю на дане запитання.

Половина мешканців приймаючих громад не змогла оцінити своє ставлення до того, як засоби масової інформації висвітлюють проблеми ВПО. Майже третина (30%) відгукнулась про це позитивно, а кожному п'ятому респонденту (20%) не подобається висвітлення.

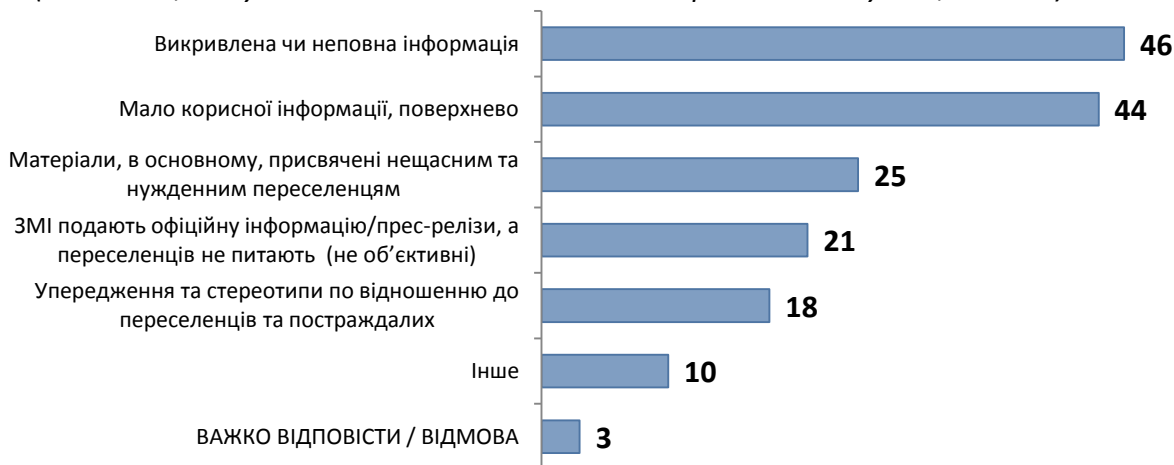

Більш критично відгукуються про кількість матеріалів про проблеми ВПО мешканці Донбасу та ті, хто спілкувався з ВПО та має друзів та родичів серед цієї категорії населення. Зокрема, 54% опитаних мешканців Донбасу висловлюються за збільшення у ЗМІ матеріалів по проблемах переселенців, тоді як 60% жителів Центру та 55% мешканців Заходу вважають, що їх кількість достатня. Більше інформації на цю тему хотіли би бачити у медіа 41% мешканців приймаючих громад, які спілкувалися з переселенцями (серед решти респондентів – 30%).

Основні проблеми, на які вказали мешканці приймаючих громад, не задоволені якістю висвітлення проблем ВПО у ЗМІ, - викривлення чи неповнота фактів, поверхневність та брак корисної інформації. На викривлену чи неповну інформацію поскаржились 46% опитаних, на недостатню корисність матеріалів – 44%. Окрім того, кожен четвертий (25%) висловив думку, що матеріали в основному присвячені нещасним та нужденним переселенцям. Також 21% вважає, що ЗМІ подають офіційну інформацію/прес-релізи, а переселенців не питають (не об'єктивні); 18% помітили упередження та стереотипи по відношенню до переселенців та постраждалих. Десята частина респондентів обрала інший варіант відповіді. Зокрема, висловлювалися наступні побажання: потрібно висвітлювати, чим займатися переселенці, чи воюють вони в АТО, як вони облаштовуються в селі, розвивають свій бізнес в сільському господарстві тощо.

Що саме Вам не подобається в тому, як ЗМІ висвітлюють цю тему?

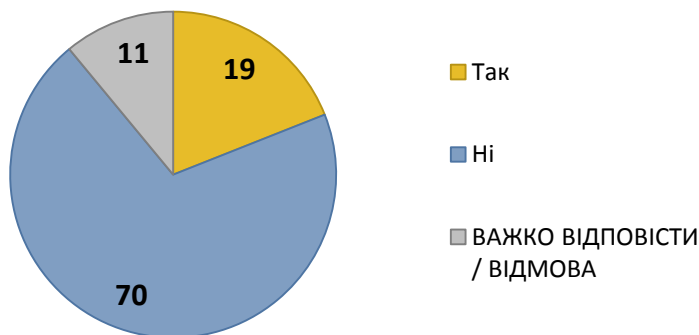
(% від тих, кому не подобається висвітлення проблем ВПО у ЗМІ, N = 298)

Проблеми приймаючих громад, на відміну від проблем переселенців, значно менше висвітлюються в медіа – на це вказує відсоток тих, хто зустрічав таку інформацію у ЗМІ протягом останніх 3 місяців. Переважна більшість респондентів (70%) не зустрічали їх, 19% бачили або читали в ЗМІ матеріали на подібні теми, 11% не визначилися з відповіддю.

Чи зустрічались Вам за останні 3 місяці матеріали в засобах масової інформації, що були присвячені проблемам приймаючих громад?

(% від всіх опитаних, N = 1500)

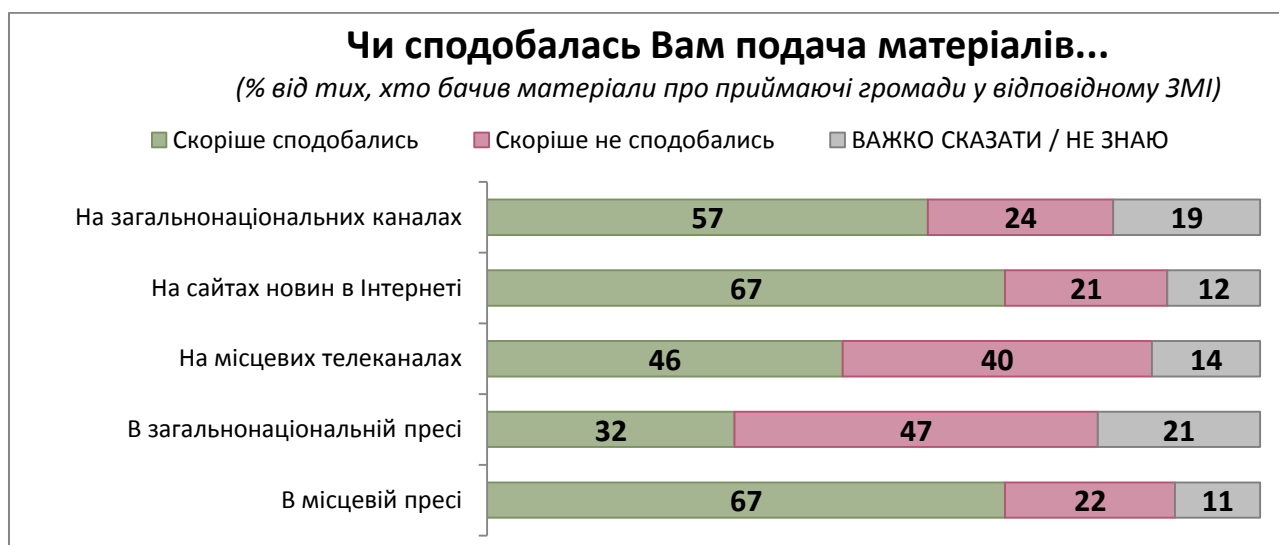

Найменше тих, хто бачив у ЗМІ інформацію про проблеми приймаючих громад, - у Центральному регіоні (6%), а найбільше – в Києві (35%).

Здебільшого респонденти зустрічали матеріали, присвячені проблемам приймаючих громад, на загальнонаціональних каналах (це вказали 68% тих, хто бачив таку інформацію). Третина респондентів (34%) читали новини чи статті по цій темі на сайтах новин, 26% дивилися передачі, присвячені цьому питанню, на місцевих телеканалах, 13% читали матеріали про проблеми приймаючих громад в загальнонаціональній пресі, а 8% - в місцевій пресі.

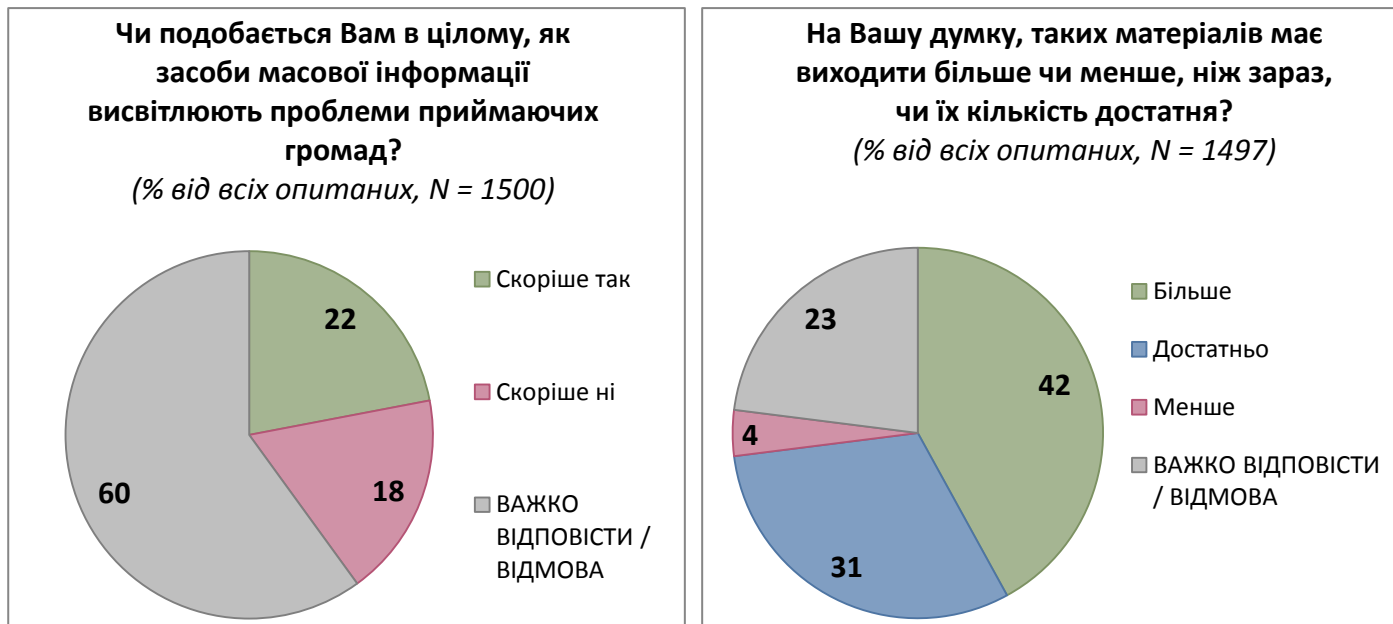

Подача матеріалів, присвячених специфічним проблемам громад, які приймають переселенців респондентами, оцінюється переважно позитивно. Більше ніж половині (57%) респондентів, які дивилися на загальнонаціональних каналах передачі на цю тему, сподобалась їх подача, хоча 24% відгукнулись про них негативно. Серед відвідувачів сайтів новин 67% дають схвальну оцінку подачі матеріалів про проблеми приймаючих громад, в той час як 21% скоріше не задоволені. На місцевих телеканалах подача матеріалів сподобалась 46% глядачів, а 40% мають протилежну точку зору. Точність результатів для загальнонаціональної та місцевої преси невисока, оскільки мала кількість респондентів їх читала. Проте у відповідях на це запитання відтворюється вже знайома тенденція – статті у загальнонаціональній пресі подобаються респондентам найменше, а робота місцевої преси здобуває схвалення порівняно великої частки читачів.

Четверо з десяти респондентів висловилися за збільшення в ЗМІ кількості матеріалів, присвячених специфічним проблемам громад, які приймають у себе переселенців. 42% опитаних вважають, що подібних матеріалів має виходити більше, 31% оцінюють їх кількість як достатню, 4% висловилися за зменшення кількості матеріалів на цю тему, 23% не змогли відповісти.

Більше половини (60%) опитаних не визначилися з відповіддю на запитання, чи подобається їм в цілому, як засоби масової інформації висвітлюють проблеми громад, що приймають переселенців. 22% респондентів відповіли, що їм скоріше подобається висвітлення цих проблем, 18% дали негативну відповідь.

Більш ніж половина мешканців Донбасу (56%) хотіли би бачити у ЗМІ більше інформації про проблеми приймаючих громад. На Півдні, Сході, у Центрі та Києві цей показник дещо менший (44%, 41%, 40% та 37% відповідно), а найнижчий він на Заході та на Півночі (16% та 19% відповідно).

Серед респондентів, яким не подобається те, як засоби масової інформації висвітлюють проблеми приймаючих громад, 52% поскаржились на малу кількість корисної інформації, а 44% вважають, що інформація викривлена чи неповна. 23% опитаних думають, що ЗМІ не об'єктивні: подають офіційну інформацію/прес-релізи, а мешканців громад не питають. П'ята частина висловлює думку, що ЗМІ виступають на стороні переселенців, а не місцевих мешканців, 13% відмічають, що матеріали, в основному, присвячені негативним явищам та проблемам. Інші проблеми в репортажах на тему проблем місцевих громад помітили 4% опитаних.

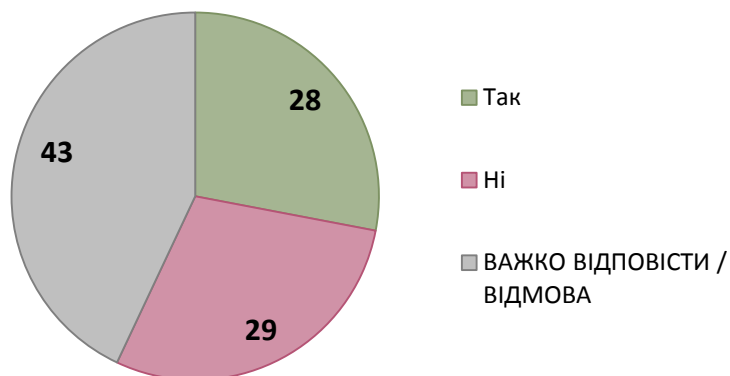
ОЦІНКА ДІЙ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ

Серед опитаних у приймаючих громадах 28% вважають, що місцева влада докладє зусилля для вирішення проблем, які виникають у переселенців, що проживають в їх місцевості, 29% респондентів дотримуються протилежної думки. 43% не змогли відповісти.

Відповіді мешканців столиці України значно відрізняються від думок населення інших регіонів України. 48% киян вважають, що місцева влада не докладє зусиль для вирішення проблем переселенців і лише 12% дали ствердну відповідь на це питання.

Чи докладє місцева влада зусилля для вирішення проблем, що виникають у переселенців, які проживають у Вашій місцевості?

(% від всіх опитаних, N = 1497)

Питання про те, в чому саме полягають зусилля місцевої влади для вирішення проблем переселенців, було відкритим в анкеті. Після кодування спонтанних відповідей респондентів на це запитання, маємо наступні результати. **Найбільш поширена відповідь, яку дали 44% опитаних жителів приймаючих громад, котрі вважають, що місцева влада докладє зусиль для вирішення проблем ВПО, - місцева влада вирішує житлові проблеми переселенців. Ще третина респондентів (33%) зазначили, що ВПО надається фінансова допомога.** Кожен четвертий респондент (25%) називає надання гуманітарної допомоги, майже стільки ж (24%) – сприяння працевлаштуванню. 10% респондентів назвали в переліку вирішених проблем влаштування у дошкільні та навчальні заклади. Ще 10% опитаних впевнені, що місцева влада вирішує всі проблеми переселенців, які тільки виникають. Інші види допомоги (юридична, психологічна, допомога дітям, відпочинок) називають 8% респондентів. Лікування згадали 8% опитаних. 1% впевнений, що влада не допомагає переселенцям у вирішенні їх проблем.

В чому полягають зусилля, які місцева влада докладє для вирішення проблем переселенців у Вашій місцевості?

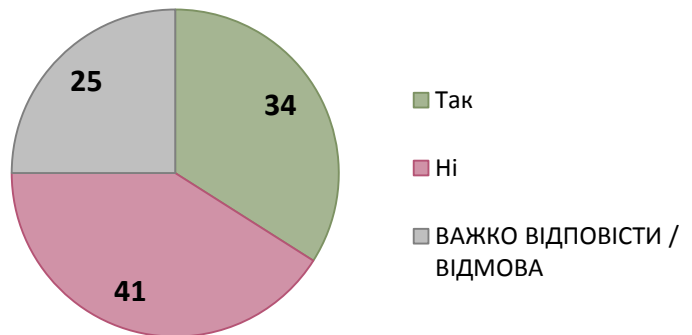
(% від тих, хто вважає, що місцева влада докладє зусиль для вирішення проблем ВПО, N = 431)

Четверо з десяти мешканців приймаючих громад вважають, що місцевій владі слід докладати більше зусиль для вирішення проблем переселенців. 41% опитаних відповіли, що тих зусиль, які докладає місцева влада, скоріше не достатньо, 34% вважають, що їх достатньо, а чверть опитаних не визначилися з відповіддю. Йдеться тільки про тих респондентів, які відповіли, що місцева влада намагається допомагати ВПО.

Чи достатньо, на Вашу думку, цих зусиль для вирішення проблем переселенців?

(% від тих, хто вважає, що місцева влада докладає зусиль для вирішення проблем ВПО, N = 430)

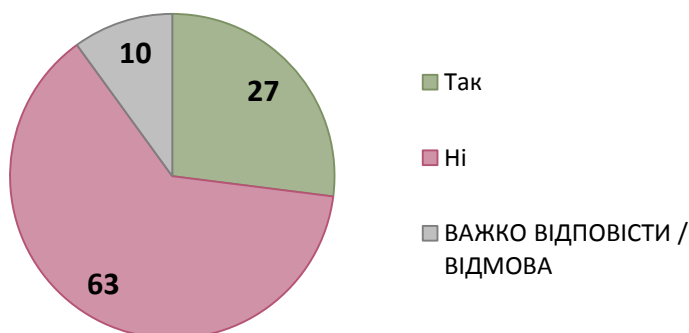

Думка мешканців приймаючих громад Східного регіону та Донбасу значно відрізняється від решти регіонів. На Сході 56% опитаних вважають, що місцева влада докладає недостатньо зусиль для вирішення проблем переселенців, 23% мають протилежну думку. Оцінюють дії влади як недостатні 54% мешканців Донбасу і тільки 16% опитаних вважають, що місцева влада робить достатньо. На Заході та Півночі більшість респондентів (84% та 73% відповідно) переконані, що місцева влада докладає достатньо зусиль для вирішення проблем переселенців. В Києві, центральних та південних областях цей відсоток не перевищує 46% (див. Таблицю 18 у Додатку 2).

Якщо у селах та СМТ, а також в обласних центрах більше респондентів вважає зусилля місцевої влади для вирішення проблем ВПО достатніми, аніж недостатніми, то серед мешканців інших міст превалює протилежна точка зору. В містах з населенням більше 50 тисяч та менше 50 тисяч 55% та 45% опитаних мешканців відповідно вважають, що місцева влада має працювати над проблемою більше, а розцінюють її дії як достатні 20% та 28% респондентів відповідно. В обласних центрах 42% мешканців вважають, що місцева влада докладає достатньо зусиль для вирішення проблем переселенців, 35% мають протилежну думку. В селах та СМТ 46% задоволені, 32% не задоволені рівнем активності влади в цьому питанні (див. Таблицю 19 у Додатку 2).

Чи бачили Ви самі / відчували на власному досвіді результати цих дій місцевої влади?

(% від тих, хто вважає, що місцева влада докладає зусиль для вирішення проблем ВПО, N = 427)

Серед опитаних мешканців приймаючих громад більшість не бачили самі/не відчували на власному досвіді результати дій місцевої влади по вирішенню проблем переселенців. Не відчують цих зусиль 63%, помічають їх 27% респондентів, а десята частина не визначилася з відповіддю. Як і в попередньому питанні, ці відсотки розраховані лише від тих, хто вважає, що місцева влада щось робить для ВПО.

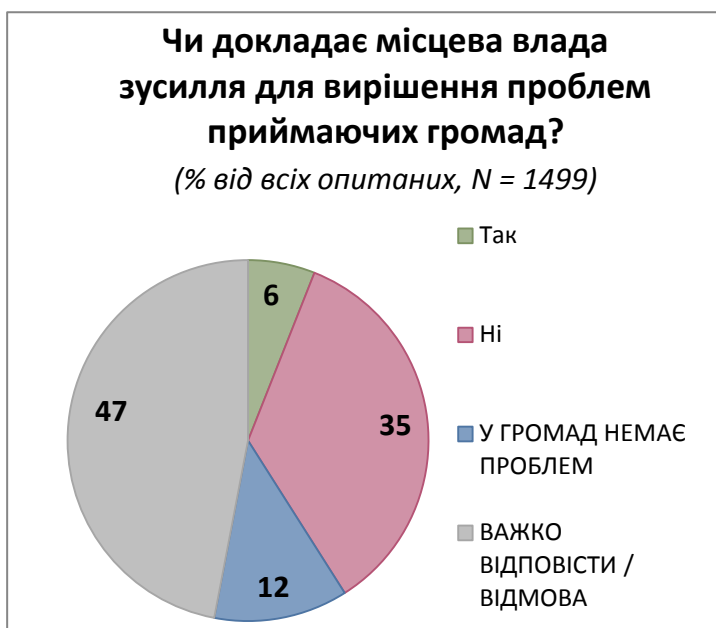
Найбільш очевидні зусилля місцевої влади мешканцям Північного регіону. 65% опитаних відповіли, що вони бачили самі, або відчули результати цих дій. В інших регіонах України більшість мешканців відповіли, що вони не бачили і не відчули на власному досвіді, як влада допомагає переселенцям, або ж не змогли відповісти (див. Таблицю 20 у Додатку 2).

Села та СМТ відрізняються від інших типів населених пунктів в цьому питанні. Серед сільських мешканців 48% бачать та відчувають зусилля місцевої влади по вирішенню проблем переселенців. В інших типах населених пунктів цей показник не перевищує 23% (див. Таблицю 21 у Додатку 2).

З відповідей респондентів на питання, що робить місцева влада для вирішення проблем приймаючих громад, стає зрозуміло, що під проблемами громад опитані розуміють знову ж таки труднощі самих переселенців. Незважаючи на те, що принаймні частина респондентів здатна виокремити негативні наслідки появи ВПО в їх місті чи селі, ці погіршення не усвідомлюються як такі, що заслуговують окремої уваги влади. Загалом, більшість мешканців приймаючих громад не помічають зусиль місцевої влади для вирішення проблем приймаючих громад. Якщо ж зусилля докладаються і помітні респондентам, то вони сприймаються переважно як недостатні.

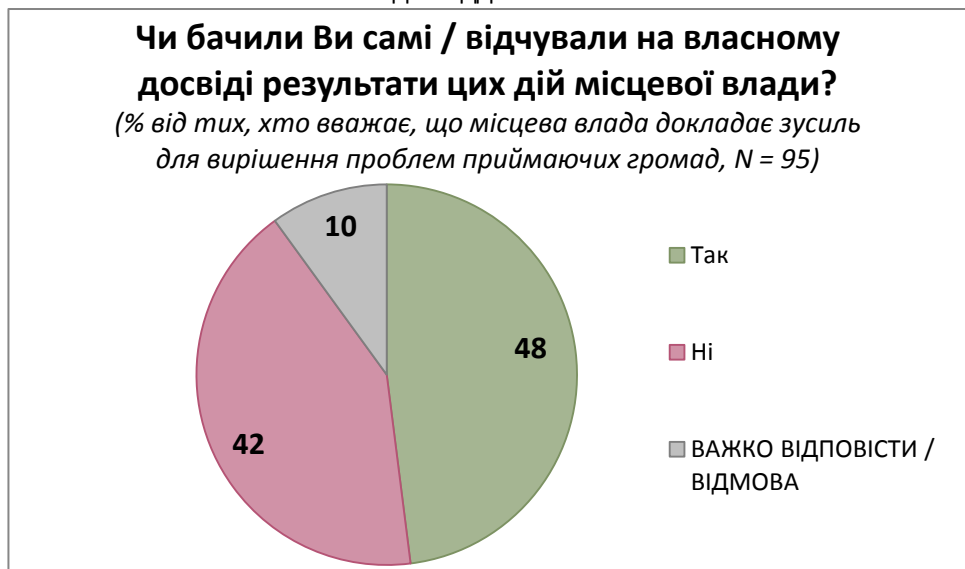
Ствердну відповідь на питання про те, що місцева влада докладає зусилля для вирішення проблем громад, дали лише 6% опитаних. Не погодилися 35%, ще 12% респондентів вважають, що у громад немає проблем, а трохи менше половини опитаних (47%) не визначилися з відповіддю.

Шестеро з десяти жителів приймаючих громад (62%), котрі вважають, що місцева влада робить щось для громади, оцінюють ці дії як недостатні. Трохи менше четвертиниз них (23%) відповіли, що робиться достатньо. Решта 15% не змогли відповісти.

Кількість тих, хто відповідав на питання про достатність зусиль місцевої влади по вирішенню проблем приймаючих громад, занадто мала, щоб аналізувати відповіді у розрізі регіону, розміру населеного пункту та інших категорій. Те саме стосується відповідей на наступне питання про видимість цих зусиль мешканцям громад.

Зусилля, які місцева влада докладає для вирішення проблем приймаючих громад, є відчутними та видимими для половини тих, хто знає про такі дії. Трохи менше половини (48%) опитаних бачили самі або відчували на власному досвіді їх результати. Не бачили цих зусиль самі 42% респондентів, а десята частина опитаних не визначилася з відповіддю.

ДОДАТОК 1. ТАБЛИЦІ ДО РОЗДІЛУ «РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ВПО»

Таблиця 1. Чи відчуваєте Ви упереджене ставлення до себе місцевих мешканців у зв'язку з тим, що Ви - переселенець? (у розрізі вікових груп) (% по стовпцю)

		18-29 років	30-44 роки	45-59 років	60+ років
Чи відчуваєте Ви упереджене ставлення до себе місцевих мешканців у зв'язку з тим, що Ви - переселенець?	Так, постійно	3%	6%	2%	1%
	Так, періодично	13%	8%	17%	8%
	Таке трапляється, але це дуже нечасті, одиничні випадки	14%	23%	21%	19%
	Ні	65%	58%	55%	69%
	ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	4%	5%	5%	3%

Таблиця 2. Чи відчуваєте Ви упереджене ставлення до себе місцевих мешканців у зв'язку з тим, що Ви - переселенець? (у розрізі часу вимушеного переміщення) (% по стовпцю)

		Переїхав...		
		До осені 2014	До осені 2015	До осені 2016
Чи відчуваєте Ви упереджене ставлення до себе місцевих мешканців у зв'язку з тим, що Ви - переселенець?	Так, постійно	5%	2%	0%
	Так, періодично	10%	13%	14%
	Таке трапляється, але це дуже нечасті, одиничні випадки	15%	26%	24%
	Ні	67%	54%	55%
	ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	3%	5%	7%

Таблиця 3. Чи відчуваєте Ви упереджене ставлення до себе місцевих мешканців у зв'язку з тим, що Ви - переселенець? (у розрізі типу населеного пункту) (% по стовпцю)

		Село або смт	Місто 50-	Місто 50+	Обл. центр
Чи відчуваєте Ви упереджене ставлення до себе місцевих мешканців у зв'язку з тим, що Ви - переселенець?	Так, постійно	2%	2%	3%	6%
	Так, періодично	8%	5%	19%	12%
	Таке трапляється, але це дуже нечасті, одиничні випадки	22%	15%	24%	18%
	Ні	65%	75%	48%	59%
	ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	3%	3%	7%	4%

Таблиця 4. Чи відчуваєте Ви упереджене ставлення до себе місцевих мешканців у зв'язку з тим, що Ви - переселенець? (у розрізі регіону) (% по стовпцю)

		Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Чи відчуваєте Ви упереджене ставлення до себе місцевих мешканців у зв'язку з тим, що Ви - переселенець?	Так, постійно	5%	6%	2%	5%	2%	2%	7%
	Так, періодично	10%	13%	6%	13%	11%	12%	13%
	Таке трапляється, але це дуже нечасті, одиничні випадки	28%	30%	21%	25%	27%	18%	0%
	Ні	55%	49%	71%	56%	50%	64%	79%
	ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	2%	3%	0%	1%	10%	5%	1%

Таблиця 5. Чи відчуваєте Ви упереджене ставлення до себе місцевих мешканців у зв'язку з тим, що Ви - переселенець? (у розрізі самопочуття вразливості) (% по стовпцю)

		Не відчувається вразливим	Вічується вразливим
Чи відчуваєте Ви упереджене ставлення до себе місцевих мешканців у зв'язку з тим, що Ви - переселенець?	Так, постійно	3%	4%
	Так, періодично	9%	16%
	Таке трапляється, але це дуже нечасті, одиничні випадки	18%	25%
	Ні	67%	49%
	ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	3%	6%

Таблиця 6. Зв'язок самопочуття серед мешканців спільноти, де респондент проживає, та планів повернення додому (% по стовпцю)

		Чи збираєтесь Ви повернутися на колишнє місце проживання, де Ви проживали до вимушеного переселення, якщо з'явиться така можливість?		
		Так	Ні	ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА
Скажіть, будь ласка, як Ви відчуваєтесь у тому населеному пункті, де Ви зараз проживаєте: чи відчуваєте Ви себе чужим серед місцевих мешканців, чи навпаки, таким самим, як інші люди навколо?	Скоріше відчуваюся чужим	19%	11%	14%
	Скоріше відчуваюся таким самим, як інші люди	72%	80%	66%
	ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	9%	9%	20%

Таблиця 7. Зв'язок факту порушення прав та самооцінки здоров'я (% по стовпцю)

		Немає проблем зі здоров'ям, які б обмежували діяльність	Є проблеми зі здоров'ям, які обмежують діяльність
Чи зіштовхувались Ви з порушенням Ваших прав у зв'язку з тим, що Ви є переселенцем?	Так	27%	38%
	Ні	64%	57%
	ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	9%	5%

Таблиця 8. Зв'язок факту порушення прав та самооцінки економічного становища (% по стовпцю)

		Погане економічне становище	Середнє чи добре економічне становище
Чи зіштовхувались Ви з порушенням Ваших прав у зв'язку з тим, що Ви є переселенцем?	Так	39%	23%
	Ні	51%	74%
	ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	10%	3%

Таблиця 9. Зв'язок факту порушення прав та наявності неповнолітніх чи недієздатних підопічних (% по стовпцю)

		Є неповнолітні або недієздатні під опікою, які ускладнюють працевлаштування чи доступ до послуг	Є неповнолітні або недієздатні під опікою, які не ускладнюють працевлаштування або доступ до послуг	Немає неповнолітніх або недієздатних під опікою
Чи зіштовхувались Ви з порушенням Ваших прав у зв'язку з тим, що Ви є переселенцем?	Так	51%	23%	28%
	Ні	40%	71%	64%
	ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	9%	6%	8%

РЕЗУЛЬТАТИ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ОПИТУВАННЯ ВПО ТА ПРИЙМАЮЧИХ ГРОМАД

Таблиця 10. Впевненість у здатності захистити свої права в розрізі вразливих категорій ВПО (% по рядку, не включені відповіді «важко сказати / відмова»).

	Уявіть, що Вам необхідно звернутися до місцевих представників влади за допомогою в захисті своїх прав. Як Ви вважаєте, чи змогли б Ви зробити наступне?							
	з'ясувати, до кого саме належить звернутись у зв'язку з проблемою, що виникла		самостійно вивчити законодавство для обґрунтування своїх вимог		знайти юриста, котрий безкоштовно проконсультував би, як краще захистити свої права		переконати представника влади приділити увагу Вашій проблемі	
	Зможу	Не зможу	Зможу	Не зможу	Зможу	Не зможу	Зможу	Не зможу
Не почувається вразливим	58%	25%	46%	36%	42%	32%	38%	33%
Почувається вразливим	52%	39%	33%	57%	34%	51%	30%	55%
18-29 років	54%	26%	46%	34%	43%	34%	37%	35%
30-44 роки	63%	25%	49%	34%	43%	31%	41%	34%
45-59 років	58%	28%	43%	46%	44%	37%	38%	38%
60+ років	41%	45%	20%	67%	21%	60%	18%	62%
Погане економічне становище	56%	32%	35%	49%	37%	41%	32%	46%
Середнє чи добре економічне становище	59%	28%	48%	38%	42%	36%	40%	36%
Немає проблем зі здоров'ям, які б обмежували діяльність	60%	24%	48%	34%	41%	33%	37%	33%
Є проблеми зі здоров'ям, які обмежують діяльність	50%	39%	32%	59%	36%	49%	32%	53%
Є неповнолітні або недієздатні під опікою, які ускладнюють працевлаштування чи доступ до послуг	50%	42%	34%	55%	38%	50%	30%	60%
Є неповнолітні або недієздатні під опікою, які не ускладнюють працевлаштування або доступ до послуг	69%	16%	56%	25%	47%	26%	47%	24%
Немає неповнолітніх або недієздатних під опікою	52%	32%	37%	47%	36%	40%	31%	41%
Не вище загальної повної середньої або ПТУ	53%	32%	30%	54%	35%	39%	32%	45%
Неповна вища / середня спеціальна	49%	38%	31%	56%	30%	47%	29%	49%
Базова / повна вища	64%	21%	60%	25%	49%	31%	43%	30%
Працюючий (працедавець, найманий працівник, самозайнятий, військовослужбовець)	66%	22%	55%	28%	49%	30%	43%	32%
Не працюючий (в т.ч. навчається, волонтер)	51%	32%	40%	45%	35%	38%	32%	40%
Пенсіонер	46%	39%	23%	64%	26%	52%	26%	54%

Таблиця 11. Впевненість у здатності захистити свої права в розрізі регіонів (% по рядку, не включені відповіді «важко сказати / відмова»).

	Уявіть, що Вам необхідно звернутися до місцевих представників влади за допомогою в захисті своїх прав. Як Ви вважаєте, чи змогли б Ви зробити наступне?							
	з'ясувати, до кого саме належить звернутись у зв'язку з проблемою, що виникла		самостійно вивчити законодавство для обґрунтування своїх вимог		знайти юриста, котрий безкоштовно проконсультував би, як краще захистити свої права		переконати представника влади приділити увагу Вашій проблемі	
	Зможу	Не зможу	Зможу	Не зможу	Зможу	Не зможу	Зможу	Не зможу
Захід	77%	15%	64%	22%	55%	22%	46%	24%
Північ	80%	15%	52%	42%	56%	34%	47%	35%
Центр	77%	15%	57%	35%	45%	22%	51%	18%
Південь	85%	9%	54%	40%	58%	30%	49%	30%
Схід	76%	14%	47%	39%	61%	22%	55%	24%
Донбас	39%	45%	27%	57%	24%	51%	23%	60%
Київ	23%	39%	55%	12%	20%	44%	15%	23%

Таблиця 12. Впевненість у здатності отримати допомогу від місцевої влади в розрізі вразливих категорій ВПО (% по рядку, відповіді «важко сказати / відмова» виключені з аналізу).

	Уявіть, що у Вас як у ВПО виникла необхідність звернутися з проханням про допомогу, запитом чи скаргою до представника місцевої влади. Як Ви вважаєте, чи отримали б Ви необхідну допомогу та сприяння?					
	Представник місцевої держадміністрації		Представник міської / сільської ради		Департамент праці та соціального захисту населення місцевої адміністрації	
	Отримав би допомогу	Не отримав би допомогу	Отримав би допомогу	Не отримав би допомогу	Отримав би допомогу	Не отримав би допомогу
Не почувається вразливим	56%	44%	56%	44%	58%	42%
Почувається вразливим	27%	73%	31%	69%	29%	71%
18-29 років	55%	45%	55%	45%	60%	40%
30-44 роки	48%	52%	48%	52%	48%	52%
45-59 років	43%	57%	46%	54%	45%	55%
60+ років	33%	67%	38%	62%	37%	63%
Погане економічне становище	35%	65%	37%	63%	41%	59%
Середнє чи добре економічне становище	58%	42%	58%	42%	55%	45%
Немає проблем зі здоров'ям, які б обмежували діяльність	51%	49%	54%	46%	55%	45%
Є проблеми зі здоров'ям, які обмежують діяльність	37%	63%	37%	63%	37%	63%
Є неповнолітні або недієздатні під опікою, які ускладнюють працевлаштування чи доступ до послуг	23%	77%	22%	78%	23%	77%
Є неповнолітні або недієздатні під опікою, які не ускладнюють працевлаштування або доступ до послуг	61%	39%	60%	40%	65%	35%
Немає неповнолітніх або недієздатних під опікою	47%	53%	51%	49%	49%	51%

РЕЗУЛЬТАТИ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ОПИТУВАННЯ ВПО ТА ПРИЙМАЮЧИХ ГРОМАД

Таблиця 13. Досвід та оцінка взаємодії з УПСНЗ в розрізі вразливих категорій (% по рядку + середнє).

	Чи доводилось взаємодіяти з Управлінням праці та соціального захисту населення?		Як Ви оцінюєте якість наданих Вам послуг за шкалою від 1 до 5, де 1 - дуже погано, 5 - дуже добре?
	Ні	Так	Середнє
Не почувается вразливим	8%	92%	3,54
Почувается вразливим	9%	91%	3,45
18-29 років	11%	89%	3,55
30-44 роки	7%	93%	3,44
45-59 років	11%	89%	3,53
60+ років	6%	94%	3,57
Погане економічне становище	9%	91%	3,44
Середнє чи добре економічне становище	8%	92%	3,58
Немає проблем зі здоров'ям, які б обмежували діяльність	9%	91%	3,51
Є проблеми зі здоров'ям, які обмежують діяльність	8%	92%	3,5
Є неповнолітні або недієздатні під опікою, які ускладнюють працевлаштування чи доступ до послуг	7%	93%	3,26
Є неповнолітні або недієздатні під опікою, які не ускладнюють працевлаштування або доступ до послуг	6%	94%	3,69
Немає неповнолітніх або недієздатних під опікою	10%	90%	3,51

Таблиця 14. Впевненість у здатності отримати допомогу від місцевої влади в розрізі регіонів та типів населеного пункту (% по рядку, відповіді «важко сказати / відмова» виключені з аналізу).

	Уявіть, що у Вас як у ВПО виникла необхідність звернутися з проханням про допомогу, запитом чи скаргою до представника місцевої влади. Як Ви вважаєте, чи отримали б Ви необхідну допомогу та сприяння?					
	Представник місцевої держадміністрації		Представник міської / сільської ради		Департамент праці та соціального захисту населення місцевої адміністрації	
	Отримав би допомогу	Не отримав би допомогу	Отримав би допомогу	Не отримав би допомогу	Отримав би допомогу	Не отримав би допомогу
Захід	62%	38%	57%	43%	60%	40%
Північ	43%	57%	50%	50%	60%	40%
Центр	71%	29%	77%	23%	80%	20%
Південь	41%	59%	47%	53%	43%	57%
Схід	69%	31%	65%	35%	67%	33%
Донбас	30%	70%	28%	72%	29%	71%
Київ	49%	51%	68%	32%	62%	38%
Село або смт	52%	48%	56%	44%	54%	46%
Місто 50-	43%	57%	41%	59%	40%	60%
Місто 50+	27%	73%	26%	74%	26%	74%
Обласний центр	56%	44%	62%	38%	67%	33%

Таблиця 15. Самооцінка вразливості серед різних соціально-демографічних категорій ВПО (% по рядку).

	Не почувається вразливим	Почувається вразливим
Працюючий (працедавець, найманий працівник, самозайнятий, військовослужбовець)	80%	20%
Не працюючий (в т.ч. навчається, волонтер)	62%	38%
Пенсіонер	46%	54%
Не вище загальної повної середньої або ПТУ	56%	44%
Неповна вища / середня спеціальна	95%	5%
Базова / повна вища	59%	41%
Є неповнолітні або недієздатні під опікою, які ускладнюють працевлаштування чи доступ до послуг	59%	41%
Є неповнолітні або недієздатні під опікою, які не ускладнюють працевлаштування або доступ до послуг	74%	26%
Немає неповнолітніх або недієздатних під опікою	39%	61%
Немає проблем зі здоров'ям, які б обмежували діяльність	78%	22%
Є проблеми зі здоров'ям, які обмежують діяльність	67%	33%
Погане економічне становище	77%	23%
Середнє чи добре економічне становище	44%	56%
18-29 років	53%	47%
30-44 роки	79%	21%
45-59 років	80%	20%
60+ років	69%	31%
Захід	64%	36%
Північ	42%	58%
Центр	82%	18%
Південь	57%	43%
Схід	67%	33%
Донбас	44%	56%
Київ	60%	40%
Село або СМТ	64%	36%
Місто 50-	89%	11%
Місто 50+	65%	35%
Обласний центр	57%	43%
Переїхав з Криму	57%	43%
Переїхав з Донецької області	75%	25%
Переїхав з Луганської області	53%	47%
Переїхав до осені 2014	63%	37%
Переїхав до осені 2015	70%	30%
Переїхав до осені 2016	69%	31%

Таблиця 16. Чи знаєте Ви недержавні організації чи волонтерські групи, які надають фінансову чи матеріальну допомогу переселенцям? (% від тих, хто знає хоча б одну)

Карітас	33%
Червоний Хрест	24%
ADRA	6%
MOM	7%
Save the children	7%
Mercy Corps	1%
Небайдужі жінки Донбасу	2%
Під Арочкою	3%
Станція Харків	5%
Фонд Ахметова	18%
People in Need	14%
Сантіс	2%
Допомога Дніпра	2%
Самаритяни	3%
Корпорація монстрів	1%
БФ Маріам	1%
Інші ГО та БФ	13%
Інші міжнародні організації	11%
Релігійні організації	9%
Інше	4%

Таблиця 17. А чи доводилось Вам з моменту вимушеного переселення звертатись за фінансовою чи матеріальною допомогою чи консультацією до недержавних організацій чи волонтерів? (% від тих, хто звертався хоча б до однієї)

Карітас	31%
Червоний Хрест	19%
ADRA	5%
MOM	5%
Save the children	4%
Небайдужі жінки Донбасу	3%
Станція Харків	3%
Фонд Ахметова	16%
People in Need	19%
Сантіс	1%
Допомога Дніпра	2%
Самаритяни	2%
Інші ГО та БФ	10%
Інші міжнародні організації	6%
Релігійні організації	6%
Інше	5%

Таблиця 18. Чи знаєте Ви недержавні організації чи волонтерські групи, які надають безоплатну юридичну допомогу переселенцям? (% від тих, хто знає хоча б одну)

Десяте квітня	8%
People in Need	4%
Фонд Ахметова	8%
Восток SOS	2%
Донбас SOS	6%
Крим SOS	5%
SOS Краматорськ	2%
Червоний Хрест	6%
БФ Маріам	3%
NRC	2%
Карітас	13%
Право на захист	11%
Станція Харків	7%
Під Арочкою	4%
Переселенці і громада разом	2%
Станція Чугуїв / Чугуївська правозахисна група	3%
Допомога Дніпра	2%
Горіння	2%
Переселенці Криму та Донбасу	1%
Українська Гельсінська спілка	1%
Комітет виборців України	1%
Інші ГО та БФ	21%
Інші міжнародні організації	5%
Церкви	3%
Інше	6%

Таблиця 19. А чи доводилось Вам з моменту вимушеного переселення звертатись за безоплатною юридичною допомогою чи консультацією до недержавних організацій чи волонтерів? (% від тих, хто звертався хоча б до однієї)

Десяте квітня	14%
Фонд Ахметова	2%
Восток SOS	1%
Донбас SOS	9%
Крим SOS	6%
Червоний Хрест	6%
БФ Маріам	4%
NRC	2%
Карітас	10%
Право на захист	13%
Станція Харків	5%
Під Арочкою	1%
Переселенці і громада разом	2%
Станція Чугуїв / Чугуївська правозахисна група	4%
Допомога Дніпра	1%
Горіння	1%
Українська Гельсінська спілка	4%
Комітет виборців України	1%
Інші ГО та БФ	14%
Державна допомога	1%
Інші міжнародні організації	4%
Церкви	1%
Інше	6%

РЕЗУЛЬТАТИ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ОПИТУВАННЯ ВПО ТА ПРИЙМАЮЧИХ ГРОМАД

Таблиця 20. Середня оцінка якості послуг державних установ по 5-тибальній шкалі в розрізі регіонів.

	Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Управління праці та соціального захисту населення, їх підрозділи ('собеси')	4,0	3,9	4,0	3,2	3,7	3,4	3,3
Міграційна служба	4,1	4,0	4,3	3,1	3,7	3,3	3,2
Паспортний стіл	4,2	3,9	4,3	3,0	3,6	3,8	3,2
Підрозділи Міністерства надзвичайних ситуацій	4,4	4,9	.	3,1	4,2	4,0	2,0
Медичні установи	4,2	3,6	3,8	2,6	3,6	3,7	3,2
Школи	4,4	4,4	4,5	4,1	4,0	4,4	3,8
Дитячі садки	4,3	4,3	4,4	4,3	3,7	4,2	2,8
ЖЕКи	3,8	4,3	4,0	3,3	2,5	3,2	2,0
Міліція	4,1	2,3	3,0	2,5	2,6	2,8	.
Суди	3,8	4,8	.	2,7	3,3	1,0	.
Державна служба зайнятості	4,2	3,5	3,9	2,5	2,8	2,8	3,1
Пенсійний фонд	4,4	3,9	4,0	2,8	3,7	3,5	3,1

Таблиця 21. Середня оцінка якості послуг державних установ по 5-тибальній шкалі в розрізі вразливих категорій ВПО.

	Не почувується вразливим	Почувається вразливим	Середнє чи добре економічне становище	Погане економічне становище	Немає проблем зі здоров'ям	Є проблеми зі здоров'ям	Є неповнолітні або недієздатні під опікою, які ускладнюють працевлаштування чи доступ до послуг	Є неповнолітні або недієздатні під опікою, які не ускладнюють працевлаштування або доступ до послуг	Немає неповнолітніх або недієздатних під опікою
Управління праці та соціального захисту населення, їх підрозділи ('собеси')	3,5	3,5	3,6	3,4	3,5	3,5	3,3	3,7	3,5
Міграційна служба	3,7	3,4	3,7	3,5	3,7	3,4	3,4	3,7	3,5
Паспортний стіл	3,8	3,6	3,8	3,6	3,8	3,6	3,5	3,8	3,8
Підрозділи Міністерства надзвичайних ситуацій	4,1	4,0	4,6	3,9	4,1	4,0	3,9	4,3	3,9
Медичні установи	3,7	3,3	3,8	3,5	3,7	3,5	3,4	3,8	3,5
Школи	4,4	4,0	4,5	4,1	4,3	4,1	3,9	4,5	4,3
Дитячі садки	4,1	4,0	4,1	4,0	4,1	4,0	3,9	4,3	3,6
ЖЕКи	3,5	2,9	3,7	2,8	3,3	3,1	3,3	3,8	2,8
Міліція	2,9	2,5	2,6	2,6	2,7	2,5	2,5	2,6	2,7
Суди	3,7	3,0	3,4	3,5	3,4	3,8	3,2	4,1	3,1
Державна служба зайнятості	3,2	2,8	3,3	2,9	3,2	2,9	3,0	3,5	2,9
Пенсійний фонд	3,6	3,5	3,7	3,5	3,5	3,6	3,7	3,7	3,5

Таблиця 22. А з яких джерел Ви дізнаєтесь новини? (% по стовпцю).

	Вікова група				Тип населеного пункту				Регіон						
	18-29 років	30-44 роки	45-59 років	60+ років	Село або смт	Місто 50-	Місто 50+	Обласний центр	Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Загальнонаціональні українські телеканали	41%	65%	72%	76%	68%	87%	52%	58%	53%	71%	81%	72%	54%	66%	53%
Місцеві телеканали	13%	20%	23%	34%	21%	37%	23%	14%	38%	12%	20%	25%	24%	26%	7%
Російські телеканали	2%	1%	1%	0%	2%	0%	0%	2%	5%	0%	0%	0%	0%	1%	5%
Загальнонаціональна друкована преса	2%	4%	5%	8%	6%	5%	2%	5%	8%	10%	17%	5%	4%	1%	6%
Місцева друкована преса	7%	8%	5%	15%	6%	21%	5%	5%	10%	9%	9%	5%	7%	9%	7%
Радіо	3%	7%	9%	11%	11%	5%	5%	7%	15%	3%	22%	5%	6%	6%	5%
Сайти новин в Інтернеті	57%	53%	40%	11%	39%	42%	33%	53%	59%	53%	50%	43%	52%	30%	57%
Соціальні мережі, блоги в Інтернеті	31%	34%	15%	6%	24%	21%	24%	23%	25%	26%	14%	41%	35%	17%	21%
Особисте спілкування з родичами, друзями, знайомими	40%	46%	48%	52%	51%	45%	66%	30%	35%	36%	39%	63%	43%	60%	8%
Інше	0%	1%	1%	0%	0%	0%	0%	1%	3%	0%	0%	0%	2%	0%	0%
НЕ ВЗНАЮ НОВИНИ ВЗАГАЛІ	4%	3%	2%	2%	5%	1%	1%	2%	0%	1%	4%	2%	4%	2%	3%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	1%	1%	1%	0%	1%	0%	1%	2%	0%	0%	0%	2%	1%	0%	5%

Таблиця 23. Звідки Ви дізнаєтесь інформацію про те, яку допомогу надають внутрішньо переміщеним особам державні органи? (% по стовпцю).

	Вікова група				Тип населеного пункту				Регіон						
	18-29 років	30-44 роки	45-59 років	60+ років	Село або смт	Місто 50-	Місто 50+	Обласний центр	Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Спеціалізовані пункти, що займаються прийомом та облаштуванням ВПО	9%	8%	8%	3%	6%	5%	5%	11%	8%	6%	3%	10%	19%	3%	5%
Державні установи	9%	12%	9%	17%	4%	17%	17%	10%	12%	7%	4%	8%	7%	16%	13%
Окремі представники влади	1%	3%	0%	1%	3%	0%	1%	2%	3%	1%	0%	13%	1%	1%	1%
Волонтери, благодійні фонди, громадські організації	17%	24%	21%	17%	25%	18%	16%	20%	25%	27%	22%	30%	32%	14%	7%
Інтернет	40%	36%	18%	9%	26%	23%	30%	28%	29%	26%	26%	24%	36%	23%	28%
Друкована преса, інші ЗМІ	7%	9%	7%	16%	3%	27%	6%	8%	13%	4%	9%	9%	6%	14%	5%
Інформаційні листівки	2%	3%	2%	1%	0%	3%	2%	3%	0%	1%	0%	0%	3%	2%	2%
Знайомі, родичі, друзі	43%	53%	53%	61%	49%	64%	70%	36%	14%	40%	27%	24%	55%	77%	4%
Інше	3%	1%	0%	2%	1%	4%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	2%	2%	0%
НЕ ОТРИМУЮ ТАКОЇ ІНФОРМАЦІЇ	11%	13%	19%	17%	20%	12%	11%	14%	16%	21%	33%	25%	13%	8%	21%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	3%	3%	3%	4%	2%	1%	2%	7%	2%	2%	0%	7%	1%	0%	22%

РЕЗУЛЬТАТИ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ОПИТУВАННЯ ВПО ТА ПРИЙМАЮЧИХ ГРОМАД

Таблиця 24. А звідки Ви дізнаєтесь інформацію про те, к яку допомогу надають внутрішньо переміщеним особам міжнародні організації? (% по стовпцю).

	Вікова група				Тип населеного пункту				Регіон						
	18-29 років	30-44 роки	45-59 років	60+ років	Село або смт	Місто 50-	Місто 50+	Обласний центр	Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Спеціалізовані пункти, що займаються прийомом та облаштуванням ВПО	17%	21%	19%	18%	21%	21%	24%	12%	9%	14%	30%	10%	29%	19%	4%
Державні установи	19%	33%	35%	37%	24%	42%	41%	24%	36%	37%	38%	49%	20%	34%	20%
Окремі представники влади	2%	5%	6%	7%	10%	1%	7%	2%	8%	7%	8%	23%	3%	3%	1%
Волонтери, благодійні фонди, громадські організації	13%	12%	14%	13%	18%	10%	13%	11%	25%	14%	12%	37%	23%	7%	3%
Інтернет	43%	38%	24%	10%	27%	25%	36%	32%	17%	33%	30%	35%	35%	27%	35%
Друкована преса, інші ЗМІ	7%	6%	6%	14%	1%	18%	10%	6%	6%	3%	4%	6%	7%	11%	5%
Інформаційні листівки	1%	2%	2%	2%	1%	0%	5%	1%	1%	0%	3%	2%	0%	3%	1%
Знайомі, родичі, друзі	43%	55%	55%	72%	58%	66%	76%	34%	21%	48%	41%	43%	51%	80%	3%
Інше	2%	1%	1%	2%	1%	4%	1%	0%	12%	0%	0%	2%	0%	2%	0%
НЕ ОТРИМУЮ ТАКОЇ ІНФОРМАЦІЇ	10%	6%	7%	7%	4%	3%	1%	16%	1%	3%	9%	2%	4%	2%	40%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	17%	21%	19%	18%	21%	21%	24%	12%	9%	14%	30%	10%	29%	19%	4%

Таблиця 25. Уявіть, що Вам знадобилось отримати інформацію щодо соціальних виплат та державної допомоги внутрішньо переміщеним особам. Якими джерелами інформації Ви б скористались? (% по стовпцю).

	Вікова група				Тип населеного пункту				Регіон						
	18-29 років	30-44 роки	45-59 років	60+ років	Село або смт	Місто 50-	Місто 50+	Обласний центр	Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Спеціалізовані пункти, що займаються прийомом та облаштуванням ВПО	41%	65%	72%	76%	68%	87%	52%	58%	53%	71%	81%	72%	54%	66%	53%
Державні установи	13%	20%	23%	34%	21%	37%	23%	14%	38%	12%	20%	25%	24%	26%	7%
Окремі представники влади	2%	1%	1%	0%	2%	0%	0%	2%	5%	0%	0%	0%	0%	1%	5%
Волонтери, благодійні фонди, громадські організації	2%	4%	5%	8%	6%	5%	2%	5%	8%	10%	17%	5%	4%	1%	6%
Інтернет	7%	8%	5%	15%	6%	21%	5%	5%	10%	9%	9%	5%	7%	9%	7%
Друкована преса, інші ЗМІ	3%	7%	9%	11%	11%	5%	5%	7%	15%	3%	22%	5%	6%	6%	5%
Інформаційні листівки	57%	53%	40%	11%	39%	42%	33%	53%	59%	53%	50%	43%	52%	30%	57%
Знайомі, родичі, друзі	31%	34%	15%	6%	24%	21%	24%	23%	25%	26%	14%	41%	35%	17%	21%
Інше	40%	46%	48%	52%	51%	45%	66%	30%	35%	36%	39%	63%	43%	60%	8%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	0%	1%	1%	0%	0%	0%	0%	1%	3%	0%	0%	0%	2%	0%	0%

Таблиця 26. Оцінка кількості та якості висвітлення проблем ВПО та приймаючих громад у розрізі вікових груп, самооцінки вразливості, фінансового становища. (% по стовпцю).

	Вікова група				Вразливість		Фінансове становище	
	18-29 років	30-44 роки	45-59 років	60+ років	Не почувається вразливим	Почувається вразливим	Погане економічне становище	Середнє чи добре економічне становище
На Вашу думку, таких матеріалів має виходити більше чи менше, ніж зараз, чи їх кількість достатня?								
Більше	50%	61%	59%	73%	54%	74%	68%	54%
Менше	3%	2%	3%	1%	2%	2%	1%	3%
Достатньо	28%	19%	18%	12%	23%	12%	13%	25%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	19%	18%	19%	14%	21%	12%	17%	18%
Чи подобається Вам в цілому, як засоби масової інформації висвітлюють проблеми внутрішньо переміщених осіб чи громад, які приймають у себе переселенців?								
Скоріше так	21%	16%	15%	22%	18%	18%	18%	19%
Скоріше ні	41%	41%	48%	32%	40%	43%	43%	40%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	38%	43%	37%	46%	42%	39%	40%	41%

Таблиця 27. Оцінка кількості та якості висвітлення проблем ВПО та приймаючих громад у розрізі типів населеного пункту та регіонів. (% по стовпцю).

	Тип населеного пункту				Регіон							
	Село або смт	Місто 50-	Місто 50+	Обласний центр	Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ	
На Вашу думку, таких матеріалів має виходити більше чи менше, ніж зараз, чи їх кількість достатня?												
Більше	52%	71%	77%	50%	57%	69%	58%	60%	58%	73%	8%	
Менше	2%	1%	0%	5%	7%	1%	0%	2%	4%	0%	10%	
Достатньо	18%	19%	8%	29%	20%	17%	19%	31%	23%	9%	51%	
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	28%	10%	16%	16%	15%	12%	23%	7%	16%	18%	32%	
Чи подобається Вам в цілому, як засоби масової інформації висвітлюють проблеми внутрішньо переміщених осіб чи громад, які приймають у себе переселенців?												
Скоріше так	17%	19%	20%	17%	24%	15%	17%	18%	18%	21%	7%	
Скоріше ні	38%	28%	36%	54%	57%	66%	50%	66%	51%	21%	55%	
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	44%	53%	44%	30%	19%	19%	33%	16%	31%	58%	38%	

ДОДАТОК 2. ТАБЛИЦІ ДО РОЗДІЛУ «РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ МЕШКАНЦІВ ПРИЙМАЮЧИХ ГРОМАД»

Таблиця 1. Контакти постійного населення України з ВПО по регіонах(% по стовпцю).

		Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Як Ви вважаєте, чи проживають переселенці з Донбасу/Криму в Вашому місті/селі?	Так	60%	67%	85%	69%	89%	88%	92%
	Ні	19%	12%	5%	14%	2%	6%	4%
	ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	21%	21%	10%	17%	9%	5%	4%
Скажіть, будь ласка, чи доводилось Вам спілкуватися з переселенцями?	Так	18%	32%	45%	33%	53%	57%	30%
	Ні	81%	67%	55%	67%	41%	42%	69%
	ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	1%	1%	0%	0%	6%	1%	1%
А чи є переселенці серед Ваших родичів та близьких друзів?	Так	17%	29%	23%	23%	29%	41%	43%
	Ні	83%	71%	76%	77%	68%	58%	57%
	ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	0%	0%	1%	0%	3%	1%	0%

Таблиця 2. Наскільки відчутна присутність переселенців в Вашому місті/селі?(% по стовпцю).

	Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Зовсім не відчутна	26%	29%	55%	49%	50%	22%	29%
Скоріше не відчутна	53%	49%	24%	27%	27%	19%	19%
Скоріше відчутна	13%	9%	15%	23%	17%	36%	29%
Дуже відчутна	4%	2%	5%	2%	2%	16%	9%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	4%	11%	0%	0%	4%	8%	14%

Таблиця 3. Наскільки відчутна присутність переселенців в Вашому місті/селі?(% по стовпцю).

	Села та смт	Міста 50-	Міста 50+	Обласні центри
Зовсім не відчутна	39%	43%	25%	33%
Скоріше не відчутна	34%	16%	27%	26%
Скоріше відчутна	17%	29%	31%	23%
Дуже відчутна	3%	8%	10%	10%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	6%	4%	7%	8%

Таблиця 4. Чи бачите Ви позитивні наслідки появи переселенців в Вашому населеному пункті? Якщо так, то які саме? ВІДКРИТА ВІДПОВІДЬ(% по стовпцю).

	Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Переселенці - нормальні, адекватні, хороші люди	60%	13%	0%	19%	9%	4%	61%
Поява кваліфікованих спеціалістів, приріст робочої сили	40%	25%	14%	17%	41%	42%	30%
Поява освітніх закладів, робочих місць	40%	0%	46%	0%	0%	0%	9%
Збільшення кількості населення	0%	0%	54%	0%	14%	8%	7%
Люди стали більш згуртовані	0%	0%	0%	0%	33%	4%	0%
Ремонт у місті, більше фінансування	0%	0%	0%	0%	0%	21%	0%
Інше	0%	62%	0%	64%	10%	21%	0%

Таблиця 5. Чи бачите Ви позитивні наслідки появи переселенців в Вашому населеному пункті? Якщо так, то які саме? ВІДКРИТА ВІДПОВІДЬ(% по стовпцю).

	Села та смт	Міста 50-	Міста 50+	Обласні центри
Переселенці - нормальні, адекватні, хороші люди	0%	16%	9%	28%
Поява кваліфікованих спеціалістів, приріст робочої сили	33%	51%	37%	26%
Поява освітніх закладів, робочих місць	4%	0%	0%	15%
Збільшення кількості населення	10%	29%	0%	11%
Люди стали більш згуртовані	11%	0%	19%	6%
Ремонт у місті, більше фінансування	30%	0%	4%	5%
Інше	12%	10%	32%	19%

Таблиця 6. Чи бачите Ви негативні наслідки появи переселенців в Вашому населеному пункті? Якщо так, то які саме? ВІДКРИТА ВІДПОВІДЬ(% по стовпцю).

	Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Погіршення криміногенної ситуації	9%	15%	28%	0%	14%	1%	42%
Конкуренція за робочі місця	35%	5%	26%	24%	35%	25%	18%
Нестача місць / переповненість шкіл, дитсадків	0%	0%	9%	0%	14%	0%	17%
Кошти з бюджету витрачаються на переселенців	0%	4%	0%	4%	10%	7%	3%
Переселенці не працюють	0%	24%	29%	0%	0%	0%	4%
Переселенці не поважають місцеве населення	41%	50%	13%	19%	6%	2%	1%
Приїхали неприємні люди, поганий контингент	24%	13%	30%	25%	14%	0%	10%
Суспільна напруженість	18%	0%	0%	0%	3%	4%	13%
Черги, забагато людей	8%	0%	0%	0%	2%	62%	4%
Зростання цін	0%	0%	0%	0%	0%	10%	0%
Інше	14%	31%	7%	32%	20%	14%	15%

Таблиця 7. Чи бачите Ви негативні наслідки появи переселенців в Вашому населеному пункті? Якщо так, то які саме? ВІДКРИТА ВІДПОВІДЬ(% по стовпцю).

	Села та смт	Міста 50-	Міста 50+	Обласні центри
Погіршення криміногенної ситуації	9%	13%	0%	21%
Конкуренція за робочі місця	8%	22%	19%	33%
Нестача місць / переповненість шкіл, дитсадків	0%	3%	0%	11%
Кошти з бюджету витрачаються на переселенців	2%	6%	11%	4%
Переселенці не працюють	12%	0%	1%	4%
Переселенці не поважають місцеве населення	18%	19%	9%	4%
Приїхали неприємні люди, поганий контингент	17%	12%	5%	8%
Суспільна напруженість	0%	3%	2%	9%
Черги, забагато людей	37%	32%	38%	21%
Зростання цін	0%	11%	9%	2%
Інше	21%	10%	20%	17%

РЕЗУЛЬТАТИ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ОПИТУВАННЯ ВПО ТА ПРИЙМАЮЧИХ ГРОМАД

Таблиця 8. Чи відчули Ви щось із наступного внаслідок появи переселенців в Вашому місті/селі? (% по стовпцю).

	Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Помітне збільшення чисельності населення	2%	6%	3%	11%	27%	51%	16%
В місті/селі відчувається поживлення	0%	6%	3%	3%	15%	40%	9%
Погіршення кримінальної ситуації	9%	18%	7%	5%	11%	6%	32%
Розвиток малого бізнесу внаслідок появи нових клієнтів та покупців	3%	5%	1%	0%	9%	3%	6%
Зростання соціальної напруженості	12%	5%	2%	19%	12%	13%	17%
Поява висококваліфікованих спеціалістів з числа переселенців	5%	4%	3%	3%	7%	4%	15%
Зростання конкуренції між місцевими та переселенцями за роботу, житло, місця в школах і дитсадках та інші ресурси	18%	13%	11%	12%	26%	19%	19%
Менше грошей в місцевому бюджеті на вирішення проблем місцевих мешканців	9%	4%	2%	20%	17%	7%	17%
Нічого з перерахованого	60%	43%	75%	53%	46%	30%	38%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	5%	20%	6%	3%	4%	4%	11%

Таблиця 9. Чи відчули Ви щось із наступного внаслідок появи переселенців в Вашому місті/селі? (% по стовпцю).

	Села та смт	Міста 50-	Міста 50+	Обласні центри
Помітне збільшення чисельності населення	20%	31%	41%	24%
В місті/селі відчувається поживлення	17%	29%	23%	16%
Погіршення кримінальної ситуації	6%	7%	8%	19%
Розвиток малого бізнесу внаслідок появи нових клієнтів та покупців	3%	4%	3%	7%
Зростання соціальної напруженості	9%	8%	12%	16%
Поява висококваліфікованих спеціалістів з числа переселенців	3%	6%	6%	8%
Зростання конкуренції між місцевими та переселенцями за роботу, житло, місця в школах і дитсадках та інші ресурси	9%	16%	21%	24%
Менше грошей в місцевому бюджеті на вирішення проблем місцевих мешканців	5%	4%	12%	16%
Нічого з перерахованого	56%	40%	33%	43%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	8%	8%	6%	5%

Таблиця 10. Як би Ви описали в цілому своє ставлення до переселенців? (% по стовпцю).

	Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Погане	7%	6%	5%	3%	5%	2%	14%
Нейтральне	58%	38%	51%	67%	34%	34%	65%
Хороше	25%	37%	39%	26%	52%	56%	12%
ЗАЛЕЖИТЬ ВІД САМИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ / ДО РІЗНИХ ЛЮДЕЙ ПО-РІЗНОМУ	10%	19%	5%	4%	8%	6%	5%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	0%	0%	0%	0%	1%	2%	3%

Таблиця 11. Будь ласка, виберіть з кожної пари тверджень те, яке ближче до Ваших поглядів та переконань (% по стовпцю).

	Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Потрібно допомогти переселенцям влаштуватись на новому місці та влитися в місцеву спільноту	49%	37%	50%	35%	40%	68%	35%
Потрібно допомогти переселенцям повернутися на попереднє місце проживання якомога швидше	39%	41%	21%	55%	49%	19%	54%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	12%	22%	29%	10%	11%	13%	11%

Таблиця 12. Будь ласка, виберіть з кожної пари тверджень те, яке ближче до Ваших поглядів та переконань(% по стовпцю).

	Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Допомагати треба тільки тим переселенцям, які займають проукраїнську позицію	54%	44%	51%	28%	26%	12%	38%
Допомагати потрібно всім переселенцям, які потребують цього, незалежно від їх поглядів та переконань	37%	45%	35%	63%	63%	71%	47%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	9%	11%	13%	9%	11%	17%	14%

Таблиця 13. Будь ласка, виберіть з кожної пари тверджень те, яке ближче до Ваших поглядів та переконань(% по стовпцю).

	Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Переселенці частково відповідальні за те, що трапилось на Донбасі	54%	49%	46%	29%	19%	8%	50%
Переселенці - заручники обставин і не винні в тому, що з ними трапилось	31%	39%	43%	63%	75%	82%	44%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	15%	13%	11%	8%	6%	10%	6%

Таблиця 14. А з яких джерел Ви дізнаєтесь новини? (% по стовпцю).

	Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Загальнонаціональні українські телеканали	86%	84%	93%	88%	65%	74%	74%
Місцеві телеканали	36%	13%	25%	32%	64%	28%	22%
Російські телеканали	1%	6%	3%	3%	6%	3%	8%
Загальнонаціональна друкована преса	7%	25%	14%	5%	7%	1%	9%
Місцева друкована преса	14%	6%	19%	17%	14%	4%	8%
Радіо	10%	15%	24%	10%	9%	4%	17%
Сайти новин в Інтернеті	39%	32%	30%	46%	36%	25%	42%
Соціальні мережі, блоги в Інтернеті	17%	7%	11%	22%	21%	16%	4%
Особисте спілкування з родичами, друзями, знайомими	37%	40%	21%	28%	33%	33%	10%
Інше	0%	0%	1%	1%	0%	0%	0%
НЕ ВЗНАЮ НОВИНИ ВЗАГАЛІ	4%	0%	1%	1%	6%	11%	2%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	1%	0%	0%	0%	1%	0%	3%

Таблиця 15. А з яких джерел Ви дізнаєтесь новини? (% по стовпцю).

	18-29	30-44	45-59	60+
Загальнонаціональні українські телеканали	63%	71%	85%	84%
Місцеві телеканали	26%	31%	36%	40%
Російські телеканали	5%	4%	5%	4%
Загальнонаціональна друкована преса	5%	5%	9%	9%
Місцева друкована преса	5%	8%	11%	13%
Радіо	5%	7%	12%	15%
Сайти новин в Інтернеті	56%	46%	24%	12%
Соціальні мережі, блоги в Інтернеті	26%	22%	11%	4%
Особисте спілкування з родичами, друзями, знайомими	30%	29%	32%	30%
Інше	0%	0%	0%	0%
НЕ ВЗНАЮ НОВИНИ ВЗАГАЛІ	6%	6%	5%	6%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	0%	1%	1%	0%

Таблиця 16. Чи зустрічались Вам за останні 3 місяці матеріали в засобах масової інформації, що були присвячені проблемам переселенців?(% по стовпцю).

	Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Так	30%	47%	37%	55%	54%	38%	62%
Ні	55%	45%	58%	39%	43%	55%	32%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	15%	7%	5%	5%	3%	6%	5%

Таблиця 17. Чи зустрічались Вам за останні 3 місяці матеріали в засобах масової інформації, що були присвячені проблемам переселенців?(% по стовпцю).

	Села та смт	Міста 50-	Міста 50+	Обласні центри
Так	39%	38%	44%	55%
Ні	53%	57%	49%	41%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	8%	6%	7%	4%

Таблиця 18. Чи достатньо, на Вашу думку, цих зусиль для вирішення проблем переселенців?(% по стовпцю).

	Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Скоріше достатньо	84%	73%	44%	43%	23%	16%	46%
Скоріше недостатньо	13%	2%	34%	32%	56%	54%	18%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	2%	25%	23%	25%	21%	30%	36%

Таблиця 19. Чи достатньо, на Вашу думку, цих зусиль для вирішення проблем переселенців?(% по стовпцю).

	Села та смт	Міста 50-	Міста 50+	Обласні центри
Скоріше достатньо	46%	20%	28%	42%
Скоріше недостатньо	32%	55%	45%	35%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	22%	26%	27%	24%

Таблиця 20. Чи бачили Ви самі / відчували на власному досвіді результати цих дій місцевої влади?(% по стовпцю).

	Захід	Північ	Центр	Південь	Схід	Донбас	Київ
Так	27%	65%	7%	45%	34%	12%	17%
Ні	43%	28%	80%	53%	55%	81%	62%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	30%	7%	13%	1%	11%	7%	21%

Таблиця 21. Чи бачили Ви самі / відчували на власному досвіді результати цих дій місцевої влади?(% по стовпцю).

	Села та смт	Міста 50-	Міста 50+	Обласні центри
Так	48%	19%	23%	22%
Ні	43%	76%	65%	65%
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ / ВІДМОВА	9%	5%	12%	13%